

KIEL LA POVO DE GRANDAJ KORPORACIOJ NUTRAS MALEGALECON?

La malkresko de realaj salajroj prezentas tre gravan minacon al la vivnivelo de laboristoj kaj iliaj familioj, precipe por tiuj, kiuj jam estas malalte pagataj.²⁸²

En 2022, la ILO avertis, ke la historia malkresko de realaj salajroj riskis pliigi malegalecon kaj instigi socian maltrankvilon.²⁸³ Nia propra analizo por ĉi tiu raporto rivelas, ke 791 milionoj da laboristoj vidis siajn salajrojn superitajn de inflacio kaj perdis 1,5 duilionojn da dolaroj dum la pasintaj du jaroj - la ekvalento de preskaŭ monato (25 tagoj) da perditaj salajroj por ĉiu laboristo.²⁸⁴ En 2022, la Monda Laboratorio pri Neegaleco trovis, ke la plej malriĉa duono de la monda loĝantaro gajnis nur 8,5% de la tutmonda enspezo.²⁸⁵ En multaj landoj, la plej malriĉaj 40% de domanaroj dividas nur malgrandan frakcion de la tutmonda enspezo, kiel en Meksiko (5%), Namibio (2,5%), Indonezio (3,6%), kaj Rumanio (10,4 %).²⁸⁶

Homoj de koloro ofte alfrontas ekspluatadon en provizaj ĉenoj,²⁸⁷ dum blankuloj misproporcie profitas de la profitoj generitaj de kompanioj.²⁸⁸ En Usono, blankuloj (59% de la loĝantaro de la lando) posedas 89% de la akcioj de kompanioj, dum nigraj kaj hispanidaj familioj (14% kaj 19% de la loĝantaro, respektive) posedas 1.1% kaj 0.5 %, respektive.²⁸⁹ Aliaj landoj en la Tutmonda Sudo kaj Nordo montras simile nesimetriajn akciulajn distribuojn.²⁹⁰

Migrantaj laboristoj en tutmondaj provizĉenoj alfrontas sisteman misuzon kaj ekspluatadon, inkluzive de diskriminaciaj leĝoj, vundebleco al ekspluatado pro sia statuso, izoliĝo, ekskludo de servoj, kaj lamentinde neadekvata devigo de laborprotektaj mezuroj.²⁹¹ Esplorado de Oxfam en la nutraĵaj kaj vestaĵaj sektoroj montras, ke markoj el la Tutmonda Nordo estas asociitaj kun, aŭ eĉ rekte implikitaj en, ekspluatataj labor- kaj mediaj praktikoj en la Tutmonda Sudo.²⁹²

Virinoj estas plejparte trorepresentitaj en la plej malbone pagataj kaj plej malfirmaj laborpostenoj²⁹³, kaj salajraj malegalecoj inter virinoj kaj viroj restas altaj²⁹⁴.

Seksaj malegalecoj estas pliseverigitaj per provizĉenaj strategioj, kiuj subtakso multon el la laboro farita de virinoj.²⁹⁵ Ĉi tiujn malegalecojn pligravigas aliaj formoj de diskriminacio, kiel ekzemple tiuj bazitaj sur raso kaj enmigrada statuso. Migrantaj virinaj laboristoj, aparte, riskas esti forigitaj al malalt-pagataj laborpostenoj kun malmulta protekto (vidu Kadron 7).²⁹⁶ En 2019, virinoj gajnis nur 51 cendojn por ĉiu dolaro da laborenspezo gajnita de viroj.²⁹⁷ Ili ankaŭ portis la ŝarĝon de la ekonomiaj efikoj de la pandemio kaj

kolektive perdis 800 miliardojn da dolaroj en enspezoj en 2020. Antaŭ 2022, ilia enspezparto estis taksita je nur 35% de la totala tutmonda enspezo, apenaŭ pli ol la 30% taksita en 1990. Novaj datumoj pri pli ol 1 600 el la plej grandaj kaj plej influaj kompanioj rivelas, ke nur 24% el ili publike engaĝiĝas al seksa egaleco. Nur 2,6% de la kompanioj

POR ĈIU TRANĈAJO DE 100 USD PROFITO

GENERITE DE 96 GRAVAJ KOMPAŬIOJ INTER

JULIO 2022 KAJ JUNIO 2023,

82 USD ESTIS DONACITAJ AL LA AKCIULOJ

EN LA FORMO DE AKCIAJ REĈĈETOJ KAJ DIVIDENDOJ

EL PLI OL 1 600 KOMPAŬIOJ INTER LA

PLEJ GRANDA EN LA MONDO

NUR 24% FARAS PUBLIKAN ENGAĜIĜON FAVORE AL SEKSA EGALECO

KIEL LA POVO DE GRANDAJ KORPORACIOJ NUTRAS MALEGALECON?

malkaŝi informojn pri la salajroproporcio inter virinoj kaj viroj.³⁰⁰

Superforte plenumata de virinoj, sensalajra aŭ sensalajra hejma kaj zorgada laboro subtenas entreprenajn profitojn, kio signifas, ke virinoj kaj knabinoj efike subvencias la ekonomion plenumante pli ol tri kvaronojn de sensalajra zorgada laboro tutmonde.³⁰¹ Ekzemple, en la regiono de Mezoriento kaj Nordafriko (MENA), virinoj pasigas averaĝe de 17 ĝis 34 horojn semajne pri sensalajra zorgada laboro, kompare kun 1 ĝis 5 horoj por viroj.³⁰² En 2020, Oxfam taksis, ke la mona valoro de sensalajra zorgada laboro plenumata de virinoj tutmonde estas almenaŭ 10,8 duilionoj da dolaroj jare,³⁰³ trioble la valoro de la tutmonda teknologia sektoro.³⁰⁴

LA MONVALORO DE ZORGADO
PAGITE DE VIRINOJ ĈIRKAŬ LA MONDO
SUMAS ALMENAŬ

10.8 trilionoj da dolaroj

ĈI TIU KONTRIBUO AL LA EKONOMIO REPREZENTAS

TRIFOJE LA VALORO

TUTMONDSKALAJ TEKNOLOGIOJ

Kadro 7: Kiam malplimulto profitas de seksbazita ekspluatado en agrotutrajaj ĉenoj

Agrokomercaj ĉenoj tutmonde estas plenaj de malobservoj de virinaj rajtoj kaj estas karakterizitaj per sistema ekspluatado kaj misuzo forte bazitaj sur sekso.³⁰⁵ Tre grandaj kompanioj, kiuj havas neproporciajn kontrolojn, ofte okupiĝas pri aĉetaj praktikoj, kiuj malaltigas salajrojn, pliseverigas malfirman dungadon kaj instigas neformalan laboron, samtempe kaptante la plimulton de la valoro en agrokomercaj provizĉenoj.³⁰⁶ En ĉi tiuj provizĉenoj, neformalaj, provizoraj kaj aliaj formoj de maltraktado laboro ankaŭ kreas neegalan potencdinamikon, kiu kontribuas al la seksbazita perforto, kiu estas vaste disvastiĝinta en la komerca agrikultura sektoro.³⁰⁷

En 2021, Oxfam kaj partneraj organizaĵoj intervjuis migrantajn virinojn en Kostariko kaj Sud-Afriko laborantajn sur bienoj liverantaj fruktojn kaj vinon al eŭropaj superbazaroj.³⁰⁸ La organizaĵo trovis, ke dum superbazaroj faris rekordajn profitojn, la laboristoj alfrontis malfacilajn kondiĉojn.

malhomaj kondiĉoj, gravaj malobservoj de iliaj rajtoj kaj ekstreme malaltaj salajroj.

En Sud-Afriko, farmistinoj ricevis averaĝe 1,2% de la vendoprezento de botelo da vino, kompare kun pli ol 50% por superbazaroj.³⁰⁹ La intervjuitaj virinoj, enmigrintoj el aliaj partoj de la kontinento, priskribis la ekspluatadon kaj misuzon, kiujn ili regule eltenas: malaltajn salajrojn, eksponiĝon al pesticidoj kaj mankon de aliro al necesejoj aŭ trinkakvo. Ili ankaŭ parolis pri la malfirma stato kaj diskriminacio, kiujn ili alfrontas kiel senpaperaj enmigrintoj, kun la konstanta minaco de deportado. Unu el ili, Ruth, rakontis, ke la farmposedanto kriis al ŝi: "Se vi ne volas labori, iru hejmen!" Tarisai, alia laboristino, memoris la malfacilecon esti rifuzita aliro al senlaborecaj subvencioj, ofertitaj nur al sud-afrikanoj dum la kulmino de la COVID-19-pandemio: "Estis malfacile. Ni multe suferis... Tiu periodo lasis daŭran spuron sur ni."

3.2 Grandaj kompanioj evitas impostojn

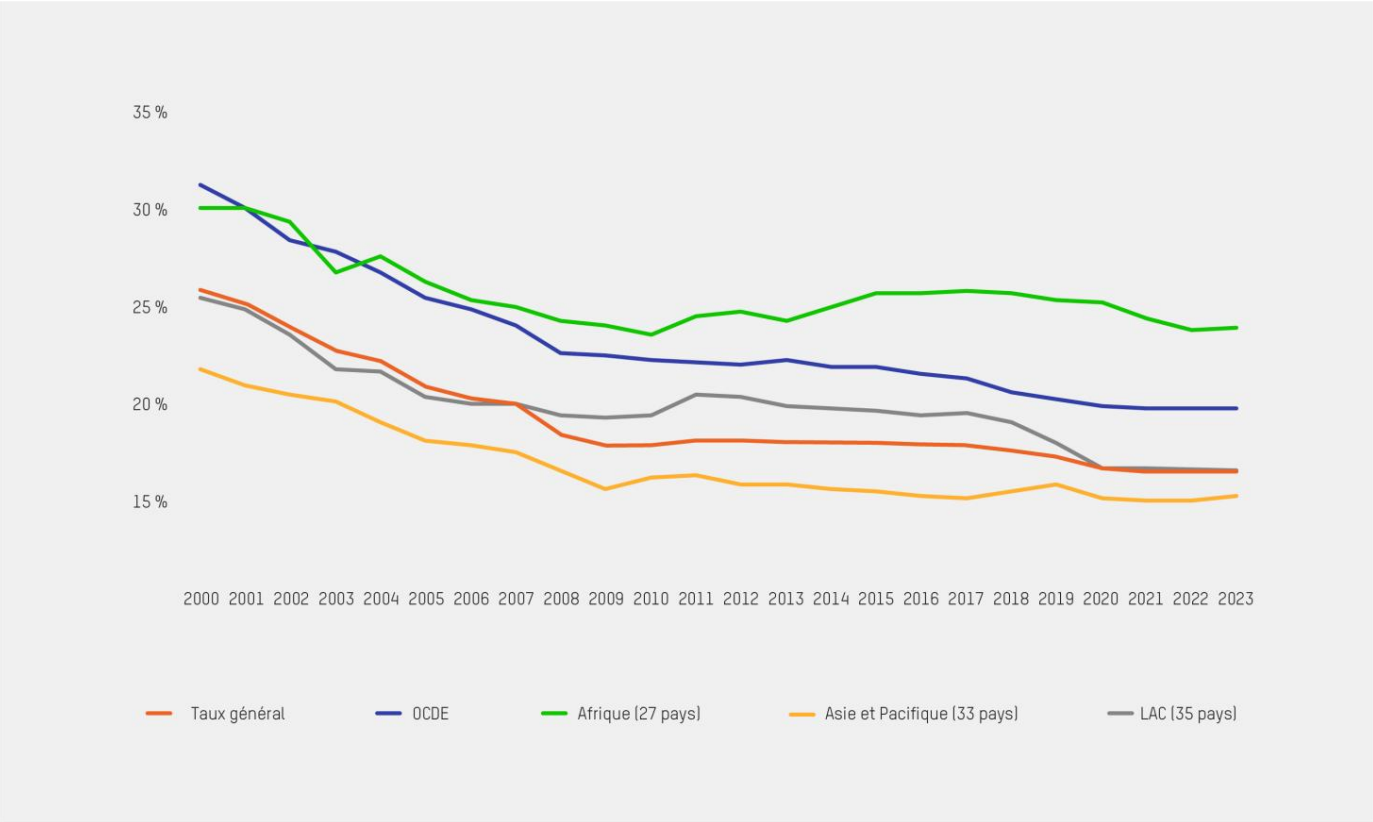
Grandaj korporacioj kaj iliaj riĉaj posedantoj ankaŭ instigas malegalecon per senĉesa efektiveco de milito kontraŭ impostado, riĉigante akciulojn kaj senhavigante la publikon de esencaj rimedoj.

3.2.1 La malkresko de impostado por grandaj kompanioj kaj iliaj posedantoj
Malgraŭ la akra kresko de profitoj por multaj kompanioj, entreprena imposto kolapsis en multaj aspektoj. Ekde 1980, la entreprena imposto pli ol duoniĝis en OECD-landoj, falante de 48% en 1980 al nur 23.1% en 2022.³¹⁰ Ĉi tiu malkresko estas observata tutmonde, kun laŭleĝaj entreprenaj impostotarifoj malpliigantaj en 111 el la 141 landoj studitaj inter 2020 kaj 2023 (vidu Figuron 4).³¹¹

Kvankam la reduktado de la laŭleĝa entreprena imposto povas esti radikala, ĝi estas nur la pinto de la glacimonto. Impostaj paradizoj, la ĝeneraligita uzo de neefikaj impostaj instigoj kaj agresema impostplanado rezultas en efikaj imposttarifoj multe sub la laŭleĝaj tarifoj, kaj ofte pli proksimaj al nulo.³¹² Tutmonde, la efika entreprena imposto falis de 23% al 17% inter 1975 kaj 2019, malkresko de proksimume triono.³¹³ Dum la sama periodo, multaj kompanioj faris rekordajn profitojn.³¹⁴ Laŭ la plej bonaj disponeblaj taksoj, proksimume 1 triliono da dolaroj en profitoj (aŭ 35% de eksterlandaj profitoj) estis translokigitaj al impostaj paradizoj en 2022.³¹⁵

El pli ol 1 600 el la plej grandaj kaj plej influaj kompanioj de la mondo, nur 4% plene plenumas la socian indikilon pri respondeca impostado de la Monda Komparnorma Alianco, havante publikan tutmondan impostan strategion kaj publike malkaŝante siajn entreprenajn impostojn pagitajn en ĉiu lando, kie ili funkcias.³¹⁶

DIAGRAMO 4: MALKRESKO DE LA IMPOSTA TARIFO POR KOMPANIOJ TUTMONDE
Averaĝaj laŭleĝaj entreprenaj imposttarifoj laŭ regiono, 2000-2023

Fonto: OECD (2023), Statistikoj pri Korporaciaj Impostoj 2023³¹⁷.

KIEL LA POVO DE GRANDAJ KORPORACIOJ NUTRAS MALEGALECON?

La malkresko de entreprenaj impostoj okazis kune kun tre malalta impostado de la specoj de enspezoj, kiujn grandaj kompanioj pagas al siaj akciuloj. En OECD-landoj, la averaĝa marĝena imposttarifo sur dividendoj akre falis ekde 1980, de 61% al 42%. En iuj landoj, kiel ekzemple Brazilo, ĉi tiu enspezo tute ne estas impostata.³¹⁸ Krome, enspezoj el la vendo de kompaniaj akcioj estas impostataj je averaĝa imposto de nur 18% en 123 landoj, kio estas multe pli malalta ol la plej altaj imposttarifoj sur laborenspezoj (ĉirkaŭ 31% en la plej grandaj ekonomioj de la mondo). En multaj landoj, ĉi tiu enspezo (aŭ kapitalgajnoj) konsistigas la ĉefan enspezfonton por la plej riĉa 1%. Tamen, en unu el po kvin landoj, ĝi tute ne estas impostata.

Klopodoj plibonigi tutmondajn impostregulojn akiras novan impeton. En 2021, laŭ la Inkluziva Kadro pri Imposta Erozio kaj Profitŝovo (BEPS) de OECD, pli ol 140 landoj aprobis aron da mezuroj bazitaj sur du kolonoj, kun minimuma efika entreprena imposttarifo de 15% tutmonde.³¹⁹ Kvankam prezentita kiel klopodo fini la vetkuron al la fundo kaj profitŝovon, ĉi tiu procezo gvidata de G20 kaj OECD estas multe nesufiĉa. Efektive, restas zorgoj pri la neadekvata reprezentado de la intereso de evolulandoj, la malfortiĝo de jam tre malalta impostprocento (15%) per esceptoj, kaj aliro kiu favoras riĉajn landojn kaj impostajn paradizojn.³²⁰ Laŭ iniciato de afrikaj landoj kaj kun la subteno de multaj civilaj sociaj grupoj (inkluzive de Oxfam), la plimulto de UN-membroŝtatoj voĉdonis en novembro 2023 favore al la malfermo de intertraktadoj por UN-kadra impostkonvencio, kvankam kelkaj riĉaj landoj en la Nordo honte voĉdonis kontraŭ ĉi tiu mezuro.³²¹ Ĉi tiu konvencio estas ŝanco establi justajn tutmondajn impostregulojn en la estonteco, en kiuj ĉiuj landoj partoprenus sur egala bazo.

3.2.2 Influo de grandaj kompanioj sur impostpolitikon

Impostreduktoj por grandaj korporacioj kaj iliaj posedantoj neniam estis pelitaj de popola subteno.³²² La kolapso de entreprena kaj posedanta impostado dum la pasintaj jardekoj estas parte rezulto de pli larĝa neoliberala tagordo antaŭenigita de grandaj korporacioj kaj iliaj riĉaj posedantoj, ofte je...

kune kun industrilandoj kaj internaciaj institucioj kiel la Monda Banko, membroj de la privata sektoro tutmonde konstante postulis pli malaltajn imposttarifojn, pli da kaŝpasejoj, malpli da travidebleco kaj aliajn mezurojn celantajn minimumigi entreprenajn kontribuojn al registaraj kasoj.³²³ Grandaj kompanioj kaj iliaj impostaj konsilistoj havas la rimedojn por peni neproporciajn kaj nepravigebajn influojn sur impostpolitikon por certigi entreprenajn impostreduktojn kaj aliajn impostavantaĝojn.³²⁴ Ĉi tiu aliro estas tre efika: laŭ unu usona studo, 1%-a pliiĝo en federaciaj lobiadaj elspezoj reduktis efikajn entreprenajn imposttarifojn je averaĝe 0,5% ĝis 1,6%. Alia studo montris, ke ĉiu dolaro elspezita por lobiado por impostaj sendevigoj rezultigis revenon de pli ol 220 dolaroj.³²⁵

3.2.3 Malaltigi entreprenan imposton signifas malpliigi la impostŝarĝon por la riĉuloj

La malkresko de entreprenaj imposttarifoj, kombinita kun ŝvebaj profitoj por grandaj korporacioj, permesis al tiuj ĉe la supro prosperi. En altenspezaj landoj, la falo de entreprenaj imposttarifoj koincidas kun periodo en kiu kreskanta parto de la enspezo akumuliĝas al la plej riĉa 1%.³²⁶ La indicoj montras, ke entreprena imposto estas progresema kaj falas ĉefe sur la plej riĉajn.³²⁷ Alivorte, la malkresko de entreprenaj imposttarifoj dum la pasintaj jardekoj esence rezultigis signife pli malaltajn impostojn por la plej riĉaj homoj de la mondo. Ekonomikistoj Emmanuel Saez kaj Gabriel Zucman, ekzemple, montris, ke en Usono, la grandega redukto de impostoj por la plej riĉaj estas plejparte atribuebla al entreprenaj impostreduktoj (Figuro 5).³²⁸

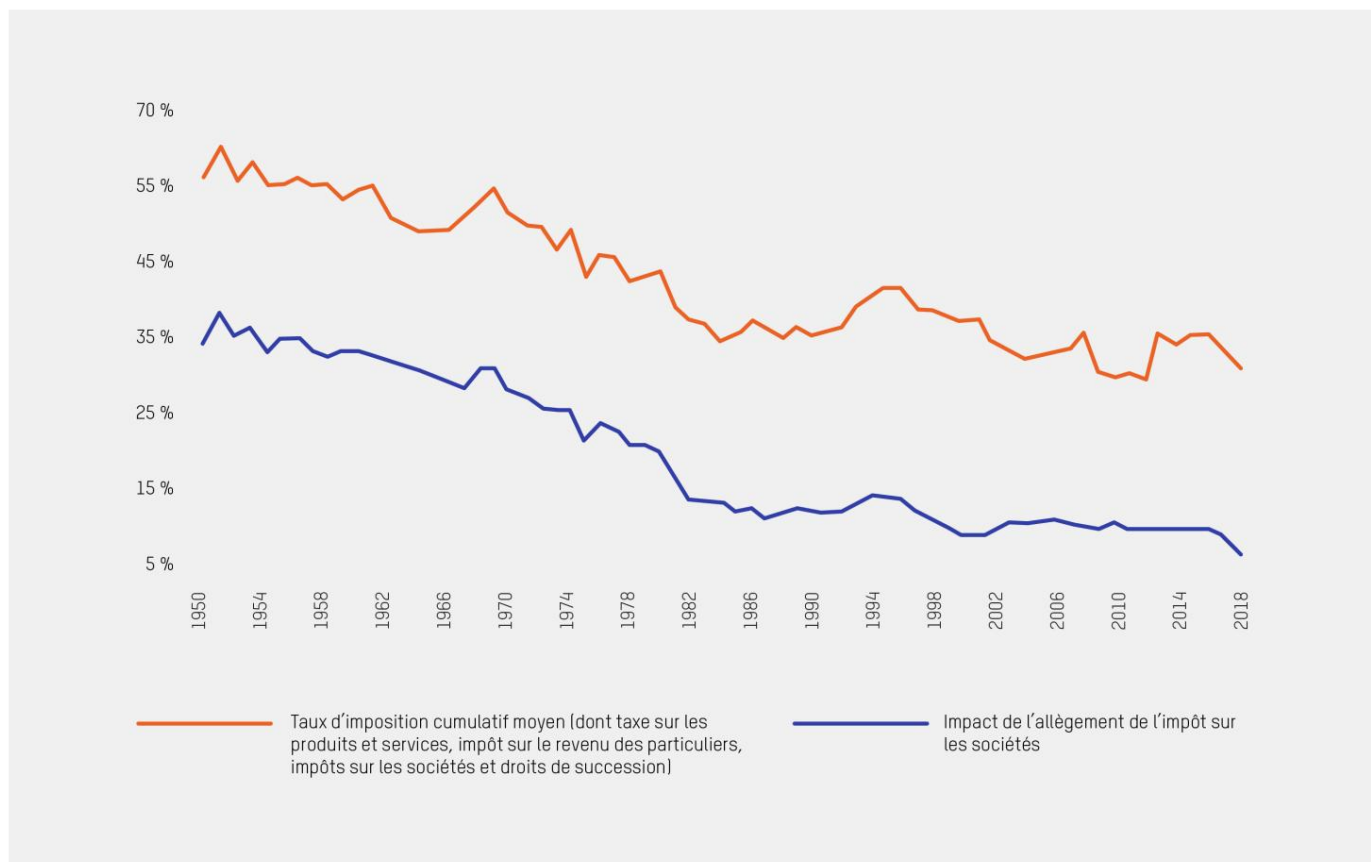
Dum iuj asertas, ke impostreduktoj por grandaj kompanioj stimulas investojn aŭ kreskon, multe da esplorado refutas la ideon, ke impostreduktoj por grandaj kompanioj estus signifaj motoroj de investoj kaj dungado.³²⁹

La veraj profitantoj de la detrua niveligado de entreprena imposto estas grandaj korporacioj kaj iliaj riĉaj akciuloj kaj posedantoj.³³⁰

KIEL LA POVO DE GRANDAJ KORPORACIOJ NUTRAS MALEGALECON?

FIGURO 5: LA ROLO DE KORPORACIA IMPOSTO EN MALPEZIGO DE LA IMPOSTA ŜARGO SUR LA RIĈULOJ

Meza imposttarifo de la supraj 0.1% (% de antaŭimpostita enspezo) en Usono, 1950-2019

Fonto: Saez kaj Zucman (2020)³³¹.

3.2.4 Impostfraŭdo fare de grandaj kompanioj je la kosto de ĉiuj aliaj

La redukto de entreprenaj impostoj kaj impostoj por riĉaj posedantoj ne nur plenigas la poŝojn de la plej riĉuloj, sed ankaŭ havis altan koston por la komunumoj. Por kompensi la perditajn impostenspezojn de kompanioj kaj iliaj riĉaj posedantoj, multaj registaroj turnis sin al tiuj, kiuj malplej kapablas kontribui.³³² Ili pli kaj pli ofte uzas regresajn impostojn sur varoj kaj servoj, kiel ekzemple aldonvalora imposto (AVI), kiu misproportie influas malriĉajn domanarojn kaj pliseverigas seksajn malegalecojn.³³³

Krome, kun la redukto de entreprena imposto, estas malpli da enspezoj asigneblaj al publikaj servoj celantaj kontraŭbatali malegalecon.³³⁴ En Maroko, ekzemple, impostaj instigoj (43,9% el kiuj profitigas grandajn kompaniojn) reprezentis pli ol la tutan buĝeton.

asignita al sano en 2021³³⁵. Virinoj estas aparte trafataj: unue, kiel la ĉefaj uzantoj de publikaj servoj; due, kiel laboristoj, pro ilia neproporcia reprezentado en la publika sektoro; kaj fine, kiel la ĉefaj provizantoj de sensalajra prizorglaboro, kiu pli kaj pli plenigas mankojn en publika provizo.³³⁶ Pliiĝo de impostenspezoj povus helpi eviti la severajn reduktojn al publikaj servoj, kiuj ofte misproportie trafas virinojn, kiel en Niĝerio, kie, malgraŭ ekstreme alta patrino mortoprocento, la registaro proponis en 2020 redukti la buĝeton por primara sanservo je pli ol 40% por trakti la ekonomiajn sekvojn de COVID-19.³³⁷

Pli malaltaj entreprenaj impostoj ankaŭ kondukas al signifaj maljustecoj je tutmonda skalo. Multnaciaj kompanioj el industrilandoj eltiras grandegajn kvantojn da riĉeco.

landoj en la Tutmonda Sudo, dum ili ofte pagas malmulte aŭ neniun imposton.³³⁸ Dum ĉiuj regionoj spertis drastajn reduktajn en entreprena imposto, la efiko de tiaj reduktaj estis precipe sentita en landoj de la Tutmonda Sudo, kiuj emas esti pli dependaj de entreprenaj impostenspezoj por financi publikajn elspezojn. Ekzemple, afrikaj landoj dependas preskaŭ duoble pli de entreprenaj impostenspezoj por financi siajn publikajn elspezojn ol OECD-landoj.³³⁹ Oni taksas, ke entreprena impostfraŭdo reprezentas jaran perdon de 200 miliardoj da dolaroj.

Denove, ĝuste la landoj de la Sudo suferas la sekvojn misproporcie.³⁴⁰

3.3 Grandaj kompanioj celas privatigi publikajn servojn

La privatigo de publikaj servoj estas grava, kvankam ofte preteratentata, maniero per kiu entreprena potenco pliprofundigas malegalecon. Ĉie en la mondo, grandaj korporacioj senĉese enstrudiĝas en la publikan sektoron, varigante kaj apartigante aliron al esencaj servoj kiel edukado, akvo kaj sanservo. Tio ofte okazas samtempe generante grandegajn profitojn je la kosto de impostpagantoj kaj subfosante la kapablon de registaroj provizi altkvalitajn, universalajn publikajn servojn, kiuj povas redukti malegalecon.³⁴¹

Privatigo povas bone funkcii por la riĉuloj, inkluzive de ekonomiaj kaj politikaj elitoj, kiuj povas profiti finance, same kiel por tiuj kun sufiĉaj rimedoj por pagi multekostajn privatajn servojn. Tamen, estas bone establite, ke en multaj kazoj, privatigo kondukas al ekskludo, malriĉiĝo kaj aliaj malutilaj sekvoj, precipe por homoj vivantaj en malriĉeco, virinoj kaj knabinoj, kaj homoj de koloro.

3.3.1 Nuntempaj formoj de privatigo

Privatigo havas multajn formojn. Kvankam ofte asociita kun la vendo de ŝtataj entreprenoj aŭ la strukturaj alĝustigprogramoj antaŭenigitaj de internaciaj financaj institucioj en la 1980-aj kaj 1990-aj jaroj, privatigo estas pli grava ol iam ajn. Ĝi ankoraŭ implicas la simplan vendon de aktivaĵoj, sed ĝi ankaŭ ofte prenas la formon de konscia integrado de la privata sektoro en publikajn politikojn kaj programojn, precipe per valorpapiroj, subkontraktado kaj publika-privataj partnerecoj (PPP-oj).

Grandaj korporacioj laboras por anstataŭigi publikajn servojn kaj kapti profitojn el esencaj sektoroj, kiuj estas centraj por la ekzercado de rajtoj. Privatigaj interkonsentoj, kiuj varias de sektoro al sektoro, nun kovras ŝokan gamon da esencaj varoj kaj servoj, de hejmoj ĝis

Anstataŭigoj por servoj kiel prizorgo de maljunuloj, edukado, malliberejoj, kaj eĉ vojoj kaj parkhorloĝoj. La reduktado de publika financado povas esti konsiderata formo de fakta privatigo, ĉar uzantoj de ĉi tiuj servoj estas poste devigitaj turni sin al la privata sektoro.

privataj por kontentigi siajn bazajn bezonojn. Internaciaj institucioj restas proksime engaĝitaj en la antaŭenigo de nuntempaj formoj de privatigo, same kiel aliaj impostreformoj, kiuj instigas premojn por privatigo.³⁴²

3.3.2 Pliigita influo de grandaj kompanioj sur publikajn rimedojn

Privatigo ofte implicas doni al grandaj kompanioj kontrolon super gravaj politikfaraj areoj,³⁴³ same kiel aliron al publikaj rimedoj kaj kapabloj, kiuj alie povus esti dediĉitaj al provizado de universalaj servoj kaj kontraŭbatalado de malegaleco.³⁴⁴ Malgraŭ la antaŭenigo de privatigo kiel ŝpara rimedo, multaj nuntempaj aranĝoj kiel PPP-oj kaj subkontraktado povas esti tre multekostaj por la ŝtato kaj meti la ŝarĝon de la profitoj de la privata sektoro sur impostpagantojn.³⁴⁵ La fiskalaj riskoj de PPP-oj estas precipe altaj, gajnante al ili la kromnomon "fiskaj horloĝbomboj".³⁴⁶ La fakto, ke ĉi tiuj aranĝoj ofte metas pezan ŝarĝon sur la ŝtatajn kasojn kaj ofte kostas pli ol publikaj servoj, subfosas la argumenton, ke privatigo estas necesa ĉar al la publika sektoro mankas sufiĉaj rimedoj.³⁴⁷

Privataj akcifondusoj, heĝfondusoj, kaj aliaj grandaj instituciaj investantoj turnas sin al PPP-oj kaj aliaj formoj de privatigitaj servoj por generi stabilajn profitojn.³⁴⁸ Gravaj evoluagentejoj kaj institucioj, multaj el kiuj adoptis politikojn, kiuj favoras la liveradon de servoj en la privata sektoro,³⁴⁹ trovis komunan bazon kun investantoj adoptante alirojn, kiuj "reduktas la riskojn" de tiaj aranĝoj transdonante financon riskon de la privata al la publika sektoro.³⁵⁰ Ĉi tiu nova "Wall Street Consensus" reformulas la "Washington Consensus" en la lingvaĵo de nuntempa evoluigo kaj antaŭvidas la transformon de esencaj servoj kiel edukado, sanservo kaj akvo en financajn aktivaĵojn subtenatajn de publikaj rimedoj.³⁵¹

3.3.3 Riĉigante miliardojn, privatajn akcifondusojn kaj nepotismokapitalismon

La riskoj estas grandegaj. Esencaj servoj estas plurtrilion-dolaraj industrioj kaj prezentas grandegajn ŝancojn generi profitojn kaj riĉecon por miliardoj. Privataj akcifondusoj

KIEL LA POVO DE GRANDAJ KORPORACIOJ NUTRAS MALEGALECON?

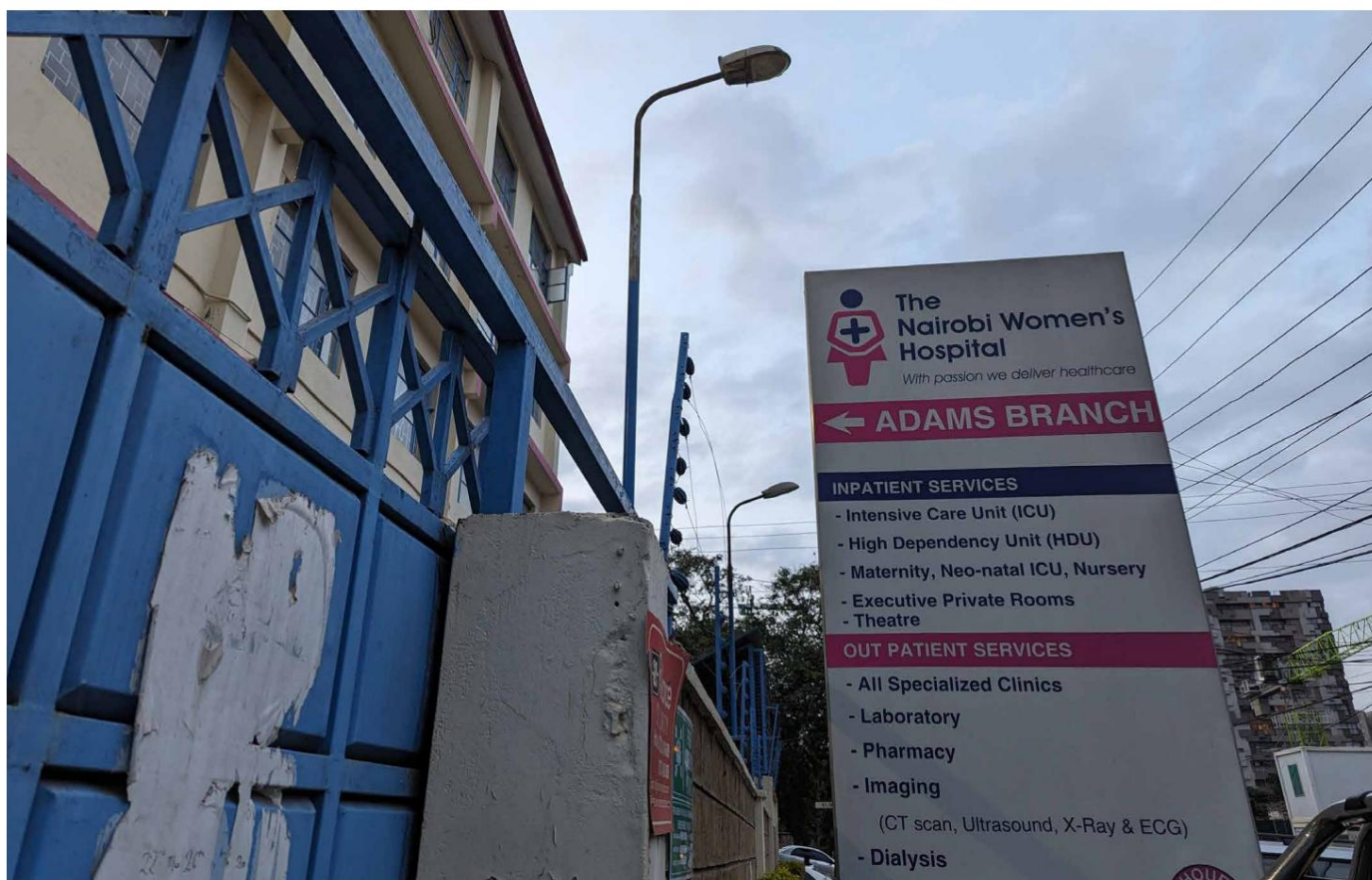
Ili transprenas kontrolon de ĉio, de akvoprovizaj sistemoj ĝis sanprovizantoj kaj flegejoj, kun amaso da zorgoj pri la malbonaj, eĉ tragikaj, rezultoj, kiuj rezultas.³⁵² Eĉ dum ni vidas, ekzemple, ke privatigita publika transporto povas esti multekosta, nefidinda kaj misfunkcia, kiel videblas en landoj kiel Britio, kun malutilaj konsekvencoj por uzantoj,³⁵³ tutaj publikaj transportretoj estas celataj de kompanioj, kiuj ne hezitas uzi malfirman kontraktitan laboron, kio ankaŭ prezentas minacon al publikaj sektoraj laborpostenoj.³⁵⁴ Via, private subtenata kompanio, promesas novan transportreton "post semajnoj, ne monatoj", kaj taksas la merkaton je 450 miliardoj da dolaroj.³⁵⁵

Ĉi tiuj sektoroj generas grandegan riĉecon por siaj miliardulaj posedantoj. La tutmonda merkato por hospitalaj servoj estas atendata atingi ĉirkaŭ 19 duilionojn da dolaroj antaŭ 2030. En Barato sole, kvar miliarduloj investis en la

La sektoro de diagnozoj kaj privataj hospitaloj³⁵⁷. Analizo de PPP-oj en la brita sanserva sektoro rivelis rendimentajn procentojn de ĝis 60 %³⁵⁸, dum infanhejmtoj atingis funkciigan profitmarĝenon de 22.6 %³⁵⁹. La tutmonda merkata valoro de akvo kaj sanitaraĵoj estas atendata atingi 886 miliardojn da dolaroj antaŭ 2027³⁶⁰.

Privatigo ofte okazas en sektoroj kie konkurenco estas malofta kaj merkata aliro malfacila, foje eĉ implikante ŝtate konceditajn monopolojn kaj profitojn garantiitajn de impostpagantoj. Laŭ lastatempa analizo de 51 kompanioj ricevantaj registarajn kontraktojn en Usono, ĉi tiuj kompanioj elspezis preskaŭ 160 miliardojn da dolaroj por reaĉetoj de akcioj inter 2020 kaj 2023. Alivorte, impostmono plenigis la poŝojn de riĉaj akciuloj.^{³⁶¹}

Inter la konsiderindaj publikaj financoj en risko kaj politikistoj avidaj riĉigi siajn amikojn, donacantojn kaj aliajn subtenantojn, privatigo estas fonto de korupto kaj ŝtata kontrolo. Grandaj korporacioj povas provi formi interkonsentojn tiel, ke ili servu siajn profitojn anstataŭ siajn interesojn.

La Virina Hospitalo en Najrobo, Kenjo. Foto de Linda Oduor-Noah/Oxfam.

ol la ĝenerala intereso³⁶². Privatigo tial malfermas la pordon al nepotismo, tio estas al la kapablo de potencaj privataj interesoj manipuli publikajn politikojn kaj riĉigi sin je la kosto de la Ŝtato³⁶³.

3.3.4 Malfacilaĵoj de aliro por la plimulto

Privatigo povas generi kaj plifortigi malegalecojn en esencaj publikaj servoj per kreado de apartigo en aliro al la plej bazaj publikaj varoj. Ekzemple, en sanservo, privatigo povas profundigi kaj plilarĝigi la interspacon inter riĉuloj kaj malriĉuloj, kaj ekskludi kaj malriĉigi tiujn, kiuj ne povas pagi multekostan privatan prizorgon (vidu Kadron 8).³⁶⁴ En edukado, multe da esplorado montras, ke privatigo pliseverigas edukajn malegalecojn, ĉar eĉ "malmultekostaj" privataj lernejoj verŝajne ne estas pageblaj por la plej malriĉaj familioj.³⁶⁵ Privatigo de socia protekto ankaŭ kondukas al pliigita malegaleco. Pensiaj reformoj en Latinameriko kaj Orienta Eŭropo en la 1980-aj jaroj-

Ekzemple, la jaro 2000 kaŭzis pliigon de enspezaj kaj seksaj malegalecoj, kaj ankaŭ plimalbonigon de malriĉeco inter maljunuloj.³⁶⁶

Individuoj kaj komunumoj, kies bezonojn estas malpli kostefikaj por plenumi, povas esti ekskluditaj aŭ ricevi malpli bonkvalitan prizorgon, kiel oni observis ĉe homoj kun handikapo aŭ tiuj, kiuj loĝas en kamparaj regionoj.³⁶⁷ Tro ofte, programoj destinitaj por trakti tion kaj certigi universalan aliron al privatigitaj servoj, kiel kuponoj aŭ asekuraj skemoj, montriĝas neefikaj.³⁶⁸

Privatigo ankaŭ povas konduki al malegalecoj bazitaj sur raso kaj kasto. Ĝi servas kiel instrumento de rasa apartigo, kiel en Usono, kie kontraŭuloj de integraj lernejoj provis uzi edukkuponojn por konservi siajn apartigitajn strukturojn.³⁶⁹

Kaj en la Tutmonda Sudo kaj en la Tutmonda Nordo, privatigaj klopodoj estas komparataj al nuntempaj formoj de kampanjoj fare de la blanka elito por apartigi, kontroli kaj profiti el lernejaj sistemoj.³⁷⁰ Rasigitaj loĝantaroj ofte havas pli malaltajn enspezojn kaj pli altajn malriĉecajn procentojn pro historia kaj daŭra sistema diskriminacio kaj ekspluatado. Ili tial estas misproportie trafataj de la malfavoraj efikoj de privatigo.³⁷¹ Laŭ esplorado farita

Laŭ Oxfam, dalitoj en Barato alfrontas altajn kaj nepageblajn elspezojn en la privata sanserva sektoro,³⁷² fincan ekskludon en la privata eduksektoro, kaj malkaŝan diskriminacion en ambaŭ kazoj.³⁷³ Aliaj esploroj rivelas, ke privatigo povas limigi la kapablon de la publika sektoro trakti rasajn malegalecojn en la labormarkato.³⁷⁴

Male al universalaj, altkvalitaj kaj seks-sentemaj publikaj servoj, kiuj povas redukti seksan malegalecon kaj ebligi al virinoj kaj knabinoj ekzerci siajn rajtojn, privatigo povas pliseverigi seksan malegalecon.³⁷⁵ Virinoj ĝenerale estas pagataj malpli ol viroj kaj estas troreprezentitaj en la publika sektoro.^{376, 377} Ili tial estas misproportie trafataj de la retiro kaj reduktado de financado por publikaj servoj, same kiel de profit-movitaj mezuroj kiel la enkonduko de pli altaj prezoj kaj uzantkotizoj.³⁷⁸ Virinoj ofte portas pli grandan parton de respondeco por vico da esencaj taskoj, kiel akvokolektado kaj zorgado. Kiam privatigo igis ĉi tiujn servojn malpli pageblaj aŭ malpli fizike alireblaj, virinoj ofte estas devigitaj plenigi la mankojn per nepagita laboro.³⁷⁹

Efektive, tra vasta gamo da sektoroj, privatigo pruviĝis malutila por virinoj kaj knabinoj. La privata sektoro estas asociita kun kazoj de neglekto de la rutinaj sanzorgaj bezonoj de virinoj,³⁸⁰ kun limigita aliro de knabinoj al edukado, ĉar familioj kun limigitaj rimedoj prioritigas la edukadon de knaboj (ekzemple, malgraŭ seksa egaleco en tuniziaj publikaj bazlernejoj, la proporcio de knabinoj en privataj lernejoj falas al 30 %),³⁸¹ kaj kun pliigitaj malegalecoj en la labormarkato.³⁸² Publikaj -privataj partnerecoj (PPP-oj) estas akompanataj de negativaj efikoj sur sanservoj, vivrimedoj, laborkondiĉoj kaj la nepagita zorglaboro de virinoj.³⁸³

Privatigo ankaŭ povas ebligi intencan diskriminacion bazitan sur seksa identeco kaj seksa orientiĝo. Ekzemple, en 2023, la Sendependa Spertulo de UN pri Seksa Orientiĝo kaj Genra Identigo esprimis zorgojn pri diskriminacio fare de privataj grupoj, kiuj provizas servojn pri flegado, adopto kaj edukado.³⁸⁴

Kadro 8: Damaĝoj atribueblaj al certaj privataj hospitaloj subtenataj de evolufinancaj institucioj

En 2023, studo de Oxfam rivelis, ke malriĉaj pacientoj loĝantaj en la Tutmonda Sudo estis ruinigataj de profitcelaj sanfirmaoj subtenataj de multmilion-dolaraj investoj de evolufinancaj institucioj (DFI-oj) sub la aŭspicioj de Britio, Francio, Germanio kaj aliaj riĉaj registaroj, same kiel la Monda Banka Grupo.³⁸⁵ Oxfam trovis, ke privataj sanprovizantoj en Barato, Kenjo, Niĝerio, Ugando kaj aliloke puŝis pacientojn en malriĉecon, malgraŭ esti prezentitaj kiel rimedo por atingi universalan sanasekuron.

La studo rivelis kazojn de ĉantaĝo kaj malliberigo de pacientoj pro nepago de fakturoj, rifuzo de kuracado al tiuj, kiuj ne povas pagi ĝin (eĉ en krizoj), malsukceso malhelpi homaj-raĵtoj-malobservojn, inkluzive de organkontrabando fare de dungitaro, kaj ekspluatajn praktikojn, inkluzive de premado de pacientoj por sperti multekostajn kaj nenecesajn medicinajn procedurojn.³⁸⁶

En Barato, kie la privata sanserva sektoro nuntempe valoras 236 miliardojn da dolaroj kaj rapide kreskas, la Internacia Financa Korporacio (IFC), la privata sektora branĉo de la Monda Banko, rekte investis pli ol duonan miliardon da dolaroj en kelkajn el la plej grandaj hospitalĉenoj de la lando, posedataj de kelkaj el la plej riĉaj miliarduloj de la lando. Tamen, en junio 2023, Oxfam trovis, ke la IFC ne publikigis eĉ unu taksadon de siaj sanservaj projektoj en Barato de kiam ili komenciĝis antaŭ pli ol 25 jaroj. Barataj sanreguligistoj konfirmis multajn plendojn, inkluzive kazojn de hospitaloj trofakturantaj kaj ŝargantaj troajn prezojn, aŭ rifuzantaj provizi senpagan kuracadon al pacientoj vivantaj en malriĉeco, malgraŭ ke tio estas kondiĉo por ricevi senpagan registaran teron. Krome, el la 144 fincitataj hospitaloj, nur unu situas en kampara areo.^{³⁸⁷}

3.4. La nuna modelo kontribuas al klimata ŝanĝo

La potenco de grandaj korporacioj instigas klimatan ŝanĝon, kiu siavice kaŭzas grandegan suferon kaj pliseverigas ekstreman malegalecon. La strebado al mallongdaŭraj profitoj fare de grandaj korporacioj kondukis al tutmonda klimata kolapso, dum fosiliaj brulaĵoj daŭre riĉigas multajn el la superriĉuloj. Tamen eĉ hodiaŭ, multaj miliardulaj posedantoj kaj investantoj profitas de la fakto, ke korporacioj, per sia potenco kaj influo, celas bloki progreson al rapida kaj justa transiro, nei kaj distordi la veron pri klimata ŝanĝo, kaj dispremi ĉian opozicion.

3.4.1 Kontribuo al klimata ŝanĝo

Estas klare establite, ke grandaj kompanioj, precipe en la fosilia fuelindustrio (vidu Kadron 9), portas centran respondecon pri farado de agadoj, kiuj kaŭzas la klimatan krizon, el kiu ili profitas.³⁸⁸ Malgraŭ bonaj promesoj pri transformo, la sektoro daŭre antaŭenigas novajn investojn en fosiliajn fuelojn.³⁸⁹

Koncerne investojn en malaltkarbonajn kompaniojn, ili reprezentas malpli ol 1% de la kapitalelspezoj de nafto- kaj gaskompanioj³⁹⁰.

Kelkaj el la falsaj "solvoj" pleditaj de la plej grandaj poluantoj de la mondo kaj iliaj financistoj estas neefikaj en la traktado de klimata ŝanĝo kaj nur plimalbonigas malriĉecon kaj malegalecon.³⁹¹ Malgraŭ klaraj normoj por forta entreprena klimata agado establitaj, interalie, de la iniciato Science Based Targets (SBT) kaj la Altnivela Eksperta Grupo de UN pri Engaĝiĝoj de Neŝtataj Unuoj al Neta Nula Emisio, multe tro multaj entreprenaj "neta nula" planoj sumiĝas al malmulte pli ol verda lavado kaj ne sukcesas liveri la rapidajn kaj signifajn emisio reduktojn necesajn.³⁹²

3.4.2 Influate klimatajn politikojn kaj publikan opinionon

Firmaoj pri fosiliaj brulaĵoj jam de jardekoj scias, ke forcejaj gasoj povas kaŭzi katastrofan klimatan ŝanĝon. Tamen, ili ĉiam klopodis defendi kaj eternigi ĉi tiun status quo-on.

katastrofa en influado de publika politiko kaj opinio³⁹³.

Ĉi tiuj kompanioj elspezas fortunon por kampanjado kaj lobiado kaj pli kaj pli dominas klimatajn intertraktadojn ĉe Unuiĝintaj Nacioj.³⁹⁴ Fosiliaj brulaĵaj kompanioj kondukas batalojn sur la politika kaj publika rilata fronto, ekzemple subtenante klopodojn kontraŭstari la laŭgradan forigon de

KIEL LA POVO DE GRANDAJ KORPORACIOJ NUTRAS MALEGALECON?

loĝdomaj gaskonektoj en Aŭstralio³⁹⁵, malpliigante sankciojn por grandaj elsendantoj en Sud- Afriko³⁹⁶ kaj malstreĉigante normojn pri energiefikeco³⁹⁷, sed ankaŭ subtenante opozicion al investaj praktikoj pri mediaj, sociaj kaj administradaj (ESG) aferoj en Usono³⁹⁸. Aldoniĝas al ĉi tio aranĝoj de reciproka interŝanĝo inter registaroj kaj kompanioj produktantaj fosiliajn brulaĵojn³⁹⁹, same kiel la antaŭenigo de klimata neado kaj aliaj por-fosiliaj brulaĵoj⁴⁰⁰.

fosiliaj brulaĵoj estas uzataj por financi la altkarbonajn vivstilojn de la superriĉuloj. Multaj

Miliarduloj posedas, kontrolas, formas kaj finance profitas el procezoj, kiuj estas gravaj elsendantoj de forcejaj gasoj.⁴⁰¹ Fosiliaj brulaĵaj kompanioj registris rekordajn enspezojn en 2022, multe el kiuj iris por riĉigi akciulojn per akcireaĉetoj kaj dividendoj.⁴⁰² En 2022, Oxfam faris detalan revizion de 125 el la plej riĉaj miliarduloj de la mondo: averaĝe, per siaj investoj, ĉi tiuj miliarduloj elsendas tri milionojn da tunoj da CO₂ jare - pli ol milionoble la averaĝaj emisioj de iu en la plej malriĉaj 90 procentoj de la homaro.⁴⁰³

3.4.3 Bonŝancaĵo por karbonaj miliarduloj

La klimata krizo riĉigis iujn homojn nekredeble, generante riĉaĵojn, kiujn oni ofte reinvestas en

Poluaj vaporoj leviĝantaj el karboelektra centralo. Foto de Lane V. Erickson/Shutterstock.

KIEL LA POVO DE GRANDAJ KORPORACIOJ NUTRAS MALEGALECON?

Kadro 9: La fosilia fuelektoro portas sian batalon al la tribunaloj

La fosilia fuelindustrio lanĉis tion, kio egalas al plena jura militado kontraŭ tiuj, kiuj batalas por protekti homojn kaj la planedon, uzante reguligajn mezurojn, amasajn arbitraciajn petojn kaj misuzajn procesojn por puni kritikantojn.⁴⁰⁴ Ĉi tiuj inkluzivas nepravigebajn procesigojn kontraŭ indiĝenaj kaj komunumaj gvidantoj, aktivuloj, akademianoj kaj aliaj membroj de la civila socio.⁴⁰⁵ La UN-a Laborgrupo pri Komerco kaj Homaj Rajtoj kondamnis la kreskantan uzon de

tiuj "strategiaj procesigoj kontraŭ publika mobilizado"⁴⁰⁶.

Per uzado de tio, kion ekonomikisto Joseph Stiglitz nomis "jura terorismo",⁴⁰⁷ la fosilia fuelindustrio ankaŭ enkondukis amasajn arbitraciajn postulojn kontraŭ landoj, kiuj faris paŝojn por redukti emisiojn kaj protekti la medion.⁴⁰⁸ Firmaoj pli kaj pli uzas investanto-ŝtatajn disputosolvajn sistemojn por defii registarajn mezurojn por limigi aŭ laŭgrade forigi fosiliajn fuelojn.⁴⁰⁹

Iliaj asertoj averaĝe sumiĝas je 1,4 miliardoj da dolaroj kaj jam rezultigis pagojn de almenaŭ 100 miliardoj da dolaroj.⁴¹⁰ La vasta plimulto de asertoj rilatas al fosiliaj brulaĵoj kaj

minado estas farataj de kompanioj el nordaj landoj kontraŭ sudaj landoj⁴¹¹, senigante ilin je iliaj resursoj en tempo kiam multaj el ili jam suferas pro troŝuldiĝo⁴¹².

3.4.4 Neegalecoj laŭ efiko

Delokiĝo kaŭzita de klimataj eventoj jam devigis dekojn da milionoj da homoj forlasi siajn hejmojn.⁴¹³ Krome, ekstremaj veterkondiĉoj detruas rikoltojn, malpliigas brutaron, kaj kaŭzas ĝeneraligitan malsaton, armitajn konfliktojn kaj humanitarajn krizojn.⁴¹⁴ Se homoj kaj riĉaj landoj estas

Kvankam laŭ multaj manieroj la klimata krizo estas la radika kaŭzo, ĝuste la loĝantoj de malriĉaj landoj kaj homoj vivantaj en malriĉeco estas plej forte trafataj, kaj preskaŭ ĉiuj homoj alfrontantaj diskriminacion pro sia sekso, raso, religio, kasto, socia klaso aŭ aĝo estas trafataj.⁴¹⁵ Multaj el la landoj malplej respondecaj pri tutmonda varmiĝo (ĉefe landoj de la Tutmonda Sudo) suferas la plej severajn sekvojn de la nuna klimata krizo kaj havas malpli da rimedoj por resaniĝi.⁴¹⁶

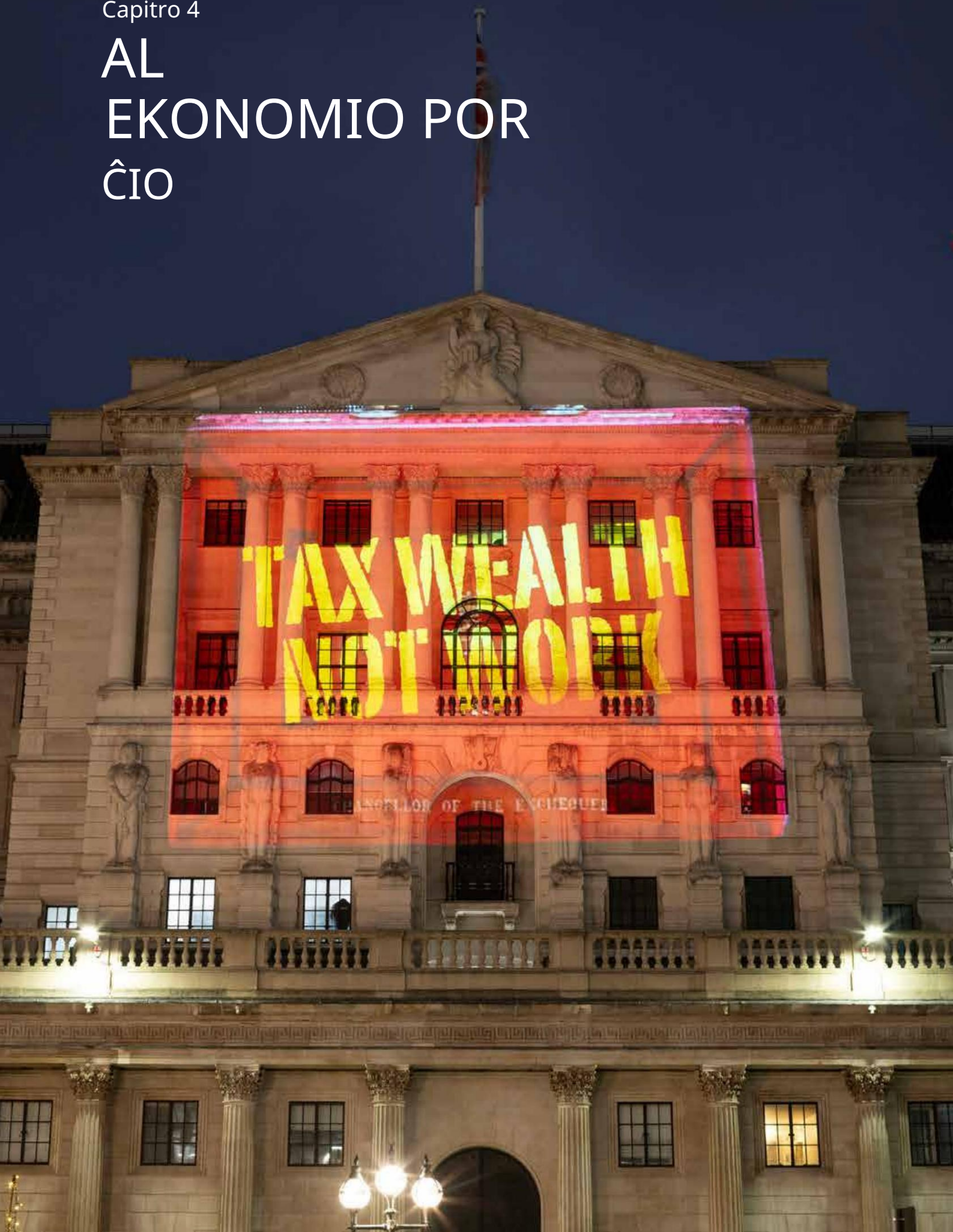
Vundeblecoj al la efikoj de klimata ŝanĝo ankaŭ intensiĝas kiam ekonomiaj malegalecoj intersekcas kun malegalecoj de potenco (sekso, etneco kaj aĝo)⁴¹⁷. Virinoj, precipe tiuj kun pli malalta sociekonomika statuso, ĝenerale havas malpli da aliro al helpo kaj asistado, montras pli malaltajn postvivoprocentojn en klimatrilitaj katastrofoj kaj portas pli da respondeco pri zorgado⁴¹⁸. Ili ankaŭ estas pli eksponitaj al la efikoj de varmostreso kaj riskoj por patrino kaj infana sano⁴¹⁹.

Ene de landoj, la efikoj de klimata ŝanĝo estas misproportie sentitaj de rasigitaj loĝantaroj. En Usono, ekzemple, rasigitaj homoj emas vivi en pli varmaj, malpli arbaraj kvartaloj ol blankuloj kaj malpli verŝajne havas klimatizilon.⁴²⁰ Indiĝenaj popoloj, kies daŭripovaj teradministrataj praktikoj delonge estas minacataj de ekstraktaj industrioj, estas grave trafataj de klimata ŝanĝo. Ĉi tio ŝuldiĝas al ilia proksima rilato kun la medio, same kiel al la sistema diskriminacio kaj marĝenigo, kiujn ili alfrontas, kio rezultas en ĝeneraligita neo de iliaj rajtoj.⁴²¹

Kiel ni vidos en Ĉapitro 4, eblas inversigi la malegalecojn kaŭzitajn de grandaj korporacioj, precipe per nova epoko de antitrustaj agoj, regularoj celantaj certigi decan laboron kaj justan distribuon por ĉiuj, kaj radikale malsamaj komercaj praktikoj. Pli malaltaj entreprenaj impostoj devas esti kompensitaj per nova impostparadigmo karakterizita per tre progresemaj impostoj, la ekstermado de entreprena impostevitado, kaj inkluzivaj klopodoj konstrui pli justan tutmondan impostsistemon. Publike posedataj kaj kontrolitaj servoj ofte estas plej bone poziciigitaj por provizi universalajn, pageblajn, seks-sentemajn kaj altkvalitajn esencajn servojn por ĉiuj.

Capítulo 4

AL EKONOMIO POR CIO

4: Al ekonomio por ĉiuj

En ĉi tiu ĉapitro, ni ekzamenas la ĉefajn mezurojn, kiujn oni povas preni: unuflanke, radikale pliigi la nivelon de egaleco je nacia kaj tutmonda niveloj, kaj aliflanke, reguligi la potencon de grandaj korporacioj kaj konstrui ekonomiojn por ĉiuj, ne ekonomiojn, kiuj nur profitigas la plej riĉajn.

4.1 La radikala pliigo de egaleco devas esti la absoluta prioritato de la homaro

Estas esence rapide kaj radikale redukti la interspacon inter la plej riĉuloj kaj la resto de la socio por garantii decan vivon por ĉiuj homoj, sur planedo kiu prosperas sen lukti por sia postvivado.

Registaroj tutmonde devas ellabori konkretajn planojn por redukti malegalecon kaj pli bone taksii la efikon de siaj politikoj sur ĉi tiun celon. La G20 prezidis

de Brazilo kaj la reforma procezo de la Pintkunveno de Unuiĝintaj Nacioj pri la Estonteco ludos decidan rolon en kunigo de landoj de la Nordo kaj la Sudo por igi la mondon pli egaleca per reduktado de malegalecoj inter kaj ene de landoj.

Plibonigi la kvaliton de datumoj kaj metodoj por mezuri malegalecon estas decida unua paŝo. Unuiĝintaj Nacioj devas engaĝiĝi plifortigi indikilojn por redukti malegalecon ene de landoj kiel parto de la Celo de Daŭripova Evoluigo (CDE) 10. Sub la prezidanteco de Brazilo, la G20 devus engaĝiĝi radikale redukti malegalecon inter landoj de la Nordo kaj Sudo de la Mondo.

Ĉiuj registaroj havas la ŝancon redukti malegalecon ene de siaj landoj. Ili devas starigi naciajn celojn kaj evoluigi planojn por atingi ilin. Tio devus inkluzivi klarajn, templimigitajn celojn por redukti ekonomian malegalecon, celante certigi, ke la totala enspezo de la plej riĉaj 10% de la loĝantaro ne estu...

Favelo limanta riĉajn kvartalojn en San-Paŭlo, Brazilo. Foto de Danny Lehman.

pli alta ol la totala enspezo de la plej malriĉaj 40%, alivorte Palma-proporcio de 1.

Registaroj ankaŭ devas investi en kolektado de altkvalitaj datumoj pri malegaleco de enspezoj kaj riĉeco. La plej riĉaj individuoj ne devus povi eviti ĉi tiujn statistikojn. Ĉi tiuj datumoj devus esti disagregitaj laŭ sekso, raso kaj aliaj formoj de diskriminacio. Sistema projekcio kaj mezurado de la distribuaj efikoj de publikaj politikoj kaj privataj sektoraj agadoj povus ebligi la disvolvon de evidentecbazitaj politikoj por redukti malegalecon. Landoj devus fari ĉiujn taksojn de politikaj elektoj kaj ilia efiko al plibonigo de la enspezoj, riĉeco kaj liberecoj de ĉiuj civitanoj, same kiel al redukto de malegaleco.

4.2 Tri konkretaj mezuroj por limigi entreprenan potencon

La potenco de grandaj korporacioj kaj ekstrema riĉeco estis kaj limigitaj en la pasinteco kaj povas esti denove. Ĉi tiu raporto proponas tri konkretajn, pruvitajn kaj praktikajn manierojn meti la ekonomion je la servo de ĉiuj.

1. Revigligi la ŝtaton

Forta, dinamika kaj efika ŝtato estas la plej bona remparo kontraŭ entreprena potenco kaj povas korekti merkatajn fiaskojn. Ĝi ankaŭ estas esenca por gvidi kaj formi la ekonomion al kolektivaj celoj. Forta ŝtato zorgas pri la publika bono, reguligas privatajn entreprenojn, agas kiel grava investanto en pluraj sektoroj, kaj kreas kaj formas merkatojn. Registaroj alprenas iujn el la riskoj, kiujn entreprenoj prenas, kaj fincas ilin per publikaj aĉetoj.⁴²² Ili starigas la kondiĉojn, sub kiuj malsamaj ekonomiaj aktoroj kunlaboras por krei valoron kaj scion, kiu estas metita en la publikan domenon, dividi la pozitivajn rezultojn, kaj certigi la respondigeblecon kaj traveblecon de la sistemo.⁴²³

En la plej multaj landoj, la ŝtato estas la ĉefa provizanto de sociaj servoj (kiel sanservo, edukado kaj socialasekuro), publikaj servoj kaj infrastrukturo (kiel akvo, energio, vojoj, telekomunikado kaj poŝto), publika sekureco (polico, fajroestingado, justeco kaj defendo) kaj kulturaj servoj (kiel bibliotekoj, muzeoj kaj publika dissendado).

Samtempe, ŝtatoj posedas kaj funkciigas naciajn komercajn entreprenojn en sektoroj kiel financo, infrastrukturo, industrio, energio kaj naturaj rimedoj. Ĉi tiuj ŝtataj unuoj respondecis pri 20% de investoj, 5% de dungado kaj ĝis 40% de nacia produktado tutmonde en 2018.⁴²⁴

publikaj entoj respondecas pri 55% de la totalaj investoj en infrastrukturon en "emerĝantaj kaj evoluantaj landoj"⁴²⁵. La kapablo de la ŝtato agi por la kolektiva bono estis elmontrita dum la COVID-19-krizo.

Kvankam estas la tasko de ĉiu lando kaj ĉiu socio decidi, kiujn sektorojn de la ekonomio devus ŝtatigi, registaroj devas rekoni sian potencon kaj ludi proaktivan rolon. Ili devas:

- garantii publikajn servojn, kiuj reduktas malegalecojn kiel sanon, edukadon kaj prizorgajn servojn; certigi universalan, rajtobazitan socian protekton, inkluzive de homoj laborantaj en la neformala ekonomio; kaj pliigi publikajn elspezojn por ĉi tiuj servoj.

Publikaj varoj kiel edukado kaj sanservo estu administrataj en la publika intereso, uzante seks-senteman aliron, kaj estu ĉefe posedataj kaj provizitaj de la publika sektoro. Sanservo kaj edukado estu senpagaj kaj financataj per progresema impostado; • investi en publikan transporton, energion, loĝadon kaj alian publikan infrastrukturon. Subteni la rajton de homoj aliri energion por persona uzo kaj vivrimedoj, kaj prepari sin por kaj protekti sin kontraŭ la efikoj de klimata ŝanĝo, kiel inundoj, ŝtormoj kaj ekstrema varmo; • esplori la eblecon de publika monopollo aŭ plifortigi la ĉeeston de la ŝtato en sektoroj, kiuj estas sentemaj al monopollo potenco kaj estas esencaj kaj por kontribui al pli granda egaleco kaj por faciligi rapidan transiron for de fosiliaj brulaĵoj. Ĉi tiuj inkluzivas, precipe, publikan energian servon, publikan transporton (kie infrastrukturinvestaj kostoj signifas, ke povas esti nur unu efika provizanto), kaj aliajn sektorojn, kie ekzistas signifa nacia avantaĝo. Gravas rekoni kaj vastigi ekzistantajn publikajn eblojn, de publikaj bibliotekoj ĝis loĝado, kaj de publikaj aktivuloj ĝis aŭtovojoj, universitatoj, muzeoj kaj poŝtoj. Ĉu temas pri publikaj bankoj aŭ publikaj solvoj por farmaciaj produktoj (kie registaroj provizas kvalito-certigitajn medikamentojn, kiuj estas universale haveblaj al ĉiuj, kune kun privataj solvoj), registara agado havas konsiderindan amplekson por aserti publikan potencon kaj formi merkatojn por pli bone.⁴²⁷

- plifortigi administradon, precipe per plibonigo de travebleco, respondigebleco, publika partopreno kaj kontrolado de publikaj institucioj (inkluzive de ŝtataj entreprenoj) kaj certigado, ke ĉi tiuj institucioj estas adekvate financataj por plenumi siajn ekonomiajn kaj sociajn mandatojn;

• fini la varigon de sektoroj rilataj al
Komunaj varoj kiel edukado kaj sanservo. Ĉiu ajn provizado de publikaj varoj fare de privataj aktoroj estu regata laŭ la ĝenerala intereso kaj, kiom eble, posedata de la komunumo. Privata provizado ne rajtas kontribui al apartigo ene de la socio bazita sur familia riĉeco, raso, sekso aŭ iu ajn alia identeco. Ĝi ne rajtas pliseverigi malegalecojn, sed prefere esti submetita al demokratia kontrolo kaj konformiĝi al naciaj kvalitnormoj.

Tio inkluzivas fortigon kaj financadon de reguligaj kapacitoj kaj dotadon de ili por devigi regularojn kaj certigi, ke la privata sektoro servas la komunan bonon.

2. Reguligo de Grandaj Entreprenejoj : Potencaj

korporacioj instigas ekstreman malegalecon, tro ofte superante registarojn kaj malhelpante la elektojn kaj liberecojn de civitanoj tutmonde. Registaroj devas uzi sian propran potencon por limigi la senbridan potencon de grandaj entreprenoj.

Malmuntante privatajn monopolojn kaj malhelpante korporaciojn fariĝi tro potencaj

Oxfam alvokas al kontraŭmonopola agado por trakti historiajn nivelojn de malegaleco. Tio implicas fundamentan ŝanĝon de aliro, tiel ke koncentrita privata potenco ne plu povu konkuri kun publika potenco.

Ekonomiaj strukturoj devas esti proaktive reformitaj por malhelpi malutilan monopolisman konduton. Estas esence, ke kontraŭmonopolaj klopodoj ne limiĝu al merkat-movitaj agoj. Male, la rolo de la ŝtato devas esti reimagita , kiel registaroj faris en la pasinteco, per malcentralizado kaj ŝtatigo de privata potenco por la komuna bono.

Klopodojn oni devas gvidi per kontraŭmonopola movado, kiu tutmonde akiras impeton. Ĉiu lando havas sian propran kuntekston, sed universalaj principoj aperas. Registaroj devas:

• Malmunti privatajn monopolojn kaj limigi ekstreman koncentriĝon de grandaj kompanioj. Uzante nacie taŭgan aliron, la plena potencialo de leĝaro devus esti esplorita por malmunti ekzistantajn privatajn monopolojn, bloki monopolajn kunfandiĝojn kaj reformi kunfandiĝajn regulojn por malhelpi monopolajn poziciojn dekomence. Neniu kompanio devus povi akiri merkatparton, kiu donas al ĝi troan potencon. Registaroj povas ĉerpi inspiron de nunaj kontraŭmonopolaj klopodoj.

kiel tiuj deplojitaj kontraŭ Amazon kaj Google en Usono kaj Eŭropo⁴²⁸.

Dum la pasintaj jardekoj, multaj landoj starigis rimedojn kaj jurajn mekanismojn celantajn limigi la monopolajn povojn de grandaj kompanioj⁴²⁹. Ĉi tiuj inkluzivas la adopton de pli striktaj normoj por fuzioj, kiuj profunde ŝanĝas tutan sektoron, la devigon de ekzistantaj kontraŭmonopolaj leĝoj (kiuj nuntempe estas malbone aplikataj en ĉiuj regionoj), la enkondukon de novaj leĝoj por anstataŭigi malutilajn, kaj la kreadon de leĝoj adaptitaj al la 21-a jarcento, ĉio kun la celo pli bone regi merkatojn en la ĝenerala intereso⁴³⁰.

La devigo de kontraŭmonopola leĝaro funkcias: pasintaj disiĝoj kondukis al saltoj antaŭen en novigado⁴³¹, ⁴³². Ankaŭ estis montrite, ke la devigo de la leĝaro ĝenerale inversigas multajn el la malfavoraj efikoj de monopoloj per salajraltigo, antaŭenigo de dungado kaj malaltigo de prezoj⁴³³.

• Malmunti la monopolon pri scio kaj demokratiigu komercon kaj patentregulojn. Je la nacia kaj internacia niveloj, necesas revizii la komercajn regulojn, kiuj permesas al grandaj korporacioj agreseme kontroli intelektan proprajn, kiu estas esenca por kontraŭbatali malegalecon, mortigajn malsanojn kaj la klimatan krizon, kaj por ebligi al landoj de la Tutmonda Sudo aserti sian suverenecon. Tio inkluzivas ĉesigi la misuzon de patentoj kiam ili estas alvokitaj kontraŭ la publika intereso, restarigi antitrustajn limigojn pri patentoj kaj patentlicencado, entrepreni daŭrajn reformojn por forigi patentojn el internaciaj komercaj reguloj en kritikaj areoj kiel farmaciaj produktoj, kaj dividi scion per iniciatoj kiel la mRNA-vakcina teknologia translokiga centro de la Monda Organizaĵo pri Sano.

• Subtenu dinamikajn publikajn solvojn kaj pledu por pli granda publika kontrolo. Pli da privata konkurenco ne estas panaceo, sed ĝi estas parto de la solvo por publika reguligo. Restarigo de pli granda publika kontrolo estas centra elemento de la kontraŭmonopola ilaro.

Tio inkluzivas provizi universalajn publikajn servojn, oferti publikajn opciojn, kaj impliki la publikon en la ekonomion — ĉiuj agoj, kiuj povas limigi la koncentriĝon de grandaj korporacioj kaj la potencon de privataj monopoloj. Ĉiu lando kaj ĉiu socio devas decidi, kiuj sektoroj de la ekonomio estu ŝtatigitaj. Tamen, ĉiuj registaroj devas rekoni la potencon de publikaj servoj kaj

publikajn servojn kaj ludi proaktivan rolon en formado de la ekonomio por limigi la potencon de grandaj korporacioj kaj kontraŭbatali malegalecon. Tial, registaroj devus esplori la eblecon de publika monopolo aŭ publika opcio en ĉiuj sektoroj, kiuj estas submetitaj al troa merkata koncentriĝo kaj monopola potenco.

Certigu, ke neniu dividendpagoj aŭ akcireaĉetoj okazu antaŭ la establado de vivsalajroj kaj garantioj por klimata justeco.

Limigi pagojn povus forte instigi kompaniojn plenumi siajn sociajn kaj mediajn devojn. Por tiu celo, registaroj devus malpermesi al kompanioj fari tiajn pagojn ĝis ili plenumas la jenajn kriteriojn:

- Ili pagas vivsalajron al ĉiuj siaj dungitoj kaj efektivigis strategion kun mezureblaj celoj kaj templimoj por certigi, ke provizoĉenaj laboristoj ricevu vivsalajron.
- Ili faris la necesajn investojn por certigi malalt-karbonan transiron kaj estas sur klara vojo al atingado de karbonaj emisiaj celoj konformaj al la Pariza Interkonsento ene de difinita tempokadro.

Enkonduki laŭleĝe devigajn seksentemajn diligentajn mezurojn pri homaj rajtoj kaj mediaj aferoj

Entreprenejoj devus esti devigataj praktiki diligentecon por identigi kaj administri homajn rajtojn kaj mediajn riskojn kaj efikojn en siaj operacioj kaj provizĉenoj. La leĝo tenus ilin respondecaj pri malsukcesoj malhelpi misuzojn kaj laŭleĝe devigus ilin solvi ilin, kiel skizite en la Gvidprincipoj de UN pri Komerco kaj Homaj Rajtoj.

Virinoj estas misproportie trafitaj, kaj la leĝo devus adopti perspektivon de seksa justeco, kiel pledate de feministoj por deviga traktato.

EU-leĝdonaj instancoj nuntempe negocas direktivon pri diligenta ekzameno pri daŭripovo de entreprenoj, kiu postulus, ke eŭropaj kaj ne-eŭropaj kompanioj operaciantaj en la eŭropa merkato prenu mezurojn por trakti riskojn al homaj rajtoj kaj la medio. Tamen, la komencaj proponoj estis malfortigitaj kaj la direktivo nun estas plena de kaŝpasejoj.

Fortigu leĝojn favore al seksa justeco kaj rasa justeco

Registaroj devas enkonduki kaj certigi la plenan efektivigon de leĝoj rilataj al salajra egaleco inter

viroj kaj virinoj kaj la elimino de ĉiaj formoj de seksbazita diskriminacio, perforto kaj ĉikanado. Ili devas:

- Postuli, ke kompanioj publikigu kaj efektivigu politikojn pri sekso kaj inkludo, kiuj kovrus dungadon, trejnadon, promocion, ĉikanadon kaj raportadon de plendoj, kaj enkonduku laborkondiĉojn, kiuj antaŭenigas respondecan zorgadon.

Firmaoj devus strebi al diverseco rilate al raso, edukado kaj kompetenteco per publike havebla strategio pri diverseco, kiu inkluzivas celojn kaj estas submetita al raportado. Ili devus esti devigataj raporti pri salajraj malegalecoj laŭ sekso kaj raso. Post la enkonduko de raportado pri la salajra malegaleco laŭ sekso en Britio, la salajra malegaleco laŭ sekso malpliĝis je averaĝe 19%, sed ĉi tiu progreso verŝajne haltos krom se firmaoj adoptos ampleksan aliron por fermi la malegalecon.

- Sekvi la rekomendojn faritajn de Unuiĝintaj Nacioj pri rasa justeco. Tio inkludus evoluigi kaj efektivigi nediskriminacian leĝaron, evoluigi agadplanojn por fini rasismon kaj diskriminacion, antaŭenigi aliron al dungado kaj trakti barojn al dungado.

- Rekoni, redukti kaj redistribui sensalajran prizorglaboron per kolektado de pli bonaj datumoj pri prizorgado, investado en la fizikan kaj socian infrastrukturon, kiu subtenas prizorgadon, subtenado de infana kaj maljunula prizorgado, pagitaj familiaj kaj medicinaj forpermesoj, flekseblaj laborhoroj kaj pagitaj gepatraj forpermesoj, kaj defiado de sociaj normoj, kiuj delegas sensalajran prizorglaboron ĉefe al virinoj kaj knabinoj, precipe se ili estas migrantoj, rasigitaj aŭ marĝenigitaj, kondukante al neegala distribuado de prizorglaboro laŭ sekso. Pagita gepatra forpermeso je 100% de la antaŭa salajro devus esti alirebla sub la samaj kondiĉoj sendepende de sekso dum almenaŭ 18 semajnoj, laŭ rekomendoj de ILO.

Subtenante kaj kuraĝigante sindikatojn

Provizi decajn laborkondiĉojn kaj salajrojn por laboristoj tutmonde estas esenca por fini la nunan malegalecan krizon. Juraj normoj devas protekti la rajtojn de laboristoj sindikatiĝi kaj striki; leĝoj limigantaj ĉi tiujn rajtojn devas esti nuligitaj. Kolektivaj interkonsentoj devas esti rajtigitaj kaj subtenataj.

Kompenso de la ĉefoficisto de Kap

Dum milionoj da laboristoj gajnas malriĉajn salajrojn, ĉefoficistoj enpoŝigas kolosajn enspezojn.

Laŭ taksoj, en iom pli ol labortago, ĉefoficisto en Usono gajnas tiom, kiom ordinara laboristo gajnas en jaro.⁴⁴⁷ Inaj ĉefoficistoj estas averaĝe malpli pagataj ol viraj ĉefoficistoj.⁴⁴⁸

Ĝenerale, viroj emas gajni pli ol virinoj⁴⁴⁹ kaj salajraj malegalecoj inter rasoj daŭras⁴⁵⁰. Gravas limigi la plej altajn salajrojn je 20-oble tiuj de la averaĝa (mediana) laboristo kaj fermi salajrajn malegalecojn inter seksoj kaj rasoj.

Radikale plialtigi entreprenajn kaj riĉaĵimpostojn

Kiel montras ĉi tiu raporto, grandaj korporacioj kaj la plej riĉaj individuoj estas la ĉefaj profitantoj de la valoro kreita de laborantaro de miliardoj (el kiuj multaj supervivas per malriĉaj salajroj), per la ekstraktado de naturaj rimedoj, kaj per la sensalajra zorglaboro farita de virinoj. Registaroj devus altigi enspez- kaj riĉaĵimpostojn por la superriĉaj kaj grandaj korporacioj, kaj la G20 pledas por nova internacia interkonsento pri ĉi tiu decida tagordo por kontraŭbatali malegalecon. Registaroj devus:

• Enkonduki ampleksan kaj permanentan imposton sur la plej riĉaj individuoj en ĉiuj landoj. Redukti la riĉecon de la plej riĉuloj kaj la nombron de superriĉuloj povus ankaŭ malpliigi ilian dominan influon sur la politikan sferon kaj politikofaradon. Laŭ Oxfam, riĉaĵimposto sur milionuloj kaj miliarduloj tutmonde povus generi pli ol 1,8 duilionojn da dolaroj ĉiujare.⁴⁵¹ Neta riĉaĵimposto devus esti laŭgrade aplikita al la neta valoro de ĉiuj aktivaĵoj.

• Senprokraste pliiigu impostojn sur dividendoj kaj kapitalgajnoj. Impostoj sur enspezoj el akcioj, akciintereso, lupagoj kaj aliaj enspezoj, de kiuj la riĉuloj estas misproportie dependaj, devas esti pliiigitaj, je tarifoj almenaŭ tiel altaj kiel tiuj sur labor-enspezoj, kaj prefere pli altaj: ekzemple, minimuma tarifo de 60% de iliaj labor- kaj kapitalenspezoj.

• Impostu neatenditajn profitojn kaj enkonduki permanentajn impostojn sur troajn profitojn. Antaŭaj ĉapitroj montris, ke iuj grandaj kompanioj, precipe en la farmacia, energia kaj nutraĵa sektoroj, profitis el la krizo dum la pasintaj tri jaroj. Imposto sur neatenditaj profitoj devus esti aplikata al grandaj kompanioj en ĉiuj sektoroj, kiuj spertas subitajn kaj troajn kreskojn de profitoj dum krizo. Troaj profitoj povas, kompreneble, ankaŭ okazi ekster krizaj periodoj, precipe kiam

kompanioj estas en monopola pozicio. Tial registaroj kaj tutmondaj institucioj devus konsideri enkonduki permanentajn impostojn sur troaj profitoj por limigi la potencon de grandaj kompanioj kaj igi entreprenan impostadon pli progresema.⁴⁵²

• Paŝu al pli efika impostado de grandaj kompanioj, precipe rilate al iliaj translimaj agadoj. Neniu alia progresema imposto malpliigis tiel rapide tutmonde kiel entreprena imposto, kiu ankaŭ estas subfosata de impostkonkurenco kaj profitŝovo. Pli efika minimuma imposttarifo de almenaŭ 25% (kiel rekomendita de la Sendependa Komisiono pri Internacia Entreprena Impostreformo, ICRICT) devas esti establita en ĉiu lando por malhelpi, ke la minimumo fariĝu la plafono.

• Limigi impostfraŭdon per la jenaj rimedoj: Devigi multnaciajn kompaniojn malkaŝi siajn profitojn, enspezojn, laborantaron kaj aliajn ŝlosilajn financajn ciferojn en ĉiuj landoj kie ili funkcias, per publikaj impostdeklaroj laŭlande.

Postuli, ke kompanioj malkaŝu siajn verajn posedantojn per starigo de publikaj registroj de utilaj posedantoj de kompanioj, fondaĵoj kaj trustoj, kaj antaŭeniri al la kreado de tutmonda aktivaĵregistro⁴⁵³.

Enkonduki tutmondajn aŭ regionajn sistemojn por imposti multnaciajn kompaniojn kie ili faras realajn ekonomiajn agadojn, ekzemple surbaze de sia laborantaro, spezo kaj fiksa kapitalo, kaj malpermesi la uzon de ŝelkompanioj celantaj kaŝi profitojn sen reala ekonomia agado.

Fine, necesas establi pli justan, inkluzivan kaj travideblan tutmondan impostarkitekturon, subtenante ambician kadran konvencion pri impostado sub la aŭspicioj de Unuiĝintaj Nacioj, iniciatitan per historia voĉdonado en novembro 2023.

3. Reinventante la Komercon Mondon: La malutilaj efikoj de pliiigita riĉeca koncentriĝo, industria aŭtomatigo kaj klimata katastrofo postulas profundan transformon de nia komercado. Grandaj entreprenaj strukturoj estas, laŭplane, nedemokratiaj. Ili estas administrataj de kaj en la intereso de malgranda elito. Establi demokratian proprieton kaj regadon en tradiciaj entreprenoj povus ne nur helpi redukti riĉecan malegalecon, sed ankaŭ kreskigi komercajn decidojn pli kongruajn kun aferoj gravaj por la socio. Ĉi tio ne estas neimagebla: en 2018, 19% de usonaj laboristoj posedis akcion de la kompanio, kiu dungis ilin. Dungito-posedantoj

Rasigitaj individuoj kaj dungito-posedantoj havas salajrajn enspezojn 30% kaj 17% pli altajn, respektive, ol ne-posedanto-dungitoj. Dungo-posedantoj ankaŭ ĝuas pli grandan dungosekurecon kaj pli malaltajn dungito-trafiko-procentojn, sendepende de enspeznivelo, ol iliaj ne-posedanto-dungitoj.

Konkurencivaj kaj profitodonaj entreprenoj ne devas esti malhelpataj de akciula avideco. La estonteco de komerco kuŝas en komercaj strukturoj, kiuj celas la duoblan celon de financa daŭripovo kaj socia celo. Ekzistas vasta gamo da alternativoj al la akciulo-unua komerca modelo (laboristaj kooperativoj, lokaj kooperativoj, sociaj entreprenoj kaj justakomercaj entreprenoj), kiuj estas posedataj kaj administrataj laŭ la intereso de laboristoj, lokaj komunumoj kaj la medio. Tiaj entreprenoj distingiĝas per sia demokratia regado, nekoncentrita posedostrukturo, kiu certigas pli egalan distribuon de profitoj, kaj ilia strebado al socia misio. Figuro 6 resumas ĉi tiujn karakterizaĵojn.

Ĉi tiu modelo ne devus esti limigita al la rektaj dungitoj de kompanioj. Kelkajn kompaniojn parte posedas kooperativoj en sia provizoĉeno.

Ekzemple, Cafédirect estas 5% posedata de la agrikulturaj kooperativoj, kiuj provizas ĝin.⁴⁵⁸ La grupoj de farmistoj estas reprezentitaj en la estraro kaj ricevas parton de la pagitaj dividendoj.⁴⁵⁹

Firmaoj ne devas esti justaj dekomence. Kelkaj faras laŭpaŝan transiron, ekzemple libervole enkondukante dungitan reprezentadon en sia estraro, dum aliaj iras pluen kaj transformas sian tutan posedostrukturon. La iama miliardula posedanto de la vestaĵmarko Patagonia transdonis la proprion de la firmao al trusto, kiu agos en la intereso de la medio, deklarante, ke "la Tero estas nia sola akciulo."⁴⁶⁰ Multaj firmaoj transiras de privataj korporacioj al dungit-posedataj aŭ komunum-posedataj entreprenoj.

FIGURO 6: KARAKTERIZAĴOJ DE KOMERC-MODELOJ
HIBRIDA KAJ JUSTA

Fonto: A. Maitland kaj S. Ciencia (2018), La Estonteco de Komerco: Formante inkluzivan kreskon en Sudorienta Azio⁴⁵⁷.

Registaroj povas subteni alternativajn entreprenojn:

- Per provizado de financa subteno al dungit-posedataj entreprenoj, inkluzive de laboristaj kooperativoj. Tio inkluzivas la efektivigon de la rekomendo

ILO-Konvencio N-ro 193 pri la Promocio de Kooperativoj kaj koncernaj regionaj instrumentoj⁴⁶¹. • Per uzado de publikaj aĉetoj kaj eksportaj instigoj por doni preferan traktadon al daŭripovaj kaj inkluzivaj entreprenoj. Publikaj ofertoj devus doni ekstreme negativajn poentarojn al grandaj kompanioj, kiuj malbone rezultas laŭ daŭripovaj kriterioj, por ke publikaj aĉetoj ne sekvu logikon de la plej malalta prezo, sed permesu pli grandan konkurencon de kompanioj kun pli justa strukturo.

- Per uzado de impostado kaj aliaj ekonomiaj instrumentoj por favori justajn komercajn modelojn. Neniu ekonomia helpo estu donita al kompanioj, kiuj ne atingas siajn celojn pri neta nula emisio, kiuj pagas salajrojn sub la vivsalajro, kiuj uzas impostajn paradizojn, aŭ kiuj okupiĝas pri agresema impostplanado.

Kadro 10: Kiel redukti malegalecojn per alternativaj aliroj en la komerca mondo

- La Monda Komerca Organizaĵo prosperas
Equitable estas tutmonda reto de sociaj entreprenoj kaj kooperativoj, kiuj prioritigas homojn kaj la planedon⁴⁶² :
 - 52% el la ĉefoficistoj en membro-organizoj estas virinoj⁴⁶³. (En Britio, pli probable oni nomas vin Dave aŭ Steve ol ina ĉefoficisto⁴⁶⁴.)
 - 92% el ĝiaj membroj reinvestas ĉiujn siajn profitojn en sian socian mision kaj 85% dediĉas ilin al sociaj aŭ mediaj celoj, sed ili havas kvar fojojn malpli da ŝancoj bankroti ol tradiciaj kompanioj⁴⁶⁵.
- Kiel indiko, se eĉ nur 10% de
Se usonaj kompanioj estus posedataj de siaj dungitoj, tio duobligus la parton de riĉeco de la plej malriĉaj 50% kaj la medianan riĉecon de nigraj domanaroj.⁴⁶⁶
- Regionoj kun alta denseco de kooperativoj havas pli malaltaj niveloj de malegaleco. Ekzemple, GIPUKO, la hispana provinco kie la kooperativa grupo Mondragon havas sian ĉefsidejon, havas pli malaltan Gini-indekson ol Norvegio kaj Finnlando⁴⁶⁷.

4.3 Faru lokon por espero

Politikaj gvidantoj devas ĉesigi la ekonomian modelon, kiu prioritigas riĉajn akciulojn super ĉio alia, kaj aŭskulti civitanojn, kiuj postulas pli justan kaj pli prosperan ekonomion por ĉiuj. Provi eldevigi la kontrolon de la tutmonda ekonomio de la elitoj povas ŝajni neebla tasko, sed ekzemploj el la tuta mondo ofertas esperon: En Latinameriko kaj Karibio (LAC), senprecedenca pintkunveno inter registaroj naskis permanentan platformon por impostkunlaboro en la regiono. Ĉi tiu platformo pavimas la vojon por pli progresema impostado kaj permesas al la

regiono paroli per unu voĉo en la internacia impostreforma procezo.^{⁴⁶⁸}

Nova rezolucio, kiu mandatigas la Unuiĝintajn Naciojn organizi interregistarajn diskutojn pri impostado, prezentita de la Afrika Grupo, estis adoptita en novembro 2022. Tio povus ebligi la transprenon de la tutmonda impostpolitiko, kontraŭ la intereso de grandaj korporacioj kaj riĉaj landoj, kaj povus reprezenti paŝon antaŭen por progresema impostado.

Ĉie en la mondo, aktivuloj de la civila socio gajnas forte batalitajn venkojn, ekzemple, malmuntante monopolojn pri medikamentoj uzataj por trakti tuberkulozon.⁴⁷⁰ La flughaveno Amsterdam-Schiphol, kiu estis sub senĉesa premo por redukti siajn karbonemisiajn, anoncis malpermeson de privataj jetoj nur monatojn post kiam aktivuloj de Greenpeace kaj Extinction Rebellion blokis privatajn jetojn sur la kurejoj.^{471, 472} Kelkaj riĉuloj eĉ deklaris sin favore al pagado de pli da impostoj.⁴⁷³

10% de la monda loĝantaro nun laboras por kooperativo, kaj ĉi tiu parto konstante kreskas.⁴⁷⁴ De kamparaj sociaj entreprenoj, kiuj provizas decan laboron por virinoj kaj marĝenigitaj grupoj, ĝis grandaj multnaciaj kooperativoj, kiuj levas tutajn regionojn el malriĉeco, multaj sektoroj de la privata sektoro ofertas esperon.

En Usono, la Federacia Komerca Komisiono antaŭ nelonge procesis Amazonon pro kontraŭkonkurencaj praktikoj.⁴⁷⁵ Samtempe, EU ordonis al Google senigi sin de parto de sia reklama komerco pro konkurencaj kialoj.⁴⁷⁶

Fine, espero estas afero de elekto. La status quo estas tiu de domina modelo, en kiu la ekonomio kaj politiko estas tute je la servo de kapitalo, kun la subteno de monopoloj kaj financistoj. Tamen, ekzistas klara alternativo, en kiu la transforma publika potenco de la 21-a jarcento reorientigas nian ekonomion, kun reguligitaj kaj reimagitaj entreprenoj, kiuj kreas valoron por komunumoj kaj laboristoj same kiel por posedantoj kaj administrantoj, kaj en kiu novigado kaj eltrovemo ne estas la posedaĵo de malgranda elito, sed estas liberigitaj por servi la interesojn de la multaj.

Estas ĉefe la tasko de registaroj fari ĉi tiun elekton, kaj de civitanoj tra la mondo kuniĝi por realigi ĝin. Ĉi tiu raporto estas dediĉita al tiuj, kiuj batalas por pli egaleca mondo.

Notoj

- 1 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.0.
- 2 K. Duggan (20-a de julio 2022), Ĉio sciinda pri la kosmolanĉo Blue Origin marde kun Jeff Bezos. Fortune. Laste vizitita 1-a de decembro 2023. <https://fortune.com/2021/07/19/jeff-bezos-kosmo-lanĉo-blua-origino-20-julio-2021-miliarduloj>
- 3 D. Streitfeld (16-a de marto 2021), Kiel Amazono Dispremas Sindikatojn. New York Times. Laste alirita 1-an de decembro 2023. <https://www.nytimes.com/2021/03/16/technology/amazon-sindikatoj-virginio.html>
- 4 Intervjuo de Oxfam kun Pastoro Ryan Brown, 4-a de oktobro 2023.
- 5 Oxfam America (junio 2018), Usonaj Superbazaraj Provizoĉenoj: Finante la homan suferon malantaŭ nia manĝaĵo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <http://dx.doi.org/10.21201/2018.1633>
- 6 Oxfam (sen dato), Malantaŭ la marmanĝaĵoj en niaj merkatoj: rakontoj pri homa sufero. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.oxfam.org/en/behind-seafood-our-markets-stories-human-suffering>
- 7 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.0.
- 8 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.0.
- 9 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.6.
- 10 La Komisiono pri Valorpaperoj kaj Borsoj de Usono difinas la koncepton de ĉefa akciulo. La voĉdonrajtaj akcioj de ĉefa akciulo apartenas al ili. permesi al akciuloj voĉdoni pri la nomumo de la ĉefoficisto aŭ estraranoj de la kompanio. Investopedia (2022), Ĉefa Akciulo: Signifo, Postuloj, Primara Akciulo. Laste alirita la 29-an de novembro 2023. <https://www.investopedia.com/terms/p/principal-shareholder.asp>
- 11 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 3.0.
- 12 Vidu Metodikan Noton (en la angla), Stat. 1.4. Kvankam ni uzas la terminojn "viroj" kaj "virinoj" tra ĉi tiu raporto por priskribi la seksan distribuon inter miliarduloj, plejparte bazite sur la kategorioj uzitaj de la Forbes Billionaires Ranking kaj aliaj sekundaraj datenfontoj, ni agnoskas, ke ĉi tiuj terminoj devenas de binara vidpunkto pri sekso kaj eble ne reprezentas ne-binaraĵajn kaj seksnekonformajn individuojn, por kiuj nenijaj disagregitaj riĉaĵdatumoj estas haveblaj, tiel malhelpante plenan bildon de seksbazita riĉaĵmalegaleco.
- 13 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.8.
- 14 A. Khalfan et al. (2023), Klimata Egaleco: Planedo por la 99%. Oxfam. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://policy-practice.oxfam.org/resources/climate-egaleco-planedo-por-la-99-621551/>
- 15 Aladangady A, Chang AC kaj Krimmel J (2023), Pli granda riĉeco, pli granda necerteco: Ŝanĝoj en rasa malegaleco en la enketo pri konsumantaj financoj. Lasta vizito je 1-a de decembro 2023. <https://www.federalreserve.gov/econres/notes/feds-notes/greater-wealth-greater-uncertainty-changes-in-racial-inequality-in-the-survey-of-consumer-finances-20231018.html>
- 16 Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística (2019), Desigualdades Sociais por Cor ou Raça no Brasil (en la portugala). Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://www.ibge.gov.br/estatisticas/sociais/populacao/25844-desigualdades-sociais-por-cor-ou-raca.html>
- 17 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.3.
- 18 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.7.
- 19 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.0.
- 20 Monda Banko (2023), 10: Reduktita Neegalajoj: Progreso kaj malsukcesoj en reduktado de enspezaj neegalajoj. Atlaso de Daŭripovaj Evoluigaj Celoj 2023. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://datatopics.worldbank.org/sdgatlas/goal-10-reduced-inequalities?lang=en>
- 21 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.1.
- 22 A. Khalfan kaj aliaj (2023), Klimata Egaleco, op. cit.
- 23 S. Wilkin (31-a de marto 2022), Enketa Raporto pri Politikaj Riskoj de 2022. Laste alirita la 29-an de novembro 2023. <https://www.wtco.com/en-gb/insights/2022/03/2022-political-risk-enketa-raporto>
- 24 Oxfam (9a de oktobro 2023), La plej malriĉaj landoj de la mondo reduktos publikajn elspezojn je pli ol 220 miliardoj da dolaroj fronte al giganta ŝuldo. Gazetara komunikado. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://www.oxfam.org/en/press-releases/worlds-poorest-countries-slash-public-spending-more-220-billion-face-crushing-debt>
- 25 D. Abed kaj F. Kelleher (2022), Ŝpareco: Ankaŭ Seksa Problemo. Kiel Dominaj Ekonomiaj Politikaj Elektaj Konstituas Formon de Seksa Perforto. Oxfam. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://policy-practice.oxfam.org/resources/the-assault-of-austerity-how-prevailing-economic-policy-choices-are-a-form-of-g-621448/>
- 26 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.2.
- 27 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.3.
- 28 Oxfam (6-a de julio 2023), Neatenditaj profitoj de grandaj entreprenoj kreskas rapide al "obscena" 1 triliono da dolaroj jare meze de vivkosta krizo; Oxfam kaj ActionAid renovigas alvokon por neatenditaj impostoj. Gazetara komunikado. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.oxfam.org/en/press-releases/big-business-windfall-profits-rocket-obscene-1-trillion-year-amid-cost-living-crisis>
- 29 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.2.
- 30 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.8.
- 31 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 3.1.
- 32 La Komisiono pri Valorpaperoj kaj Borsoj de Usono difinas la koncepton de ĉefa akciulo. La voĉdonrajtaj akcioj de ĉefa akciulo apartenas al ili. permesi al akciuloj voĉdoni pri la elekto de la ĉefoficisto aŭ estraranoj de la kompanio. Investopedia (2022), Ĉefa Akciulo: Signifo, Postuloj, Primara Akciulo. Laste alirita la 29-an de novembro 2023. <https://www.investopedia.com/terms/p/principal-shareholder.asp>
- 33 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 3.0.
- 34 T. Pang et al. (2020), Studo pri la Efiko de Fuzioj kaj Akiroj sur Navigadon en la Farmacia Sektoro. Publikiga Oficejo de la Eŭropa Unio. Laste alirita je la 1a de decembro 2023. <https://data.europa.eu/doi/10.2777/323819>

- 35 ETC Group (2022), Food Barons 2022. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.etcgroup.org/files/files/food-barons-2022-full_sectors-final_16_sept.pdf ; S. Wixforth kaj K. Haddouti (19-a de decembro 2022), Kiel grandaj kompanioj profitas de inflacio. Internacia Blogo pri Politiko kaj Socio. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.ips-journal.eu/topics/economy-and-ecology/how-big-companies-are-profit-from-inflation-6388/>
- 36 S. Joseph (4-a de februaro 2022), The Rundown: Google, Meta kaj Amazon estas survoje por absorbi pli ol 50% de la tuta reklammondo en 2022. Digiday. Laste vizitata 1-a de decembro 2023. <https://digiday.com/marketing/the-rundown-google-meta-and-amazon-are-on-track-to-absorb-more-than-50-of-all-ad-money-in-2022/>
- 37 SimilarWeb (2023), Merkata Parto de Serĉiloj (junio 2023). Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.similarweb.com/engines/> ; D. McCabe kaj N. Grant (11-an de septembro 2013), Google estas procesita pro asertoj de la Justicministerio, ke ĝi havas monopolan potencon. The New York Times. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.nytimes.com/2023/09/11/teknologio/google-monopolo-justeco-dept-trial.html>
- 38 S. Robert (2023), Konkurenco, Komercio kaj Daŭripovo en Agrikulturo kaj Nutraĵmerkatoj en Afriko. Oxford Review of Economic Policy, 39(1), Printempo 2023, 147–61. <https://academic.oup.com/oxrep/article-abstract/39/1/147/7030599?redirectedFrom=fulltext>
- 39 V. Acharya (2023), Barato je 75 jaroj: Plena de kontraŭdiroj, plena de ŝancoj, ŝarĝita de defioj. Artikolo prezentita ĉe Brookings-konferenco. Artikolo pri Ekonomia Agado, 30-31 marto 2023.
- 40 W. Chen et al. (2019), Monda Ekonomia Perspektivo, Aprilo 2019. Malrapidiĝanta Kresko, Malstabila Reakiro. Ĉapitro 2: La Kresko de Merkata Potenco de Firmaoj: Makroekonomiaj Implicoj. Internacia Monunua Fonduso. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.imf.org/fr/Publications/WEO/Temoj/2019/03/28/monda-ekonomia-perspektivo-aprilo-2019>
- 41 J. De Loecker, J. Eeckhout kaj G. Unger (2020), La Kresko de Merkata Potenco kaj la Makroekonomiaj Implicoj*, The Quarterly Journal of Economics, 135(2), 561–644; J. Eeckhout (2021), La Profitparadokso: Kiel Florantaj Firmaoj Minacas la Estontecon de Laboro, Princeton: Princeton University Press, 2021. <https://doi.org/10.1515/9780691222769>
- 42 IM Weber kaj E. Wasner (2023), Inflacio, Profitoj kaj Konflikto de Vendistoj: Kial Grandaj Firmaoj Povas Altigi Prezojn en Krizo? Serio de Labordokumentoj de la Ekonomika Departemento. 343. <https://doi.org/10.7275/cbv0-gv07>
- 43 J. Ghosh (8-a de junio 2023), La sociaj konsekvencoj de inflacio en evolulandoj. The Economic and Labor Relations Review, 34(2), 203–11.
- 44 Projekto pri Ekvilibra Ekonomio (16-a de decembro 2022), Kiel financo pelas monopolon. La Kontraŭbalanco. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://thecounterbalance.substack.com/p/how-finance-drives-monopoly-power?utm_source=profile&utm_medium=reader2 <https://thecounterbalance.substack.com/p/how-finance-drives-monopoly> ; Bain & Company (2019), Tutmonda Raporto pri Privata Egaleco 2019. Bain & Company, Inc. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.bain.com/contentassets/875a49e26e9c4775942ec5b86084df0a/bain_report_private_equity_report_2019.pdf ; Centro por Ekonomia kaj Politika Esploro (2022), Komenta Letero en Respondo al la Peto pri Informoj de la FTC kaj DOJ pri Devigo de Fuzioj. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://cepr.net/comment-letter-in-response-to-the-ftc-and-doj-s-request-for-information-on-merger-enforcement/>
- 45 D. Hearn et al. (2022), La kunfandita ekonomio: la negoco de kunfandado de industrioj per seriaz akiroj. Usona Projekto pri Ekonomiaj Liberecoj: Serio de labordokumentoj pri entreprena potenco. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <http://www.economicliberties.us/wp-content/uploads/2022/12/Serial-Acquisitions-Working-Paper-R4-2.pdf>
- 46 Laŭ la Boston Consulting Group, la totalaj aktivoj investitaj tutmonde sumiĝis al 98 duilionoj da dolaroj en 2022. La proksimume 20 duilionoj da dolaroj administritaj de BlackRock, State Street kaj Vanguardo reprezentis preskaŭ kvinonon de ĉi tiuj aktivoj. Boston Consulting Group (15-a de majo 2023), Global Asset Management Industry Must Transform to Thrive Amidst Changing Macroeconomics. Gazetara komunikado. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.bcg.com/press/15may2023-tutmonda-aktivajadministrado-transformita-por-prosperi>
- 47 E. Elhaug (2020), Kiel Horizontala Akcia Posedo Malutilas al Nia Ekonomio - Kaj Kial Antitruista Leĝo Povas Ripari Ĝin, Harvard Business Law Review. Lasta vizito je 1-a de decembro 2023. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3293822 ; D. McLaughlin kaj A. Massa (9-a de januaro 2020), La kaŝitaj danĝeroj de la granda transpreno de indicfonduso. Bloomberg. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.bloomberg.com/news/features/2020-01-09/the-hidden-dangers-of-the-great-index-fund-takeover>
- 48 R. Vazquez-Alvarez et al. (2022), Tutmonda Salajra Raporto 2022-23: La Efiko de Inflacio kaj COVID-19 sur Salajroj kaj Aĉetpovo. Internacia Organizo de Laboro. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://researchrepository.ilo.org/esploraio/outputs/report/995264896002676>
- 49 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.1.
- 50 D. Alejo Vázquez Pimentel et al. (2018), Kunhavigi riĉecon kun tiuj, kiuj ĝin kreas: Por fini la malegalecan krizon, estas esence konstrui la ekonomion ĉirkaŭ ordinaraj civitanoj, ne ĉirkaŭ la riĉuloj kaj potenculoj. Oxfam. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620396/bp-reward-work-not-wealth-220118-fr.pdf>
- 51 G. Azcona et al. (2023), Progreso direkte al atingado de la Daŭripovaj Evoluigaj Celoj: Fokuso sur seksa egaleco 2023. UN Virinoj kaj Departemento de Ekonomiaj kaj Sociaj Aferoj de Unuiĝintaj Nacioj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2023-11/progress-on-the-sustainable-development-goals-the-gender-snapshot-2023-fr.pdf>
- 52 Vidu, ekz.: Raporto al la Konsilio pri Homaj Rajtoj. 2019. Raporto de la Speciala Raportisto pri nuntempaj formoj de rasismo, rasa diskriminacio, ksenofobio kaj rilata maltoleremo; J. Brunner kaj G. LeBaron (2021), Resumo pri Evidenco pri Punlaboro: Laborparto kaj Valordistribuo. Re:Struktura Laboratorio. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://static1.squarespace.com/static/6055c0601c885456ba8c962a/t/61d5d81de83cf8390ca5a915/1641404446025/ReStrukturaLaboratorio_LabordividokajValoraDistribuo_Decembro2021.pdf
- 53 U. Gneiting et al. (2020), COVID-19: Profitoj el la Krizo. Oxfam. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.oxfam.org/fr/publications/covid-19-les-profits-de-la-krizo>
- 54 Vidu, ekz.: D. Farenthold kaj T. Smith (17-a de januaro 2023), Kiel restoraciaj laboristoj helpas pagi por lobiado por teni siajn salajrojn malaltaj. The New York Times. Alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.nytimes.com/2023/01/17/us/politics/restaurant-workers-wages-lobbying.html> ; A. Gangitano (26-a de januaro 2021), Komercaj grupoj prepariĝas por lobiado kontraŭ minimuma salajro de 15 dolaroj. The Hill. Alirita la 1-an de decembro 2023. <https://thehill.com/business-a-lobbying/535957-business-groups-prepare-for-lobbying-effort-against-raising-the-minimum/>
- 55 Vidu ekz. p. : La Instituto pri Sekureco kaj Sano en la Laboro (IOSH) (sen dato), UN-a Laborgrupo pri Komercio kaj Homaj Rajtoj: Voko por kontribuoj al Mult-koncernata Konsulto pri "Korporacia Influo en la Politika kaj Reguliga Sfero". Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-06/instituto-pri-labora-sekureco-kaj-sano.pdf>
- 56 E. Walker kaj C. Rea (2014), La Politika Mobilizado de Firmaoj kaj Industrioj. Fakoj de Sociologio, Universitato de Kalifornio. Lasta vizito 1-a de decembro 2023. <https://www.annualreviews.org/doi/pdf/10.1146/annurev-soc-071913-043215>
- 57 J. Sherer kaj N. Mast (2023), Leĝoj pri Infanlaboro Estas Atakataj en Ŝtatoj Tra la Lando. Instituto pri Ekonomia Politiko. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://files.epi.org/uploads/263680.pdf>

- 58 M. Christensen et al. (2023), La Leĝo de la Plej Riĉuloj, Metodika Noto (en la angla). Oxfam International. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/621477/mn-survival-of-the-richest-methodology-160123-en.pdf> ; OECD (2022), Statistikoj pri entreprenaj impostoj: Kvara eldono. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/fbd6ce01-fr.pdf>
- 59 M. Gardner kaj S. Wamhoff (2021), 55 Korporacioj Pagis \$0 en Federaciaj Impostoj sur Profitoj de 2020. Instituto pri Impostado kaj Ekonomia Politiko. <https://itep.org/55-profitable-korporacioj-nul-entreprene-imposto/>
- 60 Monda Banko (2022), Malriĉeco kaj Komuna Prospero 2022. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/b96b361a-a806-5567-8e8a-b14392e11fa0/enhavo> ; E. Saez kaj G. Zucman (2020), La Triumfo de Maljusteco: Kiel la Riĉuloj Evitas Impostojn kaj Kiel Igi ilin Pagi. Novjorko: W. W. Norton & Company.
- 61 Christensen kaj aliaj (2023), La Leĝo pri la Plej Riĉaj: Kiel la Plej Impostigaj la Plej Riĉulojn por Batali Kontraŭ Malegaleco. Oxfam. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://policy-practice.oxfam.org/fr/resources/la-loi-du-plus-riche-pourquoi-et-comment-taxer-les-plus-riches-pour-lutter-contre-les-inegalites/>
- 62 Raporto al la Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj (2018), Ekstrema malriĉeco kaj homaj rajtoj. Lasta vizito je la 1a de decembro 2023. <https://undocs.org/A/73/396>
- 63 R. Noble (2018), De Retoriko al Rajtoj: Direkte al Seks-justa Komerco. ActionAid. Laste alirita la 1an de decembro 2023. https://www.actionaid.org.uk/sites/default/files/publikajoj/de_retoriko_al_rajtoj_al_seks-justa_komerca_agohelpa_politika_informkunveno.pdf
- 64 Vidu, ekz.: Monda Banka Grupo (2017), Maksimumigi Financadon por Evoluo: Plifortigi la Privatan Sektoron por Kresko kaj Daŭripova Evoluo. Alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.devcomittee.org/content/dam/sites/devcomittee/doc/documents/mqr/DC2017-0009_Maximizing_8-19.pdf ; USAID (2018), Politiko pri Engaĝiĝo de la Privata Sektoro. USAID. Alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.usaid.gov/sites/default/files/2022-05/usaid_psepolicy_final.pdf ; Eurodad (2022), Historio Ripetigita II: Kiel Publika-Privataj Partnerecoj ne estas la solvo. Alirita la 1-an de decembro 2023. https://assets.nationbuilder.com/eurodad/paĝoj/3071/aldonajoj/originalaj/1671445992/01_historio-rePPeated-2022-EN_19dec.pdf?1671445992
- 65 Vidu ekz. p.: F. Schulte (14-a de novembro 2022), Malsana profito: Esplorante la sekretan transprenon de sanservo fare de privataj kompanioj tra urboj kaj specialaĵoj. KFF Health News. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://kffhealthnews.org/news/article/private-equity-takeover-health-care-cities-specialties/> ; The Guardian (21-a de majo 2023), La vidpunkto de The Guardian pri la akvokompanioj de Anglio: Grave difektita sistemo. The Guardian. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.theguardian.com/environment/commentisfree/2023/may/21/the-guardian-view-on-englands-water-companies-a-badly-broken-system> ; A. Gupta et al. (2021), Instigoj por posedantoj kaj elfaro en sanservo: Investoj en privataj akcioj en flegejoj. Nacia Agentejo pri Ekonomia Esploro. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://www.nber.org/paper/w28474>
- 66 M. Lawson (2019), Publikaj Servoj aŭ Privataj Riĉaĵoj. Oxfam. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/tenilo/10546/620599/bp-publika-bona-aŭ-privata-riĉeco-210119-fr.pdf>
- 67 Vidu ekz.: M. Lawson (2019), Publikaj servoj aŭ privataj riĉaĵoj, op. cit.; D. Abed kaj F. Kelleher (2022), Ŝpareco: ankaŭ demando pri sekso, op. cit.
- 68 Vidu ekz.: G. Wilson et al. (2015), Rasa Enspeza Malegaleco kaj Publika Sektora Privatisigo. Sociaj Problemoj, 62(2), 163–185. https://academic.oup.com/socpro/article-abstract/62/2/163/1611490?redirectedFrom=plena_teksto
- 69 N. Jadhav kaj A. Taneja (2022), La privata sanserva sektoro en Barato el la lenso de dalitoj kaj adivasioj. Oxfam Barato. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://www.oxfamindia.org/dalitadivasprivatajhospitaloj>
- 70 A. Taneja kaj Noopur (2022), Privataj lernejoj en Barato: Spertoj de dalitoj kaj adivasioj. Oxfam Barato. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. https://www.oxfamindia.org/privataj_lernejoj_dalitsadivasis
- 71 A. Khalfan kaj aliaj (2023), Klimata Egaleco, op. cit.
- 72 A. Khalfan kaj aliaj (2023), Klimata Egaleco, op. cit.
- 73 Vidu ekz.: Influence Map (2023), Malekvilbro de industria lobiado riskigas la klimatajn celojn de Sud-Afriko. Laste alirita la 1an de decembro 2023. https://influencemap.org/site/data/000/021/2023_-_01_South_Africa_report.pdf ; JH Cushman (1998), Industria grupo planas batali kontraŭ klimatraktato. New York Times. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://www.nytimes.com/1998/04/26/us/industrial-group-plans-to-battle-climate-treaty.html> ; EarthRights International (2022), La uzo de SLAPP-oj kaj jura ĉikanado fare de la fosilia fuella industrio en Usono. Politika resumo. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. https://earthrights.org/wp-content/uploads/SLAPP-Politika_Resumo-2022.pdf
- 74 Vidu Forbes: <https://www.forbes.com/real-time-billionaires/#4cc499f13d78>
- 75 UBS (2023), Tutmonda Riĉeca Raporto 2023. <https://www.ubs.com/global/en/family-office-uhnw/reports/global-wealth-report-2023.html>
- 76 F. Grigoli kaj A. Robles (2017), Troa Malegaleco. IMF. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2017/03/28/Inequality-Overhang-44774> ; OECD, Direktoraro pri Dungado, Laboro kaj Sociaj Aferoj (2014), Ĉu enspeza malegaleco damaĝas ekonomian kreskon? Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://www.oecd.org/social/Focus-Inequality-and-Growth-2014.pdf>
- 77 La letero estas havebla ĉe la sekva adreso: <https://equalshope.org/index.php/2023/07/17/setting-serious-goals-to-combat-inequality/>
- 78 M. Doyle kaj J. Stiglitz (2014), Forigi Ekstreman Malegalecon: Celu de Daŭripova Evoluigo, 2015–2030. Etiko kaj Internaciaj Aferoj, 28(1), 5–13. doi:10.1017/S0892679414000021
- 79 Post konsidero de la efikoj de impostado kaj sociaj translokigoj, tio respondus al Palma-proporcio de 1. Tio egalas al la nivelo de egaleco, kiun oni troviĝas en landoj kiel Danio kaj Francio. Michael Doyle kaj Joseph Stiglitz estis la unuaj, kiuj rekomendis, ke ĉiuj landoj celu Palma-proporcio de 1; vidu M. Doyle kaj J. Stiglitz (2014), Eliminating Extreme Inequality: A Sustainable Development Goal, 2015–2030. Ethics & International Affairs, 28(1), 5–13. <https://www.cambridge.org/core/journals/ethics-and-international-affairs/article/abs/eliminating-extreme-inequality-a-sustainable-development-goal-20152030/013C79F9BBE4DCDFFE4A5348CEA05F>
- 80 Monda Banka Grupo, Ŝtataj Entreprenejoj: Kompreni iliajn merkatajn efikojn kaj la bezonon de konkurenciva neŭtraleco. Laste vizitita je 1-a de decembro 2023. <https://pubdocs.worldbank.org/en/739371594131714315/15444-WB-SOE-WEB.pdf>
- 81 M. Mazzucato kaj HL Li (2020), Ĉu estas tempo ŝtatigi la farmacian industrian? BMJ 2020, 368. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://doi.org/10.1136/bmj.m769>
- 82 T. Wu (2018), La Malbeno de Grandeco: Antitrusta en la Nova Ora Epoko. Novjorko: Columbia Global Reports.
- 83 FTC (26-a de septembro 2023), FTC Jurpersekutas Amazonon pro Kontraŭleĝa Konservado de Monopola Potenco. Gazetara Komunikilo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.ftc.gov/novajokazaĵoj/novajoj/gazetaraj_komunikiloj/2023/09/ftc-procesas-amazon-kontraŭleĝe-konservante-monopolan-potencan
- 84 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.0.
- 85 K. Duggan (20-a de julio 2021), Ĉio sciinda pri la kosmoŝipa lanĉo Blue Origin marde kun Jeff Bezos, op. cit.
- 86 D. Streifeld (16-a de marto 2021), Kiel Amazono Dispremas Sindikatojn, op. cit.
- 87 Intervjuo de Oxfam kun Pastoro Ryan Brown, 4-a de oktobro 2023.

- 88 Oxfam America (junio 2018), Usonaj Superbazaraĵoj Providoĉenoj: Fini la homan suferon malantaŭ nia manĝaĵo, op. cit.
- 89 Oxfam (sendata), Malantaŭ la marmanĝaĵoj en niaj merkatoj: rakontoj pri homa sufero, op. cit.
- 90 Por Oxfam, raso ne estas biologia kategorio sed socia konstruiko. La termino "rasigitaj grupoj" rilatas al grupoj senigitaj je la privilegioj ĝuataj de blankuloj kiel rezulto de la socie konstruita procezo de rasigo. Rasigita socia sistemo estas tiu, "kie ekonomiaj, politikaj, sociaj kaj ideologiaj niveloj estas strukturitaj parte per la klasifiko de aktoroj en rasajn kategoriojn aŭ grupojn." Tio inkluzivas diskriminacion bazitan sur etna origino, kasto, indiĝena aparteno aŭ aliaj kialoj. En ĉi tiu raporto, ni uzas la terminojn "raso", "rasigitaj grupoj" kaj "rasigitaj homoj", agnoskante la limigojn de ĉi tiuj terminoj.
- 91 N. Yonzan et al. (2023), Malriĉeco revenis al antaŭ-COVID-niveloj tutmonde, sed ne por malriĉaj landoj. Monda Banko Datuma Blog. Laste alirita je 1-a de decembro 2023. <https://blogs.worldbank.org/opendata/poverty-back-pre-covid-levels-globally-not-low-income-countries>
- 92 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.1.
- 93 En 2022, protestoj kontraŭ la kreskanta vivkosto okazis en 122 landoj kaj teritorioj. Oni taksas, ke tri milionoj da homtagoj estis elspezitaj por ĉi tiuj protestoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.insurancebusinessmag.com/uk/news/breaking-news/costofliving-crisis-inflames-political-unrest-ww-452396.aspx>; S. Wilkin (2023), Political risk index: 2023. <https://www.wtco.com/en-ie/insights/2023/07/political-risk-index-summer-23>
- 94 Monda Banko (2023), 10: Reduktitaj Neegalecoj. Progreso kaj malsukcesoj en reduktado de enspezaj neegalecoj, op. cit.
- 95 Tutmonda koeficiento de Gini de 0,62 laŭ la Monda Banko (2023), 10: Reduktitaj Neegalecoj. Progreso kaj malsukcesoj en reduktado de enspezaj neegalecoj. Atlaso de Daŭripovaj Evoluigaj Celoj 2023, op. cit.; Koeficiento de Gini de 0,63 en Sud-Afriko laŭ la Monda Banko (sen dato), Datumbazo: Metadata Glosaro. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://databank.worldbank.org/metadata/glossary/jobs/series/SI.POV.GINI>
- 96 La studo montras, ke kvankam malegaleco inter landoj malpliigis dum la pasintaj kvindek jaroj, ekzistas proksimume 90%-a probableco, ke klimata ŝanĝo malrapidigos ĉi tiun malpliigon. Vidu S. Diffenbaugh kaj M. Burke (2019), Global Warming has Increased Global Economic Inequality. PNAS, 16(20). 9808-9813, <https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.1816020116>
- 97 Vidu S. Diffenbaugh kaj M. Burke (2019), Tutmonda Varmiĝo Pliigis Tutmondan Ekonomian Malegalecon, op. cit.
- 98 E. Seery (2020), 50 jaroj da rompitaĵoj: la 5-biliona ŝuldo de eŭroj al la plej malriĉaj. Lasta vizito je la 1-a de decembro 2023. <https://policy-practice.oxfam.org/resources/50-years-of-broken-promises-the-57-trillion-debt-owed-to-the-poorest-people-621080/>
- 99 Oxfam International (2023), La plej malriĉaj landoj de la mondo draste reduktos publikajn elspezojn je pli ol 220 miliardoj da dolaroj fronte al giganta ŝuldo, op. cit.
- 100 A. Kentikelenis et al. (2023), La breĉo inter la Proksima Oriento kaj Nordafriko: prospero por la riĉuloj, severececo por la ceteraj (resumo havebla en la franca). Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://policy-practice.oxfam.org/resources/the-middle-east-and-north-africa-gap-prosperity-for-the-rich-austerity-for-the-621549/>
- 101 Oxfam International (2023), La plej malriĉaj landoj de la mondo reduktos publikajn elspezojn je pli ol 220 miliardoj da dolaroj fronte al giganta ŝuldo, op. cit.; OECD (2023), ODA-niveloj en 2022 - Preparaj datumoj: Detala resuma noto. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.oecd.org/fr/cad/financado_por_daŭripova_disvolviĝo/APD-2022-antaŭaj-datumoj.pdf
- 102 A. Dana kaj K. Fatimah (2022), Ŝpareco: ankaŭ demando pri sekso. Kiel dominaj elektoj de ekonomia politiko konsistigas formon de perforto bazita pri sekso, op. cit.
- 103 A. Wasike (2023), Kenjo preparas sin por protestoj kontraŭ kreskanta vivkosto. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.aa.com.tr/en/africa/kenya-braces-for-protests-against-rising-cost-of-living/2850175>
- 104 A. Yeo (2023), Laboristoj de Amazon entreprenis sian "plej grandan tutmondan strikon iam ajn" dum Nigra Vendredo. Mashable. Laste vizita la 1-an de decembro 2023. <https://mashable.com/article/amazon-nigra-vendredo-striko-sindikataj-laboristoj>
- 105 WTW (2022), Enketa Raporto pri Politikaj Riskoj de 2022, op. cit.
- 106 M. Pangilinan (19-a de junio 2023), Tutmondaj civilaj maltrankviloj pliiĝas dum la vivkosta krizo intensiĝas. Asekura Komerco. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.insurancebusinessmag.com/us/risk-management/news/global-civil-unrest-on-the-rise-as-costofliving-crisis-intensifies-449683.aspx>
- 107 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.0.
- 108 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.6.
- 109 La Komisiono pri Valorpaperoj kaj Borsoj de Usono difinas la koncepton de ĉefa akciulo. Akcioj kun voĉdonrajtoj de la ĉefa akciulo permesas al ili voĉdoni pri la elekto de la ĉefoficisto aŭ membroj de la estraro de la kompanio. Investopedia (2022), Ĉefa Akciulo: Signifo, Postuloj, Primara Akciulo. Laste alirita la 29-an de novembro 2023.
- 110 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 3.0.
- 111 Vidu Metodikan Noton (en la angla), Stat. 1.4. Kvankam ni uzas la terminojn "viroj" kaj "virinoj" tra ĉi tiu raporto por priskribi la seksan distribuon inter miliarduloj, plejparte bazite sur la kategorioj uzitaj de la Forbes Billionaires Ranking kaj aliaj duarangaj datenfontoj, ni agnoskas, ke ĉi tiuj terminoj devenas de binara vidpunkto pri sekso kaj eble ne reprezentas ne-binarnajn kaj seksnekonformajn individuojn, por kiuj neniu disgregitaj riĉajdatumoj estas haveblaj, tiel malhelpante plenan bildon de seksbazita riĉajmalegaleco.
- 112 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.8.
- 113 A. Khalfan et al. (2023), Klimata Egaleco: Planedo por la 99%, op. cit.
- 114 A. Aladangady, AC Chang kaj J. Krimmel (2023), Pli granda riĉeco, pli granda necertececo: Ŝanĝoj en rasa malegaleco en la enketo pri konsumantaj financoj, op. cit.
- 115 Instituto Brasileiro de Geografia e Estatística (2019), Desigualdades Sociais por Cor ou Raça no Brasil (portugale), op. cit.
- 116 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.3.
- 117 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.7.
- 118 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.2.
- 119 UBS (2023), Monda Riĉeca Raporto. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.ubs.com/global/en/family-office-uhnw/reports/global-wealth-report-2023.html>
- 120 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.5.
- 121 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.3.
- 122 A. Fleck (11-a de septembro 2023), Kie Loĝas la Superriĉuloj de la Mondo. statista. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.statista.com/chart/30792/number-de-homoj-kun-tre-alta-netvalor/>

- 123 U. Patnaik (2017), Revizitante la "Drenilon", aŭ Translokigon de Barato al Britio en la Kunteksto de Tutmonda Disvastigo de Kapitalismo en S. Chakrabarti kaj U. Patnaik (red.) Agrara kaj Aliaj Historioj: Eseoj por Binay Bhushan Chaudhuri. Nov-Delbio: Tulika Books.
- 124 M. Desmond (19-a de aŭgusto 2014), Por kompreni la brutalecon de usona kapitalismo, oni devas komenci ĉe la plantejo. The New York Times Magazine. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://www.nytimes.com/interactive/2019/08/14/magazine/slavery-capitalism.html>
- 125 MLM Fletcher (20-a de oktobro 2021), Sistema rasismo kaj la senposedigo de indiĝena riĉeco en Usono. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3946559
- 126 M. Wilkins (1998), Multnaciaj Korporacioj: Historia Raporto. En: R. Kozul-Wright kaj R. Rowthorn (red.) Transnaciaj Korporacioj kaj la Tutmonda Ekonomio. Londono: Palgrave Macmillan https://doi.org/10.1007/978-1-349-26523-7_4
- 127 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.3.
- 128 Vidu Forbes: <https://www.forbes.com/real-time-billionaires/#4cc499f13d78>
- 129 UBS (2023), Tutmonda Riĉeca Raporto 2023. <https://www.ubs.com/global/en/family-office-uhnw/reports/global-wealth-report-2023.html>
- 130 Vidu, ekz., F. Grigoli kaj A. Robles (2017), Troa Malegaleco, op. cit.; OECD, Direktoraro por Dungado, Laboro kaj Sociaj Aferoj (2014), Ĉu enspeza malegaleco damaĝas ekonomia kresko?, op. cit.
- 131 La letero estas havebla ĉe la sekva adreso: <https://equalshope.org/index.php/2023/07/17/setting-serious-goals-to-combat-inequality/>
- 132 M. Doyle kaj J. Stiglitz (2014), Forigi Ekstreman Malegalecon: Celo por Daŭripova Evoluigo, 2015–2030, op. cit.
- 133 Post konsidero de la efikoj de impostado kaj sociaj translokigoj, tio respondus al Palma-proporcio de 1. Tio egalas al la nivelo de egaleco, kiun oni troviĝas en landoj kiel Danio kaj Francio. Michael Doyle kaj Joseph Stiglitz estis la unuaj, kiuj rekomendis, ke ĉiuj landoj celu Palma-proporcio de 1; vidu: M. Doyle kaj J. Stiglitz (2014), Eliminating Extreme Inequality: A Sustainable Development Goal, 2015–2030, op. cit.
- 134 J. Bivens kaj J. Kandra (2023), La salajro de ĉefoficisto iomete malpliigis en 2022. Instituto pri Ekonomia Politiko. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.epi.org/publication/ceo-pago-en-2022/>
- 135 Oxfam (2023), Neatenditaj profitoj de korporacioj rapide atingas 1 trilionon da dolaroj jare. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. [https://www.oxfam.org.uk/media/press-releases/korporaciaj-bonŝancaj-profitoj-rakete-al-1-triliono-jare/#:-:text=Analizo%20de%20Oxfam%20kaj%20ActionAid,averaĝo%20\(2017%2020\)](https://www.oxfam.org.uk/media/press-releases/korporaciaj-bonŝancaj-profitoj-rakete-al-1-triliono-jare/#:-:text=Analizo%20de%20Oxfam%20kaj%20ActionAid,averaĝo%20(2017%2020))
- 136 Por ĉiuj ciferoj cititaj en ĉi tiu paragrafo, vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.0.
- 137 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.0.
- 138 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.1.
- 139 Superrigardo de Exerica. Laste alirita la 15-an de decembro 2023. <https://exerica.com/>
- 140 L. Wier kaj H. Reynolds (2018), Granda kaj "neprofita": Kiel 10 procentoj de multnaciaj firmaoj faras 98 procentojn de profitoŝovado. UNU-WIDER. Lasta vizito la 1-an de decembro 2023. <https://www.wider.unu.edu/publication/big-and-%E2%80%98unprofitable%E2%80%99>
- 141 L. Angeles (2007), Enspeza malegaleco kaj koloniismo. European Economic Review, 51(5), 1155–1176, <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S001429210600122X>
- 142 DFA: Distribuj Financaj Kontoj (2023), Distribuo de Domanara Riĉeco en Usono ekde 1989. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://www.federalreserve.gov/releases/z1/dataviz/dfa/distribute/chart/#range:2021.4,2023.1;quarter:134;series:Corporate%20equities%20and%20mutual%20fund%20akcioj;demografia:raso;loĝantaro:ĉiuj;unuoj:akcioj>
- 143 A. Changole (31-a de julio 2022), La nombro de sudafrikaj entreprenoj fare de nigraj personoj falas sub 30%. Bloomberg. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.bloomberg.com/novajoj/artikoloj/2022-07-31/nigra-posedo-de-sudafrikaj-entreprenoj-falas-sub-30?cmpid=socialflow-twitter-business>
- 144 D. Halim (2020), La Stato de Virina Entreprenemo: La Statistikoj Parolas por Si Mem. Blogo pri Datumoj de la Monda Banko. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://blogs.worldbank.org/fr/opendata/etat-de-l'entrepreneuriat-feminin-les-statistiques-parlent-delles-memes>
- 145 A. Charpin et al. (2023), Inaj entreprenaj posedantoj kaj inaj ĉefoficistoj. Economics Letters, 232. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0165176523003105>
- 146 DFA: Distribuj Financaj Kontoj (2023), Distribuo de Domanara Riĉeco en Usono ekde 1989. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://www.federalreserve.gov/releases/z1/dataviz/dfa/distribute/chart/#range:2021.4,2023.1;quarter:134;series:Corporate%20equities%20and%20mutual%20fund%20akcioj;demografia:netvalor;loĝantaro:ĉiuj;unuoj:akcioj>
- 147 G. Reuten (2023), Pri la distribuado de riĉeco kaj kapitalposedo: Empiria apliko al OECD-landoj ĉirkaŭ 2019. Brill. <https://brill.com/view/journals/hima/aop/artikolo-10.1163-1569206x-bja10005/artikolo-10.1163-1569206x-bja10005.xml?lingvo=eo>
- 148 A. Chatterjee et al. (2020), Takso de la Distribuo de Domanara Riĉeco en Sud-Afriko. UNU-WIDER Laborpapero 45/2020. <https://www.wider.unu.edu/publikigo/takso-distribuo-domanara-riĉeco-sud-afriko>
- 149 D. Bhering kaj F. Avila de Castro (2023), Riĉeca Malegaleco en Brazilo. HAL malferma scienco. <https://shs.hal.science/halshs-04166852/document>
- 150 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.9.
- 151 N. Lusiani kaj E. DiVito (7-a de novembro 2022), Merkata potenco de miliarduloj: Kiel povus individua kapitalimposto limigi entreprenan konsolidon en Usono? Tax Justice Network. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://taxjustice.net/2022/11/07/billionaire-market-power-how-could-an-individual-wealth-tax-curb-corporate-consolidation-in-the-us/>
- 152 Samloke.
- 153 Vidu la metodikan noton (en la angla), Sekcio 3
- 154 Vidu la metodikan noton (en la angla), Sekcio 3
- 155 Profiloj de la Kompanioj de S-ro Johnston ĉe Investopedia: Walmart - Plej Bonaj Akcioj de Walmart. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.investopedia.com/articles/komprenoj/060416/supraj-4-akcioj-de-walmart-wmt.asp>
- 156 Vidu la Indekson de Miliarduloj de Bloomberg: <https://www.bloomberg.com/billionaires/profiles/low-t-kwong/>
- 157 ESCR-Net. Manifestiĝoj de entreprena kapto. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.escr-net.org/corporateaccountability/corporatecapture/manifestacioj-entreprena-kapto>
- 158 Vidu, ekz., en la sansektoro: P. Milson et al. (2021), Entreprena potenco kaj la internacia komerca reĝimo malhelpanta progresman politikan agadon pri ne-infektaj malsanoj: realisma revizio. Sanpolitiko kaj planado. 36(4), <https://academic.oup.com/heapol/article/36/4/493/6024433>

- 159 L. Elsässer et al. (2018), Registaro de la popolo, fare de la elito, por la riĉuloj: Neegala respondemo en neverŝajna kazo. MPIfG Diskutpapero 18/5. Max Planck Instituto por la Studado de Socioj, Kolonjo. <https://hdl.handle.net/21.11116/0000-0001-759D-B>
- 160 D. Krmacir et al. (2023), Miliardulaj Politikistoj: Tutmonda perspektivo. Perspektivo pri Politiko, Unua vidpunkto, 1–15. <https://www.cambridge.org/core/journals/perspectives-pri-politiko/artikolo/miliardulaj-politikistoj-tutmonda-perspektivo/1AD0E0C3FE43165B14DD981533E00DD>
- 161 M. Persoon kaj A. Sundell (2023), La riĉuloj havas iometan avantaĝon: Indikaĵoj el komparaj datumoj pri enspezbazita malegaleco en politika kongruenco, Brita Revuo pri Politika Scienco, Unua Vido, 1–12. <https://www.cambridge.org/core/journals/british-journal-of-political-science/article/rich-have-a-slight-edge-evidence-from-comparative-data-on-incomebased-inequality-in-policy-congruence/A09095FC0874B162149014212872BE86>
- 162 Ĉi tiu nova epoko komenciĝis en la 1980-aj jaroj. Vidu *Kreskanta Korporacia Merkata Potenco: Aperantaj Politikaj Temoj*, IMF Staff Discussion Note 2021/001, Internacia Monunua Fonduso. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://www.imf.org/en/Publications/Staff-Discussion-Notes/Issues/2021/03/10/Rising-Corporate-Market-Power-Emerging-Policy-Issues-48619>; UNCTAD (2017), *Raporto pri Komerco kaj Evoluoj 2017*. *Preter ŝpariĝo: Direkte al Nova Tutmonda Interkonsento*. Laste alirita la 1an de decembro 2023. https://unctad.org/system/files/official-document/tldr2017_fr.pdf
- 163 J. Eeckhout. La Profitparadokso: Kiel Florantaj Firmaoj Minacas la Estontecon de Laboro, op. cit.
- 164 Z. Teachout (2020), Disigu ilin: Reakirante nian liberecon de grandaj agrikulturo, grandaj teknologioj kaj grandaj monoj. Novjorko: All Points Books.
- 165 Federacia Komisiono pri Komerco, Difino de Monopolismo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.ftc.gov/advice-guidance/competition-guidance/guide-antitrustaj-leĝoj/unu-firmaa-konduto/monopoligo-difinita>
- 166 Por pli detala analizo pri ĉi tiu punkto, vidu Taken, not earned: How monopolists drive the world's power and wealth divide, Balanced Economy Project, SOMO kaj Tutmonda Justeco Nun (eldonota en januaro 2024).
- 167 W. Chen et al. (2019), Monda Ekonomia Perspektivo, Aprilo 2019. Malrapidiĝanta Kresko, Malstabila Reakiro. Ĉapitro 2: La Kresko de Merkata Potenco de Firmaoj: Makroekonomiaj Implicoj. Internacia Monunua Fonduso. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.imf.org/fr/Publications/WEO/Temoj/2019/03/28/monda-ekonomia-perspektivo-aprilo-2019>
- 168 L. Khan kaj S. Vaheesan (2017), Merkata Potenco kaj Neegaleco: La Antitrusta Kontraŭevolucio kaj Ĝiaj Malkontentoj, 11 Harvard Law & Policy Review, 235. Columbia Law School Faculty Publications Scholarship Archive. https://scholarship.law.columbia.edu/faculty_scholarship/2790; vidu JB Baker kaj SC Salop (2015), Antitrusta, Konkurenca Politiko kaj Neegaleco, Georgetown Law Journal, 104(1), 1–28. <https://scholarship.law.georgetown.edu/facpub/1462/>
- 169 A. Velasquez (2023), Produktadoteknologio, merkaptopotenco, kaj la malkresko de la laborpartopreno. Internacia Monunua Fonduso, dokumento n-ro 23/32. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2023/02/10/Production-Technology-Market-Power-and-the-Divide-of-the-Labor-Share-529699>
- 170 T. Babina et al. (2023), Antitrusta Devigo Pliigas Ekonomiajn Agadon. Nacia Burao de Ekonomia Esploro. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.nber.org/paperoj/w31597>
- 171 C. Decker et al. (2022), Konkurenca Jura Devigo kaj Domanara Malegaleco en Britio. Journal of Competition Law & Economics, 18(4), 905–35. <https://academic.oup.com/jcle/article/18/4/905/6604438>; A. Ezrachi et al. (2023), La Efikoj de Konkurenca Juro sur Neegaleco — Ĉu Hazarda Kromprodukto aŭ Vojo al Socia Ŝanĝo? Journal of Antitrust Enforcement, 11(1), 51–73. <https://academic.oup.com/antitrust/article/11/1/51/6593927>
- 172 Amnestio Internacia (21-a de novembro 2019), La ĉieesta gvatado de Facebook kaj Google prezentas senprecedencan danĝeron al homaj rajtoj. Gazetara komunikilo. Laste alirita je la 1-a de decembro 2023. <https://www.amnesty.org/en/latest/press-release/2019/11/google-facebook-surveillance-privacy/>
- 173 Z. Teachout (2020), Disigu ilin: Reakirante nian liberecon de grandaj agrikulturo, grandaj teknologioj kaj grandaj monoj, op.cit.
- 174 Samloke. N. Abernathy et al. (2019), Novaj Reguloj por la 21-a Jarcento: Korporacia Potenco, Publika Potenco, kaj la Estonteco de la Usona Ekonomio. Roosevelt Instituto; HAS. Merelli (28-a de majo 2021), Grandaj farmaciaj kompanioj volas, ke vi pensu, ke kunhavigi vakcinajn patentojn eksterlande estas tre danĝere. Quartz. Lasta vizito 1-a de decembro 2023. <https://qz.com/2013661/big-pharma-argues-poor-nations-cant-be-trusted-to-make-vaccines>; Oxfam (2022), Neegaleco Mortigas: Alfronte al Rekordaj Neegalecoj Generitaj de COVID-19, la Urĝeco de Senprecedencaj Mezuroj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/621341/bp-neegaleco-mortigas-170122-en.pdf> https://rooseveltinstitute.org/wp-content/uploads/2020/07/RI_2021-Report_201904.pdf
- 175 Samloke.
- 176 M. Fox (2023), Apple ĵus superis valortakson de 3 duilionoj da dolaroj: Jen 8 aferoj, kiujn la iPhone-produktanto nun estas pli granda ol, inkluzive de la ekonomio de Francio kaj la tuta akiaro de Barato. Merkato. Business Insider India. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.businessinsider.in/stock-market/news/apple-just-eclipsed-a-3-trillion-valuation-here-are-8-things-the-iphone-maker-is-now-bigger-than-including-frances-economy-and-indias-entire-stock-market/articleshow/101420192.cms>
- 177 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.11.
- 178 EY (29-a de decembro 2022), Usonaj kompanioj dominas borsojn tutmonde. Gazetara komunikilo. EY. https://www.ey.com/en_ch/news/2022-press-releases/12/us-companies-are-dominating-stock-exchanges-globally
- 179 IM Weber kaj E. Wasner (2023), Inflacio, Profitoj kaj Konflikto de Vendistoj: Kial Grandaj Firmaoj Povas Altigi Prezojn en Krizo? op. cit.
- 180 Eŭropa Centra Banko (25-a de aŭgusto 2023), Strukturaj ŝanĝoj en la tutmonda ekonomio. Parolado de Christine Lagarde, prezidanto de la ECB, ĉe la jara konferenco de Ekonomia politiko "Strukturaj Ŝanĝoj en la Tutmonda Ekonomio" organizita de la Federacia Rezerva Banko de Kansasurbo en Jackson Hole. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.ecb.europa.eu/press/key/date/2023/html/ecb.sp230825-77711105fe.fr.html>; N. Hansen et al. (26-a de junio 2023), La inflacia perspektivo de Eŭropo dependas de kiel entreprenaj profitoj absorbas salajrajn gajnojn. IMF-Blogo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2023/06/26/europes-inflation-outlook-depends-on-how-corporate-profits-absorb-wage-gains>
- 181 J. Ghosh (8-a de junio 2023), La sociaj konsekvencoj de inflacio en evolulandoj. The Economic and Labor Relations Review, 34(2), 203–11. <https://doi.org/10.1017/elr.2023.11>
- 182 J. De Loecker kaj J. Eeckhout (2021), Tutmonda Merkata Potenco. <https://www.janeeckhout.com/wp-content/uploads/Global.pdf>; La Ekvilibra Ekonomio (2021), La monopola problemo de Eŭropo... kaj la mankantaj trilionoj. La Kontraŭpezo: Kontraŭmonopola novaĵletero. <https://thecounterbalance.substack.com/p/europes-monopoly-problem>; J. De Loecker kaj J. Eeckhout (2017), La Kresko de Merkata Potenco kaj la Makroekonomiaj Implicoj. Nacia Agentejo pri Ekonomia Esploro, Laborpapero N-ro w23687. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3023087#
- 183 L. Wier kaj G. Zucman (2022), Tutmonda Profitŝoviĝo, 1975–2019. UNU-WIDER Labordokumentoj. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://www.wider.unu.edu/nodo/240777>
- 184 Samloke. La datumoj por la analizo estas alireblaj en la langeto "Datumoj F3" ĉe <https://www.wider.unu.edu/sites/default/files/Publications/Working-paper/wp2022-121-WZ2022-datumoj-apendico.xlsx>

- 185 Laŭ datumbazo de Unuiĝintaj Nacioj pri la kunigitaj financaj raportoj de nefinancaj listigitaj kompanioj en 56 altenspezaj kaj malaltenspezaj landoj
Por malriĉaj kaj mezriĉaj landoj, la averaĝa merkata kapitaligo de la 100 plej grandaj tutmondaj kompanioj pliiĝis de 31-obla (en 1995) ĝis 7 000-obla (en 2015) tiu de la 2 000 plej malgrandaj kompanioj.
UNCTAD (2017), Komerco kaj Evoluiga Raporto 2017. Preter Ŝpareco: Direkte al Nova Tutmonda Interkonsento. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://unctad.org/system/files/official-document/tdr2017_fr.pdf.
- 186 Federacia Komisiono pri Komerco (26-a de septembro 2023), FTC jurpersekutas Amazonon pro kontraŭleĝa konservado de monopola povo. Gazetara komuniko. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2023/09/ftc-sues-amazon-illegally-maintaining-monopoly-power>
- 187 T. Pang et al. (2020), Studo pri la Eŭro de Fuzioj kaj Akiroj sur Novigadon en la Farmacia Sektoro. Publikiga Oficejo de la Eŭropa Unio.
Laste alirita je la 1-a de decembro 2023. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c6540f08-a16f-11e9-9d01-01aa75ed71a1>
- 188 ETC Group (2022), Food Barons 2022. https://www.etcgroup.org/files/files/food-barons-2022-full_sectors-final_16_sept.pdf; S. Wixforth kaj K. Haddouti (19-a de decembro 2022), Kiel grandaj kompanioj profitas el inflacio. Internacia Blogo pri Politiko kaj Socio. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.ips-journal.eu/temoj/ekonomio-kaj-ekologio/kiel-grandaj-kompanioj-profitas-de-inflacio-6388/>; 189 ETC Group (2022),
Food Barons 2022, op. cit.
- 190 Samloke.
- 191 S. Joseph (4-a de februaro 2022), La Resumo: Google, Meta kaj Amazon estas survoje por absorbi pli ol 50% de la tuta reklammondo en 2022. Digiday. Lasta vizito je
1-a de decembro 2023. <https://digiday.com/marketing/the-rundown-google-meta-and-amazon-are-on-track-to-absorb-more-than-50-of-all-ad-money-in-2022/>
- 192 SimilarWeb (2023), Merkata Parto de Serĉiloj (junio 2023). Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.similarweb.com/engines/>; D. McCabe kaj N. Grant (11-an de septembro 2013),
Google estas procesita pro asertoj de la Justicministerio, ke ĝi havas monopolan potencon. The New York Times. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.nytimes.com/2023/09/11/teknologio/google-monopolo-justeco-dept-trial.html>
- 193 Internacia Kontada Bulteno (4-a de majo 2021), Kontadaj gigantoj daŭre dominas la merkaton malgraŭ la pandemio. Laste alirita 1-an de decembro 2023. <https://www.internationalaccountingbulletin.com/news/accounting-giants/>
- 194 S. Robert (2023), Konkurenco, Komerco kaj Daŭripovo en Agrikulturo kaj Nutraĵmerkatoj en Afriko. Oxford Review of Economic Policy, 39(1), 147–61. <https://academic.oup.com/oxrep/article-abstract/39/1/147/7030599?redirectedFrom=fulltext>; V. Acharya (2023), Barato je 75 jaroj: Plena de kontraŭdiroj, plena de ŝancoj, ŝargita de defioj. Prelego prezentita ĉe la
konferenco Brookings Papers pri ekonomia agado, 30-31 marto 2023. https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2023/02/BPEA_Spring2023_EM-Panel_Acharya_unembargoed_updated.pdf
- 195 B. Hoffman (2013), La Kaŝita Vizaĝo de Markoj: Manĝaĵa Justeco kaj la 10 Gigantoj de la Manĝaĵa kaj Trinkaja Sektoro. Oxfam. Laste alirita je
1-a de decembro 2023. <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/270393/bp166-behind-the-brands-02-260213-en.pdf>; Krista Brown (25-a de februaro 2020), Iluzio de Elektro.
Usona Projekto pri Ekonomiaj Liberecoj. <https://www.economicliberties.us/our-work/the-illusion-of-choice/>
- 196 Retejo de Anheuser-Busch InBev. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.ab-inbev.com/our-brands/>.
- 197 J. McLeod (7-a de februaro 2020), Ene de la mortiga zono: Grandaj teĥnologaj kompanioj igas la vivon mizera por iuj noventreprenejoj, sed aliaj ampleksas ĝian potencon. Financial Post.
Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://financialpost.com/technology/inside-the-kill-zone-big-tech-makes-life-miserable-for-some-startups-but-others-embrace-its-power>; Balanced
Economy Project (16-a de decembro 2022), Kiel financo pelas monopolan potencon. The Counterbalance. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://thecounterbalance.substack.com/p/how-finance-drives-monopoly-power?utm_source=profile&utm_medium=reader2
- 198 R. Willoughby kaj T. Gore (2018), Malantaŭ la Strekkodo: Ĉenoj de Malegaleco. Oxfam International. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620418/cr-ripe-for-change-supermarket-supply-chains-210618-fr.pdf>
- 199 The Economist (2-a de majo 2023), La indekso de nepotismo-kapitalismo de 2023. The Economist News. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.economist.com/internacia/2023/05/02/la-indekso-de-kroni-kapitalismo-de-2023>
- 200 M. Spencer (13-a de aprilo 2023), La singardemo de LVMH montras al la malkreskanta sopiro de usonanoj por lukso. Reuters. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.reuters.com/business/podetala-konsumanto/vmhs-singardo-punktoj-usonanoj-malkreskanta-volupto-lukso-2023-04-13>
- 201 G. Deeny (12-a de julio 2023), LVMH aĉetas superbazaran konstruaĵon Vuitton sur la Elizeaj Kampoj, meze de aĉetado de nmoveblaĵoj en Parizo. Fashion Network. Laste alirita la 1-an de
decembro 2023. <https://www.fashionnetwork.com/news/Lvmh-buys-vuitton-superstore-building-on-champs-elysees-amid-paris-real-estate-buying-spree,1535528.html>
- 202 Reuters (22-a de julio 2021), Franca antitrusta instanco monpunas okulvitrajn fabrikantojn pro trudado de vendoprezoj. Reuters. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.euronews.com/text/2021/07/22/uk-france-antitrust-eyewear-makers>
- 203 L. Khan (next), La Antitrusta Parado de Amazon. 126 YALE LJ 710: Publikaj de Stipendioj de la Fakultato de Juro de Columbia. https://scholarship.law.columbia.edu/cgi/viewenhalvo.cgi?artikolo=3813&kunteksto=fakultata_stipendio
- 204 The Economist (2016), La Ŝanco de 1,2 Miliardoj. Speciala Raporto: Komerco en Afriko. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.economist.com/sites/default/dosieroj/20160416_afriko.pdf
- 205 C. Nwanze (20-a de marto 2021), Pri Dangote kaj Preskaŭ Absolutaj Monopoloj. Premium Times, Niĝerio. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.premiumtimesng.com/opinion/450128-of-dangote-and-near-absolute-monopolies-by-cheta-nwanze.html>; F. Fawehinmi (11-a de oktobro 2017), La plej riĉa homo de Afriko havas enkonstruitan avantaĝon ĉe la registaro
de Niĝerio. Quartz. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://qz.com/1732014/why-is-it-called-antitrust> <https://qz.com/africa/1098137/africas-richest-man-has-a-built-in-advantage-with-nigerias-government#:~:text=Dangote%20Cement's%2065%25%20share%20of,just%20under%2050%25%20in%202016>
- 206 Monda Banka Grupo (2016), Forigante Barojn por Eksploati la Potencialon de Afriko Per Fortika Konkurenca Politiko. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.worldbank.org/fr/news/feature/2016/07/27/africa-competition>
- 207 A. Kingsley Jeremiah (4-a de junio 2023), Luktante kun defioj, timoj pri monopolo, kaj aliaj prezentitaj de la rafinejo Dangote. The Guardian, Niĝerio. Laste vizitata la 1-an de decembro
2023. <https://guardian.ng/features/grappling-with-challenges-monopoly-fears-others-posed-by-dangote-refinery/>
- 208 B. Schmidt kaj J. Attwood (23-a de junio 2022), La 3,5 miliardoj da dolaroj valora riĉaĵo de la litia reĝo nun alfrontas registaran minacon. Bloomberg. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.bloomberg.com/news/features/2022-06-23/lithium-king-crowned-in-dictatorship-sees-3-5-billion-fortune-at-risk>
- 209 K. Bryan kaj M. Stott (2023), La prezidanto de Ĉilio agas por ŝtatigi liton. Financial Times. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.ft.com/enhalvo/ebd48bbc-1390-4679-99fe-682975bbdb8a>.
- 210 L. Lopez (10-a de novembro 2019), Softbank ricevas ĝuste tion, kion ĝi meritas, kaj tio estas danke al io multe pli granda ol WeWork. Internulo. Lasta vizito je
1-a de decembro 2023. <https://www.businessinsider.com/softbank-crashing-investments-uber-wework-monopoly-failure-2019-11>; Open Markets (28-a de junio 2018), Batalante kontraŭ
monopolo: La merkata potencomasino de SoftBank — AT&T movas por manipuli. The Corner Newsletter. Laste alirita 1-an de decembro 2023. <https://www.openmarketsinstitute.org/publications/corner-newsletter-june-28-2018-fighting-monopoly-softbanks-market-power-machine-att-moves-manipulate>; T.
Bradshaw et al. (2023), SoftBank's Arm malkaŝas planojn por la plej granda usona IPO en preskaŭ 2 jaroj. Financial Times. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.ft.com/enhalvo/36bc706f-66a1-48e3-8c20-ab4966cb0fce>

- 211 F. Ledley et al. (2-a de septembro 2020), Usonaj impostdolaroj financis ĉiun novan farmaciaĵon en la lasta jardeko. Instituto por Nova Ekonomia Pensado. Laste vizitita 1-a de decembro 2023. <https://www.ineteconomics.org/perspectives/blog/us-tax-dollars-funded-every-new-pharmaceutical-in-the-last-decade>
- 212 RE Barenie et al. (2021), Publika financado por transformaj drogoj: la kazo de sofosbuviro. Drug Discovery Today. 26(1), 273–281. doi: 10.1016/j.drudis.2020.09.024.
- 213 R. Pearl (31-a de januaro 2023), Farmaciaj kompanioj: Konglomerajo de monopoloj. Forbes. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.forbes.com/sites/robertpearl/2023/01/31/farmaciaj-kompanioj-konglomerajo-de-monopoloj/?sh=7cdd83201ce1>
- 214 S. Moore et al. (2022), Retrospektive modelante la efikojn de pliigitaj tutmonda vakcindivido sur la COVID-19-pandemio. Nat Med. 28, 2416–2423. <https://doi.org/10.1038/s41591-022-02064-y>
- 215 Malpani R kaj Maitland A (2021), Dozo de Realeco: Kiel Riĉaj Landoj kaj Farmaciaj Korporacioj Rompas Siajn Vakcinajn Promesojn. La Popola Vakcino. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://webassets.oxfamamerica.org/media/documents/A_Dose_of_Reality-Briefing_Note_kOW1yUs.pdf
- 216 B. Braun (2021), Eliro, Kontrolo, kaj Politiko: La Struktura Potenco de Financo Sub Kapitalismo de Aktivaĵmanaĝero. SocArXiv. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://osf.io/preprints/socarxiv/4uesc>; J. Coates (20-a de septembro 2018), La Estonteco de Korporacia Administrado Parto I: La Problemo de Dek Du. Harvarda Publika Jura Laborpapero N-ro. 19-07. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3247337 D. Gabor (2021), La Wall Street-Konsento. Disvolviĝo kaj Ŝanĝo, 52: 429–459. <https://doi.org/10.1111/dech.12645>
- 217 D. Hearn et al. (2022), La Kunfandita Ekonomia: La Komerco de Kunigo de Industrio per Seriaj Akiroj. American Economic Liberties Project, op. cit.; Balanced Economy Project (19-a de novembro 2021), Kiel financo pelas monopolon. La Kontraŭpezo. Lasta vizito 1-a de decembro 2023; Bain & Company (2019), Tutmonda Raporto pri Privata Kapitalo 2019. Bain & Company, Inc. Laste vizitita 1-a de decembro 2023. <https://www.bain.com/contentassets/875a49e26e9c4775942ec5b6084df0a/bain-report-private-equity-report-2019.pdf>; Centro por Ekonomia kaj Politika Esploro (2022), Komenta Letero en Respondo al la Peto pri Informoj pri Devigo de Fuzioj de la FTC kaj DOJ. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://cepr.net/comment-letter-in-response-to-the-ftc-and-doj-s-request-for-information-on-merger-enforcement/>
- 218 R. Kerber (2023), Blackrock plivastigos elektojn de prokura voĉdonado al podetalaj ETF-investantoj. Reuters. Laste alirita la 28-an de novembro 2023. <https://www.reuters.com/sustainability/blackrock-expand-prokura-voĉdonado-elekto-podetalaj-etf-investantoj-2023-07-17/>.
- 219 E. Elhauge (9-a de aprilo 2020), Kiel Horizontala Akcia Posedo Damaĝas Nian Ekonomian - Kaj Kial Antitrusta Leĝo Povas Ripari Ĝin. Harvard Business Law Review. Lasta vizito je 1-a de decembro 2023. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3293822; D. McLaughlin kaj A. Massa (9-a de januaro 2020), La Kaŝitaj danĝeroj de la granda transpreno de indicfonduso. Bloomberg. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.bloomberg.com/news/features/2020-01-09/the-hidden-dangers-of-the-great-index-fund-takeover>
- 220 La totalaj aktivaĵoj sub administrado estis 98 duilionoj da dolaroj en majo 2023. Vidu la gazetaran komunikon de BCG (15-a de majo 2023), "Tutmonda industrio de aktivajadministrado devas transformiĝi por prosperi meze de ŝanĝiganta makroekonomiko." Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.bcg.com/press/15may2023-global-asset-management-transform-to-thrive>
- 221 J. Azar, MC Schmalz kaj I. Tecu (2018), Kontraŭkonkurencaj Efikoj de Komuna Proprieto. Journal of Finance, 73(4). <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/jofi.12698>; M. Anton et al. (2023), Komuna Proprieto, Konkurenco, kaj Instigoj por Ĉefestaroj, Journal of Political Economy, 131(5), 1294–1355. <https://www.nber.org/paper/w30785>
- 222 J. Coates (2018), La Estonteco de Korporacia Administrado Parto I, op. cit.; JC Bogle (29-a de novembro 2018), https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3247337; J. C. Bogle (29-a de novembro 2018), Bogle Avertas pri Indeksaj Fondusoj. Wall Street Journal. Alirita la 1-an de decembro 2023. www.wsj.com/articles/bogle-sounds-a-warning-on-index-funds-1543504551.
- 223 Interinstanca Laborgrupo de Unuiĝintaj Nacioj pri Financado por Disvolviĝo (2023), Raporto pri Financado por Daŭripova Disvolviĝo 2023: Financado Daŭripovaj Transformoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://desapublications.un.org/publications/financing-sustainable-development-report-2023>.
- 224 A. Fisher (11-a de majo 2021), La kreskanta financiigo de la usona ekonomio damaĝas laboristojn kaj iliajn familiojn, minacante fortan reakiron. Vaŝingtona Centro por Justa Kresko. <https://equitablegrowth.org/the-rising-financialization-of-the-us-economy-harms-workers-and-their-families-threatening-a-strong-recovery/>
- 225 K. Tretina (11-a de januaro 2023), Kiel Investi en Heĝfondusojn. Forbes Advisor. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.forbes.com/advisor/investing/how-to-invest-in-hegfondusojn/>
- 226 MR Desjardine, E. Marti kaj R. Durand (2021), Kial Aktivistaj Heĝfondusoj Celas Socie Respondecajn Firmaojn: La Reagkostoj de Signalado de Korporacia Socia Respondeco. Akademia Revuo pri Administrado, 64(3), 851–872, <https://doi.org/10.5465/amj.2019.0238>
- 227 "Aĉeti, forigi kaj revendi" rilatas al praktiko, kie privataj akcifondusoj aĉetas subtakstajn kompaniojn, malgrandigas ilin, kaj poste revendas la restrukturitajn unuojn baldaŭ poste en komenca publika oferto. D. Liberto (2021), Aĉeti, forigi kaj revendi. Kio ĝi estas, kiel ĝi funkcias. Investopedia. Laste alirita la 4-an de decembro 2023. [https://www.investopedia.com/terms/b/bsf.asp#:~:text=Buy%2C%20strip%20and%20flip%20is,initial%20public%20offering%20\(IPO\)](https://www.investopedia.com/terms/b/bsf.asp#:~:text=Buy%2C%20strip%20and%20flip%20is,initial%20public%20offering%20(IPO))
- 228 A. Edgecliffe-Johnson (2018), La estro de Unilever agnoskas, ke la oferto de Kraft Heinz devigis kompromisojn. Financial Times [rete]. Laste alirita la 4-an de decembro 2023. <https://www.ft.com/enhavo/ea0218ce-1be0-11e8-aaca-4574d7dabfb6>
- 229 S. Aramonte kaj F. Avalos (2021), La kresko de privataj merkatoj. BIS Quarterly review. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt2112e.htm
- 230 N. Lee kaj A. Sami (2019), Tendencoj en Privataj Kapitalfluo al Malriĉaj Landoj: Bonaj kaj Ne-tiel-bonaj novaĵoj. Gviddokumento de CGD 151. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://www.cgdev.org/sites/default/files/trends-private-capital-flows-low-income-countries-good-and-not-so-good-news.pdf>
- 231 L. Fox, D. Kritberg kaj M. Nicholson (2022), Ĉu privataj akciinvestoj financas la evoluigajn celojn en subsahara Afriko? Raporto de la Afrika Kreska Iniciato ĉe Brookings. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2023/10/Fox-Kritberg-Nicholson-2023.pdf>
- 232 M. Soener (2022), Financiigo iras suden: Fremdaj kapitalfluo kaj financa akumulado en emerĝantaj merkatoj. Internacia Revuo pri Kompara Sociologio, 64(4). Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/00207152221133058?cid=int-sj-abstract-citing-articles.4>
- 233 HM Makler kaj WL Ness (2002), Kiel financa perado defias naciajn suverenecon en emerĝantaj merkatoj. Economics & Finance, 42(5), 827–851. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1062976902001412>
- 234 D. Roos (23-a de oktobro 2020), Kiel la Brita Orientinda Kompanio fariĝis la plej potenca monopollo de la mondo. Historio. Laste vizitita 1-a de decembro 2023. <https://www.history.com/novajoj/orienta-hindia-kompanio-angla-komerco>
- 235 T. Wu (2018), La Malbeno de Grandeco: Antitrusta en la Nova Ora Epoko. Novjorko: Columbia Global Reports.
- 236 A. Griswold (11-a de novembro 2019), Kial ĝi nomiĝas antitrust? Quartz. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://qz.com/1732014/why-is-it-called-antitrust/>; E. Goldscheine (19-a de decembro 2011), La nekredibla rakonto pri kiel De Beers kreis kaj perdis la plej potencon monopolon iam ajn. Insider. Laste vizitita 1-a de decembro 2023. <https://www.businessinsider.com/history-of-de-beers-2011-12>

- 237 M. Meagher (14-a de julio 2020), Korporacia juro, antitrusta juro, kaj la historio de demokratia kontrolo de la potenc-ekvilibro en Nowag kaj Corradi (red.), La intersekcoj inter konkurenco kaj korporacia juro kaj financo. Kembriĝo: Cambridge University Press, 2021. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3622266>
- 238 N. Glynn kaj N. Dearden (2023), Monopola Kapitalismo: Kio ĝi estas kaj kiel ni kontraŭbatalas ĝin? Tutmonda Justeco Nun. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.globaljustice.org.uk/wp-content/uploads/2023/03/Monopoly-capitalism-primer-WEB-FINAL.pdf>; La nova generacio de monopoloj: ĉu tempo disigi ilin?, Projekto pri Ekvilibra Ekonomio (venonta); Sekretario de la Konferenco de Unuiĝintaj Nacioj pri Komerco kaj Disvolviĝo (2017), Raporto pri Komerco kaj Disvolviĝo 2017. Unuiĝintaj Nacioj. Laste alirita en 2023. https://unctad.org/system/files/official-document/tdr2017_fr.pdf; S. Welton (2021), Reorganizado de Publika Energio en G. Sitaraman kaj A. Alstott (red.), Politiko, Politiko kaj Publikaj Opcioj (134–152). Kembriĝo: Cambridge University Press. doi:10.1017/9781108767552.009 <https://www.cambridge.org/core/books/politics-policy-and-public-options/revamping-public-energy/2FA2D637C64A2B19915F2DF83617B166>
- 239 M. Meagher (2020), Konkurenco Mortigas Nin: Kiel Grandaj Komercoj Malutilas Nian Societon kaj Planedon - kaj Kion Fari Pri Tio. Londono: Penguin.
- 240 JF Kwoka: Fuzioj, fuziokontrolo, kaj rimedoj: retrospektiva analizo de usona politiko. CHOICE: Aktualaj Recenzoj por Akademaj Bibliotekoj, 52(12), 2065+. Gale Academic OneFile Select. Laste vizitata la 12-an de oktobro 2023. <link.gale.com/apps/doc/A424530551/EAIM?u=anon~c65b6250&sid=sitemap&xid=2688957f>
- 241 M. Stoller (2020), Goliato: La 100-jara milito inter monopola povo kaj demokratio. Novjorko: Simon & Schuster.
- 242 J. Hickel et al. (2022), Imperiisma alproprigo en la monda ekonomio: Dreniĝo el la tutmonda Sudo per neegala interŝanĝo, 1990–2015. Tutmonda Media Ŝanĝo, 73:102467. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2022.102467>
- 243 Z. Teachout (2020), Disigu ilin, op. cit.
- 244 M. Meagher (2020), Konkurenco Mortigas Nin, op. cit. p. 54. Tro Granda por Reguli.
- 245 F. D. Roosevelt (1938), Mesaĝo al la Kongreso pri Limigo de Monopoloj. La Projekto de la Usona Prezidenteco. Universitato de Kalifornio en Santa Barbara. Lasta vizito 1-a de decembro 2023. <https://www.presidency.ucsb.edu/dokumentoj/mesaĝo-kongreso-limigo-monopoloj>
- 246 S. Allende (2022), Sufiĉe — ne plu dependeco! Transskribo de la parolado de Prezidanto Allende al la Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj farita la 4-a de decembro 1972. La Progresema Internacio. Laste alirita 1-an de decembro 2023. <https://progressive.international/blueprint/4243ea84-7ec0-464b-a0c2-ec677e79a456-salvador-allende-sufiĉas--neniu-plu-dependeco/eo>
- 247 D. Kilpatrick (2018), La Facebook-difekto. Time. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://time.com/5237458/the-facebook-defect/>
- 248 OECD (2021), OECD-Kompendio de Produktivecaj Indikiloj 2023. Organizo por Ekonomia Kunlaboro kaj Disvolviĝo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://read.oecd-ilibrary.org/industry-and-services/oecd-compendium-of-productivity-indicators-2023_74623e5b-en#page54
- 249 Internacia Organizo de Laboro (2023), Tutmonda Salajra Raporto 2022–2023: La efiko de inflacio kaj COVID-19 sur salajrojn kaj aĉetpovon. Laste alirita je 1-a de decembro 2023 <https://researchrepository.ilo.org/esplorao/outputs/report/995264896002676>
- 250 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.3.
- 251-a Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj (2023), Ekstrema malriĉeco kaj homaj rajtoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <Undocs.org/A/78/175>
- 252 D. Alejo Vázquez Pimentel et al. (2018), Kunhavigi riĉecon kun tiuj, kiuj ĝin kreas, op. cit.
- 253 Internacia Organizo de Laboro (2016), Ne-norma Dungado Ĉirkaŭ la Mondo: Kompreni Defiojn, Formi Perspektivojn. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://ilo.org/global/publications/books/WCMS_534326/lang-en/index.htm
- 254 Internacia Organizo de Laboro (sendata), Sekureco kaj sano en la laborejo: Mondaj Statistikoj. Laste alirita la 6-an de septembro 2023. https://www.ilo.org/moscow/areoj-de-laboro/sekureco-kaj-sano-labora/WCMS_249278/lang-en/index.htm#:~:text=La%20ILO%20taksas%20ke%20kelkaj,%20el%20laboro%20drilataj%20malsanoj%20ĉiujare
- 255 Internacia Organizo de Laboro, Walk Free kaj Internacia Organizo por Migrado (2022), Tutmondaj Taksoj pri Moderna Sklaveco: Punlaboro kaj Pungeedziĝo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_norm/---ipec/documents/publication/wcms_854733.pdf (resumo havebla en la franca)
- 256 A. Ezrachi et al. (2022), La Efiko de Konkurenca Juro sur Malegaleco, op. cit.
- 257 D. Alejo Vázquez Pimentel et al. (2018), Kunhavigi riĉecon kun tiuj, kiuj ĝin kreas, op. cit.
- 258 Z. Darvas (2023), Kolektiva kontraktado estas asociita kun pli malalta enspeza malegaleco. bruegel. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.bruegel.org/analysis/kolektiva-intertraktado-rilata-malpli-enspeza-malegaleco>
- 259 Internacia Sindikata Konfederacio (2023), ITUC Tutmondaj Rajtoj Indekso 2023. Laste alirita 1-an de decembro 2023. https://www.ituc-csi.org/IMG/pdf/2023_ituc_tutmondaj_rajtoj_indekso_eo.pdf
- 260 Organizaĵo por Ekonomia Kunlaboro kaj Evoluigo (sendata), Sindikatoj, dungantaj organizoj kaj kolektiva intertraktado en OECD-landoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.oecd.org/els/emp/Flyer-Collective%20bargaining.pdf>; Internacia Organizo de Laboro (2022), Raporto pri Socia Dialogo 2022: Kolektiva intertraktado por inkluziva, daŭripova kaj rezistema reakiro. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/dokumentoj/publikigo/wcms_842807.pdf
- 261 Reuters (20-a de marto 2023), Enhavaj moderigantoj jurpersektas Meta-n pro supozata 'sindikata-rompado' en Kenjo. Reuters. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.reuters.com/technology/content-moderators-sue-meta-over-alleged-union-busting-kenya-2023-03-20/>; Centro por Rimedoj pri Komerco kaj Homaj Rajtoj (14-a de julio 2020), Bangladeŝo: Provizanto de H&M kaj Inditex akuzita pri sindikatrompado meze de COVID-19 post maldungo de 3 000 vestlaboristoj; Inkl. respondoj de kompanioj. Centro por Rimedoj pri Komerco kaj Homaj Rajtoj. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.business-humanrights.org/en/latest-news/bangladesh-hm-and-inditex-supplier-accused-of-union-busting-amid-covid-19-after-dismissal-of-3000-garment-workers-incl-company-responses/>; S. Greenhouse (26-a de februaro 2023), 'Tradicia sindikatrompado': kiel usonaj kompanioj subpremas la novan ondon de organizado. The Guardian. Laste vizitata je la 1-a de decembro 2023. <https://www.theguardian.com/us-news/2023/feb/26/amazon-trader-joes-starbucks-kontra-sindikataj-mezuroj#:~:text=Usonaj%20korporacioj%20havas%20monton%20a,signife%20perdo%20the%20momentum%20behind>; L. Fang (7-a de junio 2022), La evoluo de sindikat-rompado. The Intercept. Laste alirita 1-an de decembro 2023. <https://theintercept.com/2022/06/07/sindikataj-rompaj-taktikoj-diverseco/>
- 262 Organizaĵo por Ekonomia Kunlaboro kaj Evoluigo, Sindikatoj, op. cit.
- 263 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.4.
- 264 I. Karbal (21-a de aŭgusto 2020), Uber kaj Lyft pliiigas lobiadpovon dum ili minacas retiriĝi el Kalifornio. Malfermaj Sekretoj. Lasta vizito 1-a de decembro 2023. <https://www.opensecrets.org/news/2020/08/uber-lyft-boost-lobby-california/>; B. Medina kaj N. Sadek (2-a de aŭgusto 2022), Kulminadoj el raportoj pri Uber Files ĉirkaŭ la mondo. Internacia Konsorcio de Enketaj Ĵurnalistoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.icij.org/investigations/uber-files/highlights-from-uber-files-reporting-around-the-globe/>
- 265 E. Walker kaj C. Rea (2014), La Politika Mobilizado, op. cit.

- 266 J. Tapper (30-a de novembro 2020), NYT: Nike kaj Coca-Cola akuzitaj pri lobiado kontraŭ leĝpropono kontraŭ punlaboro. CNN. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.cnn.com/filmetoj/televido/2020/11/30/lead-nike-coke-forced-labor-live-jake-tapper.cnn>
- 267 D. Farenthold kaj T. Smith (17-a de januaro 2023), Kiel Restoraciaj Laboristoj, op. cit.; A. Gangitano (26-a de januaro 2021), Komercaj grupoj prepariĝas por lobiado kontraŭ minimuma salajro de 15 dolaroj. The Hill. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://thehill.com/business-a-lobbying/535957-business-groups-prepare-for-lobbying-effort-against-raising-the-minimum/>
- 268 J. Sherer kaj N. Mast (2023), Leĝoj pri Infanlaboro, op. cit.
- 269 S. Puspa (13-a de oktobro 2020), Jokowi kaj la oligarkoj: La indonezia elito venkos kontraŭ la Omnibus-leĝo. GLOBE. Lasta vizito 1-a de decembro 2023. <https://southeastasiaglobe.com/omnibus-bill-oligarchs-indonesia/>; Amnesty Internacia (5a de oktobro 2020), 'Katastrofa' Omnibusa Leĝo pri Laborkreado Pasigita en Leĝon. Laste alirita je la 1a de decembro 2023. <https://www.amnesty.id/catastrophic-omnibus-bill-on-job-creation-passed-into-law/>; Institucio pri Sekureco kaj Sano en la Labora Sekureco (IOSH) (sendata), Laborgrupo de UN, op. cit.
- 270 M. Sainato (31-a de julio 2023), Grandkomercaj lobiadoj, op. cit.
- 271 L. Bombardi kaj A. Changoe (2022), Toksa Komercedo. Amikoj de la Tero. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://friendsoftheearth.eu/wp-content/uploads/2022/04/Toxic-Trading-EN.pdf>; Unuiĝintaj Nacioj (22-a de junio 2022), Brazilo: Leĝprojekto pri pesticidoj, nome "venenpakajo", subfosos rajtojn, diras UN-fakuloj. Gazetara komunikado. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2022/06/brazil-poison-package-draft-bill-pesticides-will-undermine-rights-protection>
- 272 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.2.
- 273 U. Gneiting kaj aliaj (2020), COVID-19: La profitoj de la krizo, op. cit.
- 274 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.7.
- 275 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.8.
- 276 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.8.
- 277 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.9.
- 278 Aĉetpovo-pareco (PPP) ebligas egaligon de la aĉetpovo de malsamaj valutoj. Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.10.
- 279 R. Gammarano (2019), La laborantaj malriĉuloj: aŭ kiel laboro ne garantias decajn vivkondiĉojn. Internacia Organizo de Laboro. Plej novaj Vizitita la 1an de decembro 2023. <https://ilostat.ilo.org/fr/the-working-poor-or-how-a-job-is-no-guarantee-of-decent-living-conditions/>
- 280 R. Vazquez-Alvarez kaj aliaj (2022), Tutmonda Salajra Raporto 2022-23, op. cit.
- 281 Organizaĵo por Ekonomia Kunlaboro kaj Disvolviĝo (11 julio 2023), OECD labormerkatoj restas rezistemaj, tamen inflacio pezas sur salajroj. Gazetara komunikado. Laste alirita 1 decembro 2023. <https://www.oecd.org/en/press/OECD-country-labor-markets-remain-resilient-however-inflation-weighs-on-wages.htm>
- 282 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.1.
- 283 R. Vazquez-Alvarez kaj aliaj (2022), Tutmonda Salajra Raporto 2022-23, op. cit.
- 284 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.1.
- 285 L. Chancel et al. (2021), Monda Raporto pri Neegaleco 2022. Laboratorio pri Monda Neegaleco. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://wir2022.wid.world/www-site/alŝutoj/2023/03/D_FINAL_WIL_RIM_RAPPORT_2303.pdf
- 286 Datumoj de la Monda Banko. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://data.worldbank.org/indicator/SI.SPR.PC40?locations=ID-NA-RO-MX>
- 287 Vidu ekz.: Raporto al la Konsilio pri Homaj Rajtoj. 2019. Raporto de la Speciala Raportisto pri nuntempaj formoj de rasismo, op. cit.; J. Brunner kaj G. LeBaron (2021), Resumo pri pruvoj pri punlaboro, op. cit.
- 288 U. Gneiting kaj aliaj (2020), COVID-19: La profitoj de la krizo, op. cit.
- 289 Estraro de Regantoj de la Federacia Rezerva Sistemo. Distribuo de Domanara Riĉeco en Usono ekde 1989. Datumoj de la dua kvaronjaro de 2023 ĉe: <https://www.federalreserve.gov/releases/z1/dataviz/dfa/distribute/chart/#quarter:135;series:Corporate%20equities%20and%20mutual%20fund%20akcioj;demografia:raso;loĝantaro:1,3,5,7;unuoj:akcioj;Usona Censoburoo. Rapidaj Faktoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.census.gov/quickfacts/fakto/tabelo/Usono>
- 290 U. Gneiting kaj aliaj (2020), COVID-19: La profitoj de la krizo, op. cit.
- 291 Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj (2020), Vizito al Malajzio. Lasta vizito la 1-an de decembro 2023. Undocs.org/A/HRC/44/40/Add.1; E. Mellino kaj aliaj (27-a de marto 2023), 'Ili traktas vin kiel beston': Kiel britaj bienoj funkcias per ekspluatado. La Agentejo de Enketema Ĵurnalismo. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2023-03-27/they-trakt-you-like-an-animal-how-british-farms-run-on-over-exploitation>
- 292 S. Emran et al. (2019), Farita en Malriĉeco: La Vera Prezo de Modo. Oxfam Aŭstralio. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://www.oxfam.org.au/wp-content/alŝutoj/2021/11/Made-in-Poverty-the-True-Price-of-Fashion-Oxfam-.pdf>; <https://ousweb-prodv2-shared-media.s3.us-east-2.amazonaws.com/media/documents/bn-workers-rights-supermarket-supply-chains-101019-en.pdf>; T. Zahn et al. (2022), Neniuj Limoj al Ekspluatado. Oxfam Germanio. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://media.business-humanrights.org/media/documents/2022_oxfam_no_limits_to_exploitation_en.pdf
- 293 D. Alejo Vázquez Pimentel et al. (2018), Kunhavigi riĉecon kun tiuj, kiuj ĝin kreas, op. cit.
- 294 R. Vazquez-Alvarez kaj aliaj (2022), Tutmonda Salajra Raporto 2022-23, op. cit.
- 295 D. Alejo Vázquez Pimentel et al. (2018), Kunhavigi riĉecon kun tiuj, kiuj ĝin kreas, op. cit.
- 296 Ibid. H. Stewart (30-a de julio 2023), Ekspluatado de zorglaboristoj en Anglio estas 'terura', diras registara konsilisto. The Guardian. Lasta vizito 1-a de decembro 2023. <https://www.theguardian.com/society/2023/jul/30/exploitation-of-care-workers-in-england-is-appalling-says-government-adviser>
- 297 G. Azcona et al. (2023), Progreso, op. cit.
- 298 Oxfam (2021), COVID-19 kostis al virinoj tutmonde almenaŭ 800 miliardojn da dolaroj en perdita enspezo en unu jaro. Gazetara komunikado. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://www.oxfam.org/fr/communiqués-presse/la-covid-19-coute-au-moins-800-milliards-de-dollars-en-perte-de-revenus-en-un>
- 299 L. Chancel et al. (2022), Tutmonda Raporto pri Neegaleco 2022, op. cit.
- 300 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.5.
- 301 C. Coffey et al. (2020), Virinoj Kiuj Gravias: Rekonante la Konsiderindan Kontribuon de Virinoj al la Ekonomio por Batali Kontraŭ Malegaleco. Oxfam. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://policy-practice.oxfam.org/fr/resources/celles-qui-comptent-reconnaître-la-contribution-considérable-des-femmes-a-leconomie-pour-combattre-les-inegalites/>

- 302 A. Kentikelenis et al. (2023), La Manko inter Mezoriento kaj Nord-Afriko. Oxfam International. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://policy-practice.oxfam.org/rimedo/la-manko-inter-mezoriento-kaj-nord-afriko-prosporo-por-la-riĉuloj-ŝparo-por-la-621549/> (resumo havebla en la franca)
- 303 Ĉi tiu cifero estas takso bazita nur sur salajroj. La vera totala valoro de sensalajra prizorglaboro kaj reprodukta socia laboro ne ne povas esti esprimita per monaj terminoj.
- 304 Oxfam International (sen dato), Ne ĉiuj malegalecoj estas videblaj: la vera valoro de zorglaboro. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.oxfam.org/fr/ĉiuj-malrespektuloj-ne-sont-pas-videblaj-la-vera-valor-de-laboro-de-prizorgo>
- 305 R. Wilshaw kaj R. Willoughby (2019), Superbazaroj: Novaj revelacioj pri malobservoj de laboristaj rajtoj en la provizĉenoj Provizĉeno. Oxfam International. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620877/bn-workers-rights-supermarket-supply-chains-101019-fr.pdf>
- 306 R. Wilshaw kaj R. Willoughby (2019), Podetala komerco, op. cit.; J. Gardner et al. (2022), Generado de Informalecaj Statistikoj: Mankoj kaj Ŝancoj. Organizado Internacia Organizo de Laboro. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. [https://www.ilo.org/static/english/intserv/working-papers/wp084/index.html#:~:text=Regional%20datumoj%20rivelas%20malformalecon,kompare%20kun%2083%25%20de%20homoj;ILO\(2017\),Aĉetpraktikojkajlaborkondiĉojentutmondajprovizĉenoj:Rezultojdetutmondaenketo.Lastevizititala1-andedecembro2023.https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---travail/documents/publication/wcms_556336.pdf](https://www.ilo.org/static/english/intserv/working-papers/wp084/index.html#:~:text=Regional%20datumoj%20rivelas%20malformalecon,kompare%20kun%2083%25%20de%20homoj;ILO(2017),Aĉetpraktikojkajlaborkondiĉojentutmondajprovizĉenoj:Rezultojdetutmondaenketo.Lastevizititala1-andedecembro2023.https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_protect/---protrav/---travail/documents/publication/wcms_556336.pdf)
- 307 C. Henry kaj J. Adams (2018), Fokuso pri Seksa Perforto kaj Ĉikanado en Komerca Agrikulturo: Landoj kun Malaltaj kaj Mezaj Enspezoj. Internacia Organizo de Laboro. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/inst/documents/publication/wcms_630672.pdf
- 308 S. Emran kaj aliaj (2019), Farita en Malriĉeco, op. cit.
- 309 Samloke.
- 310 M. Christensen et al. (2023), La Leĝo de la Plej Riĉuloj, Metodika Noto (en la angla), op. cit.; OECD (2022), Statistikoj pri Korporaciaj Imposto-Komisionoj, op. cit.
- 311 OECD (2023), Statistikoj pri Korporaciaj Impostoj 2023. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/corporate-tax-statistics-2023_f1f07219-en (Resumo havebla en la franca)
- 312 M. Gardner kaj S. Wamhoff (2021), 55 Korporacioj, op. cit.
- 313 L. Wier kaj G. Zucman (2022), Tutmonda Profitŝoviĝo, 1975–2019. UNU-WIDER Labordokumentoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.wider.unu.edu/nodo/240777>
- 314 Samloke.
- 315 EU-Observatorio pri Impostaj Ŝuldoj (2023), Tutmonda Imposta Evito: Raporto 2024. EU-Observatorio pri Impostaj Ŝuldoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.taxobservatory.eu/www-site/alŝutoj/2023/10/tutmonda-imposta-fraŭda-raporto_24.pdf
- 316 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 2.6. La normo estu konsiderata kiel minimuma sojlo ampleksanta ĉiujn praktikojn, kiuj konsistigus Respondeca impostkonduto de entreprenoj. Vidu, ekzemple, T. Boerrilled (2015), Getting to Good: Towards Responsible Corporate Tax Behavior. Christian Aid, Oxfam International, Action Aid. Alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.oxfam.org/en/research/getting-good-towards-responsible-corporate-tax-behavior>
- 317 OECD (2023), Statistikoj pri Korporaciaj Impostoj 2023. Laste alirita la 20-an de novembro 2023. https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/corporate-tax-statistics-2023_f1f07219-en. Datumoj haveblaj ĉe: <https://stat.link/xzwamc>
- 318 IMF (2021), Fiscal Monitor, Aprilo 2021. Datumoj, Diagramo 2.12. https://www.imf.org/fr/Publications/FM/Issues/2021/03/29/fiscal-monitor-Aprilo_2021; M. Christensen kaj aliaj (2023), La Leĝo de la Plej Riĉuloj, op. cit.
- 319 OECD (2021), Internacia komunumo trafas pioniran impostan interkonsenton por la cifereca epoko. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://web-archiv.oecd.org/2021-10-20/612898-internacia-komunumo-faras-pioniran-impostinterkonsenton-por-la-cifereca-epoko.htm>.
- 320 Tutmonda Alianco por Imposta Justeco (2021), La "interkonsento de la riĉuloj" ne profitigos evolulandojn. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://globaltaxjustice.org/wp-content/uploads/2022/08/2021-10-08-Read-GATJs-statement-EN-PDF.pdf>; EU-Observatorio pri Impostaj Ŝuldoj (2023), Tutmonda Imposta Fraŭdo: Raporto 2024. EU-Observatorio pri Impostaj Ŝuldoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.taxobservatory.eu/www-site/uploads/2023/10/global_tax_evasion_report_24.pdf
- 321 Eurodad (2023), Pli ol 200 organizoj kaj sindikatoj alvokas al la adopto de la rezolucio de la Afrika Grupo pri Imposta Konvencio de UN. https://www.eurodad.org/pli_ol_200_civil_society_organizations_subtenas_la_skizon_de_rezolucio_pri_antaŭenigo_de_inkluziva_kaj_efika_internacia_impota_kunlaboro_ĉe_un; Tax Justice Network (2023), UN adoptas planojn por historia impostreformo. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://taxjustice.net/press/un-adopts-plans-for-historic-tax-reform/>
- 322 M. Christensen kaj aliaj (2023), La Leĝo de la Plej Riĉuloj, op. cit.
- 323 Vidu, ekz.: E. Berkhout (12-a de decembro 2016), La Batalo de Impostaj Paradizoj, op. cit.; M. Meinzer kaj C. Trautvetter (2018), Kontado (for) Impostado: La Tutmonda Batalo por Korporacia Trarivedleco. Reto pri Imposta Justeco. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.taxjustice.net/wp-content/uploads/2018/04/MeinzerTrautvetter2018-AccountingTaxCBCR.pdf>; Oxfam International (2014), Malantaŭcambraj Interkonsentoj: Kial Internacia Impostreformo Ankoraŭ Ne Maltrankviligas Impost-Efikajn Kompaniojn. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/316405/bp185-komerco-inter-amikoj-entreprena-impostreformo-120514-fr.pdf>
- 324 E. Berkhout (12-a de decembro 2016), La Batalo de Impostaj Paradizoj, op. cit.
- 325 B. Richter et al. (2008), Lobiado kaj Impostoj. American Journal of Political Science, 53(4), 893–909. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1082146; RM Alexander et al. (2009), Mezurado de Rendimento-Procentoj por Lobiadaj Elspezoj: Empiria Kazesploro pri Impostaj Rabatoj por Multnaciaj Korporacioj. Journal of Law and Politics, 25(401). Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1375082
- 326 M. Christensen kaj aliaj (2023), La Leĝo de la Plej Riĉuloj, op. cit.
- 327 Monda Banko (2022), Malriĉeco kaj Komuna Prospero, op. cit. Entreprena imposto reprezentas inter 2% kaj 3% de la MEP, kaj ĝia efiko verŝajne estos progresema. La preciza incidenco estas debatebla, sed studoj faritaj en OECD-landoj montras, ke akcizioj emas porti pli ol duonon de la ŝarĝo, kun la reston portata de laboristoj aŭ konsumantoj. La fakto, ke akcizioj ofte estas ĉe la supro de la enspeza skalo, sugestas, ke entreprena imposto estas progresema, precipe en pli malriĉaj landoj, kie dungitoj de grandaj kompanioj havas certan gradon da financa sekureco.
- 328 E. Saez kaj G. Zucman (2020), La Triumfo de Maljusteco, op. cit.

- 329 M. Christensen et al. (2023), La Leĝo de la Plej Riĉuloj, op. cit.; E. Berkhout (12-a de decembro 2016), La Batalo de Impostaj Paradizoj, op. cit.; M. Keen et al. (2023), Internaciaj Impostaj Disvastiĝo kaj Palpebla Investo, kun Implico por la Tutmonda Minimuma Imposto. Internacia Monunua Fonduso. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2023/08/04/International-Tax-Spillovers-and-Tangible-Investment-with-Implications-for-the-Global-536796>; S. Stausholm (2017), Kresko de Neefikaj Instigoj: Nova Empiria Evidentaĵo pri Impostaj Ferioj en Evoluantaj Landoj. SorArXiv-Artikoj. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://osf.io/preprints/socarxiv/4sn3k/>; H. Kronfol kaj V. Steenberg (2020), Taksante la Kostojn kaj Profitojn de Korporaciaj Impostaj Instigoj. Monda Banka Grupo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://openknowledge.worldbank.org/server/api/core/bitstreams/47e1b4ea-ae81-5eb4-8cd4-70e354f433f1/content>; S. Gechert kaj P. Heimberger (2022), Ĉu entreprenaj impostreduktoj akcelas ekonomian kreskon? European Economic Review. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0014292122000885>
- 330 E. Berkhout (12-a de decembro 2016), La Batalo de Impostaj Paradizoj, op. cit.
- 331 E. Saez kaj G. Zucman (2020), La Triumfo de Maljusteco, op. cit.
- 332 M. Christensen kaj aliaj (2023), La Leĝo de la Plej Riĉuloj, op. cit.
- 333 Tutmonda Alianco por Imposta Justeco kaj aliaj (2021), Kadrado de Feminisma Impostado. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://globaltaxjustice.org/wp-content/uploads/2022/08/2021-06-02-Elŝutu-la-gvidilon-en-la-Angla-EN-PDF.pdf>; M. Christensen kaj aliaj (2023), La leĝo de la plej riĉaj, op. cit.
- 334 M. Christensen kaj aliaj (2023), La Leĝo de la Plej Riĉuloj, op. cit.
- 335 A. Kentikelenis et al. (2023), La Proksima Oriento kaj Nordafriko Gap, op. cit.
- 336 Tutmonda Alianco por Imposta Justeco kaj aliaj (2021), Kadrante Feminisman Impostadon, op. cit.; R. Noble (2018), De Retoriko al Rajtoj, op. cit.
- 337 E. Akinwuto (10-a de junio 2020), Niĝerio reduktos sanservajn elspezojn je 40% malgraŭ kreskanta nombro da koronavirusaj kazoj. The Guardian. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.theguardian.com/global-development/2020/jun/10/nigeria-to-cut-healthcare-spending-by-40-despite-coronavirus-cases-climbing>; Monda Sanorganizo (MOS) kaj Integra Afrika Observatorio pri Sano (2023), Patrino morteco: La urĝeco de sistema kaj multsektora aliro por mildigi patrinajn mortojn en Afriko. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://files.who.int/afahobckpcontainer/production/files/iAHO_Maternal_Mortality_Regional_Factsheet.pdf
- 338 E. Berkhout (12-a de decembro 2016), La Batalo de Impostaj Paradizoj, op. cit.
- 339 OECD (2022), Statistikoj pri entreprenaj impostoj: Kvara eldono, op. cit.
- 340 Mankantaj Profitoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://missingprofits.world>. L. Wier kaj G. Zucman (2022), Tutmonda Profitŝoviĝo, 1975–2019. WIDER Laborpapero 2022/121. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.wider.unu.edu/node/240777>; Teamo de la Reto pri Imposta Justeco (2023), Stato de Imposta Justeco 2023. Reto pri Imposta Justeco. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://taxjustice.net/reports/the-state-of-tax-justice-2023/>
- 341 Raporto al la Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj (2018), Ekstrema malriĉeco kaj homaj rajtoj, op. cit.; R. Noble (2018), De Retoriko al Rajtoj, op. cit.
- 342 Vidu, ekzemple, la Kadron sur paĝo 39 en I. Ortiz kaj M. Cummings (2022), END AUSTERITY: A Global Report on Budget Cuts and Harmful Social Reforms in 2022–25. Laste alirita je 1-a de decembro 2023. <https://reliefweb.int/report/world/end-austerity-global-report-budget-cuts-and-harmful-social-reforms-2022-25>
- 343 Vidu ekz. Corporate Accountability International (2014), Publikaj Akvoservoj: La Argumento por Prioritigi Niajn Plej Esencajn Publikajn Servojn. Lasta vizito 2023. <https://www.corporateaccountability.org/wp-content/uploads/2019/05/Public-Water-Works-2014.pdf>; kaj D. Cohen kaj A. Mikaelian (2021), La Privatigo de Ĉio. Novjorko: The New Press.
- 344 Oxfam (7a de aprilo 2014), Danĝera Deturno. Gviddokumentoj. Laste alirita 1an de decembro 2023. <https://www.oxfam.org/fr/publications/une-Danĝera-distrajo>; A. Marriott kaj A. Maitland (2021), La Granda Vakcino Rabo. La Popola Vakcino Alianco. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://oi-files-cng-v2-prod.s3.eu-west-2.amazonaws.com/uganda.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/The%20Great%20Vaccine%20Robbery%20Policy%20Brief%20final.pdf
- 345 M. Romero (2018), Historio Ripetiĝis – Kiel Publika-privataj Partnerecoj Malsukcesas. Eurodad. Lasta vizito je la 1-a de decembro 2023. <https://www.eurodad.org/historioreportita>; K. Bayliss et al. (2021), Neegalaj Rezultoj de Privata Infrastrukturfinaĉado: Indikaĵoj el Du Kasesploroj. Development in Practice, 31(7), 934–45.
- 346 N. Sylla kaj D. Gabor (la 14-an de januaro 2021), The Macron Doctrine in Africa: A Budgetary Time Bomb. Komitato por la Forigo de Nelegitimaj Ŝuldoj. Plej lasta vizito je la 1-a de decembro 2023. <https://www.cadt.org/La-doctrine-Macron-en-Afrique-une-bombe-a-retardement-budgetaire>; K. Bayliss kaj E. Waeyenberge (2017), Malpakado de la Publika-Privata Partnereco Reviviĝo. The Journal of Development Studies, 54(4), 577–93; Transnational Institute (2020), La Estonteco estas Publika. TNI. Laste vizitita je la 1-a de decembro 2023. https://www.tni.org/files/publication-downloads/futureispublic_online_def.pdf; K. Bayliss et al. (2021), Neegalaj Rezultoj de Privata Infrastrukturfinaĉado, op. cit.
- 347 A. Cepparulo, G. Eusepi kaj L. Giuriato (2019), Publika-Privata Partnereco kaj Fiska Iluzio: Sistema Revizio. Journal of Infrastructure Policy and Development, 3(2), 288–89. <http://dx.doi.org/10.24294/jipd.v3i2.1157>; Ĝenerala Revizoro de Ontario, Jara Raporto 2014, p. 7. https://www.auditor.on.ca/en/content/annualreports/arreports/en14/2014AR_en_web.pdf; ITPI (2021), Problemoj kaj konsideroj por analizoj pri valoro-por-mono. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.inthepublicinterest.org/wp-content/uploads/ITPI_Value_for_Money_Memo_Oct2021.pdf; KS Jomo et al. (2016), Publika-Privataj Partnerecoj kaj la Tagordo 2030 por Daŭripova Evoluigo: Taŭga por la celo? DESA Labordokumento N-ro 148. Departemento de Ekonomiaj kaj Sociaj Aferoj de Unuiĝintaj Nacioj, p. 15. https://www.un.org/esa/desa/papers/2016/wp148_2016.pdf; Nacia Revizia Oficejo (2018), PFI kaj PF2, p. 15. <https://www.nao.org.uk/wp-content/uploads/2018/01/PFI-and-PF2.pdf>
- 348 K. Bayliss kaj E. Waeyenberge (2017), Malpakado de la Publika-Privata Partnereco Reviviĝo, op. cit.
- 349 Monda Banka Grupo (2017), Maksimumigi Financadon por Evoluo, op. cit.; USAID (2018), Politiko pri Engaĝiĝo de la Privata Sektoro, op. cit.
- 350 K. Bayliss et al. (2020), La Uzo de Evoluigaj Fondusoj por Malriski Privatajn Investojn: Kiom Efika ĝi estas en Liverado de Evoluigaj Rezultoj? Eŭropa Parlamento. Strategia Sekcio. Laste alirita la 1an de decembro 2023. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/603486/EXPO_STU\(2020\)603486_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/603486/EXPO_STU(2020)603486_EN.pdf); K. Bayliss kaj E. Waeyenberge (2017), Malpakado de la Publika-Privata Partnereco Reviviĝo, op. cit.
- 351 D. Gabor (2021), La Wall Street-Konsento. Disvolviĝo kaj Ŝanĝo, 52(3), 429–59.
- 352 F. Schulte (14-a de novembro 2022), Malsana profito, op. cit.; The Guardian (21-a de majo 2023), La vidpunkto de The Guardian pri la akvokompanioj de Anglio, op. cit.; A. Gupta et al. (2021), Instigoj de posedantoj kaj elfaro en sanservo, op. cit.; A. Borsa et al. (2023), Taksado de tendencoj en privata akcia proprieto kaj efikoj sur sanrezultoj, kostoj kaj kvalito: sistema revizio. BMJ. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://doi.org/10.1136/bmj-2023-075244>
- 353 B. Khawaja et al. (2021), Publika Transporto, Privata Profito. Centro por Homaj Rajtoj kaj Tutmonda Justeco. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://chrgj.org/wp-content/uploads/2021/07/Raporto-Publika-Transporto-Privata-Profito.pdf>
- 354 T. Kim (30-a de majo 2019), Kiel Uber Esperas Profiti El Publika Transporto. The New York Times. Laste vizitita 1-a de decembro 2023. <https://www.nytimes.com/2019/05/30/opinion/uber-stock.html>; J. DeManuelle-Hall (8-a de marto 2022), Teksasaj sindikataktivuloj kontraŭbatalas privatigon de 'mikrotransito'. Labor Notes. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://labornotes.org/blogs/2022/03/texas-union-activists-fight-microtransit-privatization>.

- 355 Via, 6 paŝoj por lanĉi mikrotransitan servon en semajnoj, ne monatoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://info.ridewithvia.com/guide/neoride?utm_source=ride&utm_medium=alert-banner&utm_campaign=neoride_guide&utm_content=neoride_guide; Via (13-a de februaro 2023), Via finas financon rondon je takso de 3,5 miliardoj da dolaroj, akirante 110 milionojn da dolaroj por vastigi la TransitTech-portfolio. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.prnewswire.com/news-releases/via-closes-financing-round-at-3-5b-valuation-raising-110m-to-expand-transitech-portfolio-301745145.html>.
- 356 Precedence Research. Laste alirita la 13-an de decembro 2023. <https://www.precedenceresearch.com/hospital-services-market>.
- 357 A. Taneja kaj A. Sarkar (2023), Unue, Ne Malutilu. Oxfam International. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://oi-files-d8-prod.s3.eu-west-2.amazonaws.com/s3fs-publika/2023-06/Do%20no%20harm%20-%20English%20Report.pdf>
- 358 J. Leigland (2018), Publika-privataj partnerecoj en evolulandoj: La emerĝanta kritiko bazita sur evidenteco. Research Observer, 33(1), 103–34.
- 359 Aŭtoritato pri Konkurencio kaj Merkatoj, Unuiĝinta Reĝlando (2022), Fina raporto pri la merkato-studo pri socia prizorgo de infanoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.gov.uk/registaro/publikaĵoj/infana-socia-prizorgo-merkato-studo-fina-raporto/fina-raporto#resumo>
- 360 The Business Research Company (2023), Raporto pri la Tutmonda Merkato de Akvo kaj Kloakaĵo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.thebusinessresearchcompany.com/raporto/akvo-kaj-kloakaĵo-tutmonda-merkataraporto>
- 361 S. Anderson (2023), Administra Eksceso 2023. Instituto por Politikaj Studoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://ips-dc.org/wp-content/uploads/2023/08/EE23-FINA-aŭg-23-23.pdf>
- 362 Vidu, ekz., R. Schomaker (2020), Konceptigo de Korupto en Publika-Privataj Partnerecoj. Public Organization Review 20(4), 807–20. Alirita la 1-an de decembro 2023. <https://doi.org/10.1007/s11115-020-00473-6>; kaj C. Cordelli, La Privatigita Ŝtato, Princeton University Press, p. 284. Alirita la 1-an de decembro 2023. <https://doi.org/10.2307/j.ctv125jsjg>
- 363 D. Alejo Vázquez Pimentel et al. (2018), Kunhavigi riĉecon kun tiuj, kiuj ĝin kreas, op. cit.
- 364 A. Taneja kaj A. Sarkar (2023), Unue, Ne Malutilu, op. cit. A. Marriott (2023), Nesanaj Tendencoj. Oxfam International. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/621529/bp-sick-development-funding-for-profit-private-hospitals-260623-fr.pdf>
- 365 J. Walker et al. (2019), La povo de edukado en la batalo kontraŭ malegaleco. Oxfam International. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.oxfam.org/fr/publikaĵoj/la-povo-de-edukado-en-la-batalo-kontraŭ-malegalecoj>
- 366 I. Ortiz et al. (2018), Inversigo de Pensiaj Privatigoj. Internacia Organizo de Laboro. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/publika/---ed_protect/---soc_sec/dokumentoj/publikigo/wcms_648574.pdf
- 367 Sendependa Taksa Grupo (8-a de junio 2022), Takso de Investoj de la Internacia Financa Korporacio en Privatlernejoj por Infanĝardeno ĝis la 12-a Klaso. Monda Banka Grupo. Laste alirita je la 1-a de decembro 2023. <https://ieg.worldbankgroup.org/evaluations/evaluation-international-finance-corporation-investments-k-12-private-schools>; A. Marriott (2023), Nesanaj Tendencoj, op. cit.
- 368 A. Marriott (2023), Nesanaj Tendencoj, op. cit.
- 369 D. Cohen kaj A. Mikaelian (2021), La Privatigo de Ĉio, op. cit., p. 209.
- 370 J. LaFleur (2020), Centrado de raso en nuntempaj edukaj privatigaj politikoj: la genealogio de usona "elektado de privata lernejo" kaj ĝiaj implicoj por esplorado. Raso, Etneco kaj Edukado, 26 (2), 205–225. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://doi.org/10.1080/13613324.2020.1798384>; DN Thompson Dorsey kaj GD Roulhac (2019), De Malapartigo al Privatigo: Kritika Analizo de Raso Politiko pri Lernejelektado kaj Edukaj Ŝancoj en Norda Karolino. Peabody Journal of Education, 94(4). Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://doi.org/10.1080/0161956X.2019.1648953>; M. Offutt-Chaney (2022), 'Nigra Krizo' kaj la 'Verŝajna' Privatigo de Publika Edukado en Nov-Orleano kaj Liberio. Critical Studies in Education, 63(2), 180–195. Laste alirita je la 1-a de decembro 2023. <https://doi.org/10.1080/17508487.2019.1662464>
- 371 Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj (2013), Nuntempaj formoj de rasismo, rasa diskriminacio, ksenofobio kaj rasa maltoleremo. A/68/333. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://digitallibrary.un.org/record/3827500/files/A_74_321-FR.pdf; Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj (2022), Rasismo, rasa diskriminacio kaj la rajto al disvolviĝo: Tema studo de la Eksperta Mekanismo pri la temo. A/HRC/51/37. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G22/387/65/PDF/G2238765.pdf?OpenElement>
- 372 N. Jadhav kaj A. Taneja (2022), La privata sanserva sektoro en Barato, op. cit.
- 373 A. Taneja kaj Noopur (2022), Privatlernejoj en Hindio, op. cit.
- 374 H. Mandel kaj M. Semjonov (2021), La intersekciĝo inter sekso kaj raso kaj la "ŝirmeja efiko" de dungado en la publika sektoro. Research in Social Stratification and Mobility, 71, 100581. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0276562421000019?via=ihub>; G. Wilson et al. (2015), Rasa Enspeza Malegaleco, op. cit.
- 375 M. Lawson (2019), Publikaj Servoj aŭ Privataj Riĉaĵoj, op. cit.; D. Abed kaj F. Kelleher (2022), Ŝpareco: Ankaŭ Seksa Problemo, op. cit.; Raporto al la Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj (2018), La Efikoj de la Ekstera Ŝuldo de Ŝtatoj kaj Rilataj Internaciaj Financaj Devoj sur la Plena Ĝuado de Ĉiuj Homaj Rajtoj, Precipe Ekonomiaj, Sociaj kaj Kulturaj Rajtoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://undocs.org/A/73/179>
- 376 ILO (2022), Salajra travidebleco povas trakti la salajran interspacon inter seksoj. Ĝenevo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_856211/lang--fr/index.htm
- 377 T. Mukhtarova, FA Baig kaj Z. Hasnain (2021), Kvin lecionoj pri seksa egaleco en la publika sektoro. Administrado por Disvolviĝo, blogo de la Monda Banko. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://blogs.worldbank.org/en/governance/five-lessons-on-gender-equality-in-the-public-sector>
- 378 Gender & Development Network (2019), Kiel socia protekto, publikaj servoj kaj infrastrukturo efikas sur la rajtojn de virinoj. GADN-Informkunveno. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://static1.squarespace.com/static/536c4ee8e4b0b6b0bc6ca7c74/t/5c34c34cb8a04568549dc77d/1546961742579/Kiel+socia+protekto%2C+publikaj+servoj%2C+infrastrukturo+efikas+la+rajtojn+de+virinoj.pdf>; Nacia Reto pri Medio kaj Virina Sano (2009), La signifo de privatigaj kaj komercigaj tendencoj por virina sano: Submetiĝo al la Oficejo de la Alta Komisaro pri Homaj Rajtoj por la Sendependa Eksperto pri la temo de homaj-rajtaj devoj rilataj al aliro al sekura trinkakvo kaj sanitaraĵoj. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. https://www.ohchr.org/retejoj/defaŭltaj/dosieroj/Dokumentoj/Temoj/Akvo/KontribuojPSP/Konsilio_de_Kanadanoj.pdf
- 379 D. Abed kaj F. Kelleher (2022), Ŝpareco: Ankaŭ Seksa Problemo, op. cit.; R. Brown (2010), Neegala ŝarĝo: akvoprivatigo kaj homaj rajtoj de virinoj en Tanzanio. Sekso kaj Evoluo, 18(1), 59–67. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://policy-practice.oxfam.org/resources/unequal-burden-water-privatisation-and-womens-human-rights-in-tanzania-131723/>
- 380 A. Taneja kaj N. Jadhav (2022), Spertoj de virinoj dum uzado de servoj en la privata sansistemo en Barato. Oxfam Barato. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.oxfamindia.org/genderprivatisationhealth>; J. Kaufman kaj F. Jing (2002), Privatigo de sanservoj kaj la reprodukta sano de kamparaj ĉinaj virinoj. Reformoj de la sansektoro: Implicoj por seksaj kaj reproduktaj sanservoj, 10 (20), 108–116, la 2-an de decembro 2023. <https://www.jstor.org/stable/3776331>; A. Riddell et al. (2021), Malĝusta Recepto: La Efiko de Privatigo de Sanservo en Kenjo. La Centro por Ekonomiaj kaj Sociaj Rajtoj - Hakijamii kaj Centro por Homaj Rajtoj kaj Tutmonda Justeco. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. https://chrgj.org/wp-content/uploads/2021/11/Report_Wrong-Prescription_Eng_.pdf

- 381 E. Iversen kaj A. Begue (2017), La efikoj de privatigo sur la aliro de knabinoj al senpaga, altkvalita publika edukado en Nepalo: Landa Raporto. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. https://actionaid.org/sites/default/files/publications/nepal_country_report.pdf ; A. Kentikelenis et al. (2023), La breĉo inter la Proksima Oriento kaj Nordafriko: Prospero por la riĉuloj, severececo por la ceteraj (resumo havebla en la franca), op. cit.
- 382 J. Stinson (2004), Kial Privatigo Estas Virina Problemo. Kanadaj Virinaj Studoj, 23(3-4), 18-22 (paragrafoj 80-81). Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://cws.journals.yorku.ca/index.php/cws/article/view/6232/5420> ; Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj (18-a de julio 2018), Laste alirita 1-an de decembro 2023. <https://undocs.org/A/73/179> ; DF Haynes (2010), Lecionoj el la Arizona merkato de Bosnio: Damaĝo al virinoj en novliberaligita postkonflikta rekonstrua procezo. University of Pennsylvania Law Review, 158(6), 1779-829. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.law.upenn.edu/live/files/29-haynes158upalrev17792010pdf> ; TIE Khalfalla (2011), Sociekonomiaj Efikoj de Privatigo sur Virinoj Redundantaj el la Banka kaj Fabrikada Sektoroj de Sudano. Tezo prezentita al la Universitato de Nottingham. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <http://eprints.nottingham.ac.uk/30668/1/580176.pdf>
- 383 CR Enriquez kaj ML Blanco (2021), Enkonduko: Publikaj-privataj partnerecoj kaj homaj rajtoj de virinoj: Esploro en la Tutmonda Sudo. Dawn Informs. Last konsulto en 2023. https://dawnnet.org/wp-content/uploads/2021/03/DAWN_Informs_on_PPPs_March2021.pdf.
- 384 Raporto al la Konsilio pri Homaj Rajtoj (2023), La Sendependa Spertulo pri protekto kontraŭ perforto kaj diskriminacio bazitaj sur seksa oriento kaj socia sekso. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.ohchr.org/en/documents/thematic-reports/ahrc5337-report-independent-expert-protection-against-violence-and>
- 385 Oxfam International (26-a de junio 2023), Evoluigaj fondusoj investitaj en sanon fare de riĉaj landoj profitigas la privatan sektoron kaj ruinigas aŭ postlasas la Vundeblaj homoj. Gazetara komuniko. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.oxfam.org/fr/communiqués-presse/fonds-pour-le-developpement-investis-dans-la-santé-par-les-pays-riches-profite>
- 386 Samloke.
- 387 A. Taneja kaj A. Sarkar (2023), Unue, Ne Malutilu: Ekzamenante la efikon de la subteno de IFC al privata sanservo en Barato. Oxfam. Lasta vizito je la 1-a de decembro 2023. <https://www.oxfam.org/en/research/first-do-no-harm-examining-impact-ifcs-support-private-healthcare-india>.
- 388 A. Khalfan kaj aliaj (2023), Klimata Egaleco, op. cit.
- 389 Vidu, ekzemple: Influence Map (2023), La Politika Lobiado de la Nafto- kaj Gasindustrio en Afriko kaj Eŭropo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://influencemap.org/report/La-Eŭropa-Naftogasa-Industrio-en-Eŭropo-Afriko-22693>
- 390 Oxfam (2023), Klimata Egaleco, op. cit. IEA Analizo (2020), La Nafto- kaj Gasindustrio en Enerciaj Transiroj. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.iea.org/raportoj/la-nafto-kaj-gaso-industrio-en-enerciaj-transiroj>.
- 391 C. Krauss (18-a de januaro 2022), Exxon fiksis celon por 2050 por netaj nulaj forcejgasaj emisioj. The New York Times. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.nytimes.com/2022/01/18/business/exxon-net-zero-emissions.html> ; Programo de Unuiĝintaj Nacioj pri Medio (sendata), Net-Zero Banking Alliance. Laste alirita je la 1-a de decembro 2023. <https://www.unepfi.org/net-zero-banking/> ; Oxfam (2023), Klimata Egaleco, op. cit.
- 392 A. Sen kaj D. Nafkote (2021), Ne tiom klara: "Net-nulaj" klimataj celoj: konsekvencoj por tera kaj nutraĵa egaleco. Oxfam. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://policy-practice.oxfam.org/fr/resources/pas-si-net-objectifs-climatiques-zero-emission-nette-consequences-sur-lequite-fonciere-et-alimentaire/>
- 393 Vidu, ekzemple, Climate Files (sen dato), API de 1996 al Blanka Domo pri forcejaj emisioj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. www.climatefiles.com/trade-group/american-petroleum-institute/1996-api-white-house-greenhouse ; JH Cushman (1998), Industria grupo planas batali kontraŭ klimatraktato, op. cit. JH Cushman (1997), Intensa lobiado kontraŭ la Traktato pri Tutmonda Varmigo. New York Times. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.nytimes.com/1997/12/07/us/intense-lobbying-against-global-warming-treaty.html> ; H. Tabuchi (2021), Naftoproduktantoj uzis Facebook por kontraŭi la puran mesaĝon de Prezidanto Biden, studo montras. New York Times. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.nytimes.com/2021/08/05/climate/oil-facebook-ads-biden.html>
- 394 En Usono, ekzemple, laŭ datumbazoj (2022), la nafto- kaj gaso-lobiado elspezis pli ol 125 milionojn da dolaroj por lobi la nacian registaron (du trionoj de la lobiistoj estis iamaj registaraj oficistoj). Open Secrets (2022), Industry Profile: Oil & Gas. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.opensecrets.org/federal-lobbying/industries/summary?cycle=2022&id=E01> ; Global Witness (10-a de novembro 2022), 636 fosiliaj brulaĵaj lobiistoj ricevis aliron al COP27. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.globalwitness.org/en/campaigns/fossil-gas/636-fossil-fuel-lobbyists-granted-access-cop27/> ; Oxfam (2023), Climate Equality, op. cit.
- 395 Influmapo (2023), Ĝisdatigo #11 pri Klimata Lobiado rilate al Fosiliaj Brulaĵoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://influencemap.org/site/data/000/023/Fossil_Fuels_Klimata_Lobado_Gisdatigo_Julio_2023.pdf
- 396 Influmapo (2023), Malekvilibro de industria lobiado, op. cit.
- 397 Influmapo (2018), Kiel la usona aŭtoindustrio malmuntas la plej sukcesan klimapolitikon de la mondo. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://lobbymap.org/raporto/Kiel-la-usona-aŭtoindustrio-malmuntas-la-plej-sukcesan-usonon-klimatŝanĝigan-politikon-5c079bd28ca4e219519afa0ae462db08>
- 398 Influmapo (2023), Kontraŭ-ESG kaj la Fosilia Brulaĵa Sektoro. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://lobbymap.org/report/Anti-ESG-and-the-Fossil-Fuel-Sektoro-21873>.
- 399 Oxfam (2023), Klimata Egaleco, op. cit. Corporate Europe Observatory (2021), Haltu la turnpordon: influoj de fosiliaj brulaĵaj politikoj. Lasta vizito 1-a de decembro 2023. <https://corporateeurope.org/en/stop-revolving-door>
- 400 G. Supran kaj N. Oreskes (18-a de novembro 2021), La forgesitaj naftaj reklamoj, kiuj diris al ni, ke klimata ŝanĝo estis nenio. The Guardian. Lasta vizito 1-a de decembro 2023. <https://www.theguardian.com/environment/2021/nov/18/the-forgotten-oil-ads-that-told-us-climate-change-was-nothing>
- 401 A. Maitland kaj aliaj (2022), Karbonaj Miliarduloj, op. cit.
- 402 Rainforest Action Network et al. (2023), Bankante je Klimata Kaoso: Raporto pri Financado de Fosiliaj Brulaĵoj 2023, op. cit.
- 403 A. Maitland kaj aliaj (2022), Karbonaj Miliarduloj, op. cit.
- 404 J. Setzer kaj C. Higham (2022), Tutmondaj Tendencoj en Klimata Ŝanĝiga Litigacio: Momentbildo de 2022. Grantham Research Institute. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.lse.ac.uk/granthaminstitute/wp-content/uploads/2022/08/Global-trends-in-climate-change-litigation-2022-snapshot.pdf>
- 405 EarthRights International (2022), Silentigo de Indiĝenaj Komunumoj: La kazo de lignita karbominejo en la distrikto Omkoi, Tajlando. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://earthrights.org/wp-content/uploads/Omkoi-Case-Study-2022.pdf> ; EarthRights International (2022), La uzo de SLAPP-oj fare de la fosilia fuela industrio, op. cit.; Greenpeace International (2023), Greenpeace Italio kaj ReCommon trafitaĵ de "SLAPP" procezo fare de la fosilia fuela kompanio ENI. Italio. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.greenpeace.org/international/press-release/60969/eni-slapp-lawsuit-fossil-fuel-climate-greenpeace-italy-recommon/> ; Business & Human Rights Resource Center (2019), Silentigo de la kritikistoj - Kiel grandaj poluantoj provas paralizii median kaj homaj-rajtojn per la tribunaloj. Gvidnoto. Laste alirita je la 1-a de decembro 2023. https://media.business-humanrights.org/media/documents/files/Big_Polluters_and_SLAPPs_Briefing_FINAL.pdf.

- 406 Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj (2022), Entreprena influo en la politika kaj reguliga sfero. Laste alirita la 1an de decembro 2023. Maldokumento.
org/A/77/201; Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj (2021), Gvidprincipoj de UN pri Komerco kaj Homaj Rajtoj: Gvidlinioj por Certigi Respekton por Homaj Rajtoj-Defendantoj. Laste alirita la 1an de decembro 2023. https://www.ohchr.org/sites/default/files/2022-02/Formatted-version-of-the-guidance-FR_1.pdf
- 407 S. Malo (28-a de majo 2019), UN-reformo necesa por ĉesigi kompaniojn batalantajn kontraŭ klimataj reguloj: Nobel-premiito Stiglitz. Reuters. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.reuters.com/article/us-climatechange-trade-stiglitz/un-reform-needed-to-halt-companies-fighting-climate-rules-nobel-laureate-stiglitz-idUSKCN1SZ04Y>
- 408 Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj (2023), Poluantoj Pagas. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://undocs.org/A/78/168>
- 409 Samloke.
- 410 Samloke.
- 411 Samloke.
- 412 M. Colodenco et al. (2023), Raporto pri Suda Ŝuldo: Karakterizaĵoj kaj Defioj. Latindadd kaj Afrodad. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://globaltaxjustice.org/biblioteko/latindadd-afrodad-suda-suldraporto-karakterizaĵoj-kaj-defioj/>
- 413 Oxfam (2019), Loĝantaroj devigitaj fuĝi: delokiĝo plimalbonigita de klimata ŝanĝo. Informnoto de Oxfam. Laste alirita je 1-a de decembro 2023. <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620914/mb-climate-displacement-cop25-021219-fr.pdf>; Unuiĝintaj Nacioj (23-a de junio 2022), "Netolerebla tajdo" de homoj delokitaj pro klimata ŝanĝo: UN-eksperto. Gazetara komunikado. Laste alirita 1-an de decembro 2023. <https://www.ohchr.org/eo/gazetaraj-komunikoj/2022/06/netolerebla-tajdo-homoj-delokitaj-klimata-ŝanĝo-fakulo>
- 414 Oxfam (2022), Malsato en Varmiĝanta Mondo. Gazetara Kompletio. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://oi-files-d8-prod.s3.eu-west-2.amazonaws.com/s3fs-public/2022-09/French%20Climate%20Hunger%20Brief_0.pdf
- 415 Oxfam (2023), Klimata Egaleco, op. cit.
- 416 Ĝenerala Asembleo de Unuiĝintaj Nacioj (2019), Klimata Ŝanĝiĝo kaj Malriĉeco. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. undocs.org/A/HRC/41/39
- 417 Oxfam (2023), Klimata Egaleco, op. cit.
- 418 Samloke. M. Chiponda kaj A. Songole (2021), Feminisma analizo de la triobla krizo: klimata ŝanĝo, ŝuldo kaj la COVID-19-pandemio en Zimbabvo kaj Kenjo. Feminist Action Nexus. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://wedo.org/wp-content/uploads/2023/07/ActionNexus_TripleCrisisBrief_FR.pdf; UN Virinoj (28-a de februaro 2022), Seksa malegaleco kaj klimata ŝanĝo: proksime lititaj temoj. UN Virinoj, Novaĵoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.unwomen.org/fr/nouvelles/article-explicatif/2022/03/inegalites-entre-les-sexes-et-changements-climatiques-des-enjeux-et-tremement-lies>
- 419 Oxfam (2023), Klimata Egaleco, op. cit.
- 420 Samloke.
- 421 Oxfam (2023), Klimata Egaleco, op. cit. Rainforest Action Network (2023), Banking on Climate Chaos: Fossil Fuel Finance report 2023, p. 5. Laste alirita la 1an de decembro 2023. https://www.bankingonclimatechaos.org/wp-content/uploads/2023/08/BOCC_2023_vF.pdf
- 422 M. Mazzucato kaj HL Li (2020), La Entreprenista Ŝtato kaj publikaj opcioj: sociigo de riskoj kaj rekompencoj. UCL Instituto por Novigado kaj Publika Celo Laborpapiro 2020–20. Laste vizitata 1-an de decembro 2023. https://www.ucl.ac.uk/bartlett/public-purpose/sites/public-purpose/files/final_the_entrepreneurial_state_and_public_kaj_opcioj.pdf
- 423 M. Mazzucato (2023), Regante la ekonomikon de la komuna bono: de korektado de merkataj fiaskoj ĝis formado de kolektivaj celoj. UCL Instituto por Novigado kaj Publika Celo, Serio de Laborpapiroj (IIPP WP 2023-08). Aperonta en Journal of Economic Policy Reform. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.ucl.ac.uk/bartlett/publika-celo/wp2023-08>
- 424 Monda Banka Grupo, Ŝtataj Entreprenoj: Kompreni iliajn merkatajn efikojn kaj la bezonon de konkurenciva neŭtraleco. Laste alirita je 1-a de decembro 2023. <https://pubdocs.worldbank.org/en/739371594131714315/15444-WB-SOE-WEB.pdf>
- 425 V. Gaspar, P. Medas kaj J. Ralyea (2020), Publikaj Entreprenoj en la Epoko de COVID-19. IMF-Blogo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.imf.org/fr/Blogoj/Artikoloj/2020/05/07/blogo-ŝtataj-entreprenoj-dum-la-tempo-de-covid-19>
- 426 J. Stiglitz (2021), La ĝusta rolo de registaro en la merkata ekonomio: la kazo de la post-COVID-a resaniĝo. Journal of Government and Economy, 1. Laste vizitata je 1-a de decembro 2023. <https://doi.org/10.1016/j.jge.2021.100004>
- 427 M. Mazzucato kaj HL Li (2020), Ĉu estas tempo ŝtatigi la farmaciajn industriojn? op. cit.
- 428 Federacia Komerca Komisiono (2023), FTC Jurpersekutas Amazonon por Kontraŭleĝa Konservado de Monopola Povo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.ftc.gov/news-events/novajoj/gazetaraj-liberigoj/2023/09/ftc-sues-amazon-illegally-maintaining-monopoly-power>; Eŭropa Komisiono (14-a de junio 2023), Kontraŭkonkurencaj praktikoj: La Komisiono eldonas deklaron pri objektoj al Google koncerne misuzajn praktikojn en interretaj reklamaj teknologioj. Gazetara komunikado. Bruselo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/fr/ip_23_3207
- 429 FM Scott Morton (2016), Kiel Vi Devigas Antitrustan Leĝon en Tutmonda Merkato? Yale Insights: Ideoj de la Yale Lernejo de Administrado. Lasta vizito je 2-a de decembro 2023. insights.som.yale.edu/insights/how-do-you-enforce-antitrust-law-in-global-marketplace; UNDP (2021), Regiona Raporto pri Homa Disvolviĝo 2021. Kaptita: Alta Malegaleco kaj Malalta kresko en Latinameriko kaj Karibio. Ĉapitro 3. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. https://www.undp.org/sites/g/files/zskgk326/dosieroj/migrado/latinamerika/undp-rblac-RHUR-UNDP_C03-EN.pdf
- 430 D. Hearn kaj M. Meagher (2022), La sekva limo de intereskapitalismo: por- aŭ kontraŭ-monopolo? Usona Projekto pri Ekonomiaj Liberecoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.economicliberties.us/our-work/stakeholder-capitalisms-next-frontier/>; M. Meagher (24-a de marto 2021), Adapta Antitrusto. Kursmaterialoj de la Printempa Kunveno de ABA 2021. Disponablaj en la retejo de SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3816662>
- 431 M. Watzinger kaj M. Schnitzer (2022), La Disfalo de la Sonorita Sistemo kaj ĝia Efiko sur Usona Novigado. Lasta vizito 1-a de decembro 2023. https://www.monika-schnitzer.com/uploads/4/9/4/1/49415675/watzinger_schnitzer_breakup_of_bell.pdf
- 432 F. Poege (2022), Konkurenco kaj Novigado: La Disfalo de I. Farben. Esplorartikolo n-ro 22-24 de la Jura Fakultato de Universitato de Bostono. Lasta vizito 1-a de decembro 2023. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4199672
- 433 T. Babina kaj aliaj (2023), Antitrusta Devigo Pliigas Ekonomian Agadon, op. cit.
- 434 D. Baker, PATentoj, Kopirajtoj, kaj Neegaleco. La Granda Polarigo: Kiel Ideoj, Potenco, kaj Politikoj Pelas Neegalecon. R. von Arnim kaj J. E. Stiglitz (red.), Novjorko Chichester, Okcidenta Sussex: Columbia University Press, 2022, 275–296. <https://doi.org/10.7312/arni19926-011>
- 435 Ekzemple, rilate al aliro al vakcinoj dum la COVID-19-pandemio. Oxfam. (5-a de februaro 2021), Monopoloj kaŭzantaj "artefaritan ŝparporciigon" en la COVID-19-krizo en Tri plej grandaj tutmondaj vakcinaj gigantoj restas flanken. Gazetara komunikado. Oxfam. Laste alirita la 1an de decembro 2023. <https://www.oxfam.org/en/press-releases/monopoloj-kaŭzantaj-artefaritan-ŝparadon-covid-19-krizon-3-plej-grandajn-tutmondajn-vakcinojn>

- 436 E. Perot (2023), Teknologitransigo, klimata ŝanĝo kaj la evolulandoj: la malfacilaĵoj prezentitaj de verdaj patentoj. *Journal of Intellectual Property Law and Practice*, 18(5), 397–406. <https://academic.oup.com/jiplp/article-abstract/18/5/397/7160514?redirectedFrom=fulltext>
- 437 N. Abernathy kaj K. Bozarth (2019), Revivigante Publika Potenco per Publikaj Opcioj. Blogo de la Roosevelt Instituto. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://rooseveltinstitute.org/2019/04/29/revivigante-publika-potenco-per-publikaj-opcioj/>
- 438 OHCHR (2012), Gvidprincipoj pri Komercio kaj Homaj Rajtoj: Implementado de la Kadro "Protekti, Respekti kaj Ripari" Unuiĝintaj Nacioj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023, <https://www.ohchr.org/fr/publications/reference-publications/guiding-principles-business-and-human-rights-implementing>
- 439 ActionAid (2021), Feministoj por deviga traktato: Ŝlosilaj Rekomendoj pri la tria reviziita skizo datita la 17-an de aŭgusto 2021 de la laŭleĝe deviga instrumento por reguligi, en internacia homaj-rajtoj-juro, la agadojn de transnaciaj korporacioj kaj aliaj komercaj entreprenoj. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://actionaid.nl/wp-enhavo/aiŝutoj/2021/10/Formatted-Final-F4BT-key-recommendations-2021-3rd-treaty-draft-ENGLISH.docx-2-1.pdf>
- 440 Eŭropa Komisiono (23-a de februaro 2022), Justa kaj daŭripova ekonomio: la Komisiono difinas regulojn pri respekto de homaj rajtoj kaj la medio fare de entreprenoj en tutmondaj valorĉenoj. Gazetara komunikilo. Bruselo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://ec.europa.eu/komisiono/gazetarangulo/detalo/fr/ip_22_1145
- 441 Amnesty (2023), Mankoj plenigendaj. Eŭropa direktivo pri diligenta ekzameno pri daŭripovo de entreprenoj: rekomendoj por efika leĝaro Por rajtoposedantoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.amnesty.org/fr/documents/ior60/6539/2023/fr/>
- 442 R. Mhlanga et al. (2023), Valorigo de Virina Laboro: Kadro por entreprenoj pri seksa egaleco kaj deca laboro. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://policy-practice.oxfam.org/resources/valuing-women-work-a-fairwork-for-business-on-gender-equality-and-decent-work-621552/>
- 443 J. Blundell (2021), Salajraj respondoj al raportaj postuloj pri seksa salajra malegaleco. Diskutpapero de la Centro por Ekonomia Elfarado n-ro 1750. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://cep.lse.ac.uk/pubs/download/dp1750.pdf>
- 444 Ekzemple, la Komitato pri la Elimino de Rasa Diskriminacio.
- 445 F. Rhodes (2016), Virinoj kaj la 1%: Komuna respondo al seksa malegaleco kaj ekstrema ekonomia malegaleco. Oxfam Internacia. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.oxfam.org/fr/publications/les-femmes-et-les-1>
- 446 A. Addati, U. Cattaneo kaj E. Pozzan (2022), Zorgado ĉe la laborejo: Investado en forpermesoj kaj zorgadajn servojn por pli granda seksa egaleco en la labormondo. ILO. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-/dgreports/-/dcomms/documents/publication/wcms_850634.pdf
- 447 J. Bivens kaj J. Kandra (2023), La salajro de ĉefoficistoj iomete malpliiĝis en 2022. Instituto pri Ekonomia Politiko. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.epi.org/publication/ceo-pago-en-2022/#plena-raporto>
- 448 X. Chen, W. Torsin kaj A. Tsang (2021), "Internaciaj diferencoj en la seksa salajra malegaleco de ĉefoficistoj". *Entreprena Administrado: Internacia revizio*. 30 (5), 516–541, Plej novaj Alirita la 2-an de decembro 2023. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/corg.12421>
- 449 K. Haan (2023), Statistikoj pri la salajra malegaleco inter seksoj en 2023. *Forbes*. <https://www.forbes.com/advisor/business/gender-pay-gap-statistics/>
- 450 Vidu ekz. en Usono: W. Williams (2023), Salajraj interspacoj laŭ raso: ĝia historio, graveco kaj efiko. *Investopedia*. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.investopedia.com/salajraj-interspacoj-laŭ-vetkuro-5073258>
- 451 Vidu la metodikan noton (en la angla), Stat. 1.9.
- 452 S. Hebous, D. Prihardini kaj N. Vernor (2022), Impostoj sur Troa Profito: Historia Perspektivo kaj Nuntempa Graveco. IMF-Laborpapero. Laste alirita je 1-a de decembro 2023. <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2022/09/16/Excess-Profit-Taxes-Historical-Perspective-and-Contemporary-Relevance-523550>
- 453 Tax Justice Network (sen dato), Kio estas tutmonda registro de aktivaĵoj? Laste alirita la 4-an de decembro 2023. <https://taxjustice.net/faq/what-is-a-global-asset-register/>
- 454 Tutmonda Alianco por Imposta Justeco (2023), Historia UN-Imposta Voĉdono - Grandega Venko por Afriko kaj la Tutmonda Batalo por Imposta Justeco. Tutmonda Alianco por Imposta Justeco. Sao-Paŭlo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://globaltaxjustice.org/news/historic-un-tax-vote-a-tremendous-win-for-africa-and-the-global-fight-for-tax-justice/>
- 455 M. Conway et al. Raso kaj Seksa Riĉeca Egaleco kaj la rolo de Dungita Akcia Proprieto. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.aspeninstitute.org/wp-enhavo/aiŝutoj/2021/03/Raso-kaj-Sekso-Riĉeca-Egaleco-kaj-la-Rolo-de-Dungita-Akcia-Proprieto.pdf>
- 456 A. Maitland kaj S. Ciencia (2018), La Estonteco de Komercio: Formante inkluzivan kreskon en Sudorienta Azio. Oxfam. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. https://oi-files-cng-v2-prod.s3.eu-west-2.amazonaws.com/asia.oxfam.org/s3fs-public/file_attachments/Shaping-Inclusive-Growth-in-Southeast-Asia-Full-Report.pdf
- 457 Samloke.
- 458 Konfirmitaj Cafédirect-kontoj por 2022. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.cafedirect.co.uk/wp-content/uploads/2023/03/FY2022-Cafedirect-plc-Laŭleĝaj-Kontoj-subskribitaj.pdf>
- 459 Cafédirect (2021), Raporto pri Efiko 2021. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.cafedirect.co.uk/wp-content/uploads/2023/02/2021-IMPACT-REPORT.pdf>
- 460 E. McCormick (2022), miliardulo posedanto de Patagonio fordonas kompanion por batali kontraŭ la klimata krizo. *The Guardian*. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.theguardian.com/us-news/2022/sep/14/patagonias-billionaire-owner-gives-away-company-to-fight-climat-krizo-yvon-chouinard>
- 461 S. Smith (2014), Promocio de kooperativoj: informgvidilo pri ILO-Rekomendo n-ro 193. Internacia Organizo de Laboro. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/-/ed_emp/-/emp_ent/-/coop/documents/publication/wcms_311447.pdf
- 462 B. Doherty et al. (2020), Kreante la Novan Ekonomion: Komercaj modeloj kiuj prioritigas homojn kaj la planedon. Esplorraporto de la Blanka Rozo. Laste alirita en 2023. https://eprints.whiterose.ac.uk/155977/1/Buisness_Model_Report.pdf
- 463 H. Beardon (2020), La Monda Organizaĵo pri Justa Komercio: Skalante egalecajn komercmodelojn. Oxfam. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/621104/cs-world-fair-trade-organization-201120-en.pdf?sequence=1>
- 464 J. Cox (2018), Pli da homoj nomitaj David kaj Steve gvidas FTSE 100 kompaniojn ol virinoj kaj etnaj malplimultoj. *The Independent*. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.independent.co.uk/news/business/news/women-ftse-100-gender-discrimination-pay-gap-board-representation-chief-executive-a8244361.html>
- 465 B. Doherty et al. (2020), Kreante la Novan Ekonomion: Komercaj modeloj kiuj prioritigas homojn kaj la planedon, op. cit.
- 466 T. Dudley kaj E. Rouen (2021), La Grandaj Avantagoj de Dungita Proprieto. *Harvard Business Review*. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://hbr.org/2021/05/the-big-avantaĝoj-de-dungita-posedo>
- 467 I. Albizuri (2023), The Entrepreneurial Ecosystem Framework: Mondragon-kazo. https://social.desa.un.org/sites/default/files/inline-files/ALBIZURI_Paper_1.pdf; J. Neumann (2022), Kiel laborist-posedata komerca modelo en Hispanio tenas malegalecon sub kontrolo. Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.bloomberg.com/novajoj/trajtoj/2022-06-30/laborist-posedata-komerca-modelo-en-Hispanio-tenas-malegalecon-sub-kontrolo>
- 468 Oxfam Brazilo (2023), Combate às desigualdades volta com força à ONU em discurso de Lula (en la portugala). Laste vizitata la 1-an de decembro 2023. <https://www.oxfam.org.br/noticias/combate-as-desigualdades-volta-com-forca-a-onu-em-discurso-de-lula/>

- 469 A. Isaac (2022), UN konsentas pri tutmondaj impostreguloj, kiuj donas al evolulandoj pli grandan influon. The Guardian. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://www.theguardian.com/world/2022/nov/23/un-agrees-tutmondaj-impostreguloj-rezolucio-donante-evoluantajn-naciojn-pli-grandajn-dirajojn>
- 470 MSF (2023), MSF respondas al mirinda novaĵo, ke Johnson & Johnson ne devigos patentojn pri ŝlosila tuberkuloza medikamento bedakilino en malriĉaj kaj mezriĉaj landoj. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://msfsouthasia.org/msf-responds-to-groundbreaking-news-that-johnson-johnson-will-not-enforce-patents-on-key-tb-drug-bedaquiline-in-low-and-middle-income-countries/>
- 471 Flughaveno Schiphol (2023), Schiphol estos pli trankvila, pli pura kaj pli bona: nokta fermo, malpermeso de privataj jetoj kaj homoj unue. Lasta vizito je la 1-a de decembro 2023. <https://news.schiphol.com/schiphol-estos-kvieta-pli-pura-kaj-pli-bona-nokta-fermo-malpermeso-de-privataj-jetoj-kaj-homoj-unue/>
- 472 Reuters (2022), Klimataj aktivuloj blokas privatajn jetojn ĉe la flughaveno Schiphol de Amsterdamo. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.reuters.com/business/cop/aktivuloj-blokas-privatajn-jet-trafikon-flughaveno-schiphol-2022-11-05/>
- 473 R. Neate (2022), Milionuloj alvokas registarojn tutmonde 'imposti nin nun'. The Guardian. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://www.theguardian.com/komerco/2022/jan/19/millionaires-call-on-governments-worldwide-to-tax-us-now> 474 Internacia Koopera Alianco. Disponebla ĉe <https://www.ica.coop/fr/coop%C3%A9ratives/faits-et-chiffres> 475 Al Jazeera (2023), Usona komerca komisiono registras antitrustan proceson kontraŭ la interreta podetalisto Amazon. Laste alirita la 1-an de decembro 2023. <https://www.aljazeera.com/novaĵoj/2023/9/26/usona-komerca-komisiono-registras-kontraŭ-trustan-proceson-kontraŭ-interreta-podetalisto-amazon>
- 476 A. Hern kaj L. O'Carroll (2023), EU-reguligisto ordonas al Google vendi parton de reklamteknologia komerco. The Guardian. Laste vizitita la 1-an de decembro 2023. <https://www.theguardian.com/teknologio/2023/jun/14/eu-regulator-google-sell-ad-tech-business-competition-commission>

Oxfam

Oxfam estas internacia konfederacio konsistanta el 21 organizaĵoj, kiuj, kune kun siaj partneroj kaj aliancoj, helpas milionojn da homoj tra la mondo.

Kune, ili batalas kontraŭ malegaleco por fini malriĉecon kaj maljustecon, nun kaj longtempe, por estonteco de egaleco. Por pliaj informoj, bonvolu kontakti unu el la organizaĵoj aŭ viziti www.oxfam.org.

Oxfam Sud-Afriko (www.oxfam.org.za)
Oxfam Germanio (www.oxfam.de)
Oxfam Ameriko (www.oxfamamerica.org)
Oxfam Aotearoa (www.oxfam.org.nz)
Oxfam Aŭstralio (www.oxfam.org.au)
Oxfam-en-Belgio (www.oxfamsol.be)
Oxfam Brazilo (www.oxfam.org.br)
Oxfam Kanado (www.oxfam.ca)
Oxfam Kolombio (www.oxfamcolombia.org)
Oxfam Francio (www.oxfamfrance.org)
Oxfam GB (www.oxfam.org.uk)
Oxfam Honkongo (www.oxfam.org.hk)
Oxfam Danio (www.oxfam.dk)
Oxfam Hindio (www.oxfamindia.org)
Oxfam Intermón (Hispanio) (www.oxfamintermon.org)
Oxfam Irlando (www.oxfamireland.org)
Oxfam Italio (www.oxfamitalia.org)
Oxfam Meksiko (www.oxfammexico.org)
Oxfam Novib (Nederlando) (www.oxfamnovib.nl)
Oxfam Kebekio (www.oxfam.qc.ca)
KEDV (www.kedv.org.tr)

OXFAM